

BENAMING, GESCHIEDENIS EN KENMERKEN VAN EEN AANTAL HOUTACHTIGE PLANTEN

(NOMENCLATURE, HISTORY AND CHARACTERISTICS
OF SOME WOODY PLANTS)

with summaries in english

B. K. BOOM

I. DOEL VAN DIT OVERZICHT

Sedert 30 jaar is de „Manual” van A. REHDER het handboek voor een ieder, die zich op een of andere wijze met houtachtige planten bemoeit. Men determineert er de bomen en heesters mede, men gebruikt het bij het samenstellen van catalogi en talrijke boeken op dendrologisch gebied hebben hun nomenclatuur er op gebaseerd. Er zijn weinig werken, die zo veel bijgedragen hebben tot de stabilisering der namen als dit. Gelukkig heeft REHDER zijn werk doen volgen door zijn „Bibliography”, een boek, dat veel minder bekend is, doch daarom niet minder belangrijk. Hierin geeft hij toch een volledige motivering van alle namen, die in de „Manual” worden gebruikt. We mogen wijlen A. REHDER dankbaar zijn, dat hij met grote nauwkeurigheid en volharding dit enorme werk heeft gepubliceerd, want we weten nu het hoe en waarom. Dit werk, in de wandeling ook wel de „zwarte Rehder” genoemd (vanwege de zwarte kaft), confronteert ons tevens met de ongelofelijk uitgebreide literatuur, waarmede een dendroloog te maken heeft.

Maar Rehder heeft zich bij het opstellen van zijn sortiment moeten beperken; hij heeft een keuze moeten doen uit de grote voorraad soorten en cultuurvariateiten van houtige gewassen en hij heeft zich bij die keuze in de eerste plaats laten leiden door hetgeen in Amerika gekweekt wordt en daar in parken en tuinen aanwezig is. In vele opzichten staat er naar Europese maatstaf gemeten te weinig in en ook in Nederland zijn verscheidene bomen en heesters in cultuur, die men tevergeefs in „Rehder” zal zoeken. Het zijn juist deze gewassen, die in de praktijk aanleiding geven tot naamsverwarring, hetgeen natuurlijk in hoofdzaak veroorzaakt wordt door het ontbreken van een handleiding.

Om nu tegemoet te komen aan deze leemte heb ik het voornemen in dit en in eventueel volgende jaarboeken diè soorten en varieteiten te bespreken, welke REHDER in zijn Manual niet heeft genoemd of waaromtrent nog steeds verschil van mening bestaat.

2. RICHTLIJNEN VOOR HET OPGENOMEN SORTIMENT

In de eerste plaats zijn alleen die soorten en cultuurvariëteiten behandeld, welke werkelijk voor ons land betekenis hebben. In de literatuur zijn talloze

namen te vinden van vormen, die geheel zijn verdwenen en welke men toch in verscheidene handboeken kan vinden. Het heeft weinig zin de benaming voor dergelijke vormen uit te zoeken, ofschoon we natuurlijk wel rekening moeten houden met het bestaan van deze namen. Deze kunnen immers niet meer gegeven worden aan een jongere cultuurvariëteit. Evenwel heb ik hier en daar toch wel eens een vorm, die uit de cultuur geraakt is, opgenomen, voornamelijk wanneer deze een historische betekenis heeft of waarvan de benaming aanleiding kan geven tot verwarring.

Ik heb me niet in de eerste plaats laten leiden door de z.g. belangrijkheid van de plant. Want wat is belangrijk? Voor de exporteur is slechts dat belangrijk, wat hij in het buitenland verkopen kan; zijn sortiment is van geheel andere aard dan dat van de tuinarchitect. Terwijl de exporteur de man is van de sortimentsbeperking, behoort de goede tuinarchitect juist meer te streven naar een zekere diversiteit in zijn beplantingen. Bij de exporteur gaat het om planten te verkopen, waarmede men in het buitenland kan concurreren, die dus beter, mooier, opvallender en vooral goedkoper zijn dan hetgeen aldaar gekweekt wordt, waarbij men nog rekening dient te houden met het klimaat van die gebieden.

De tuinarchitect behoeft zich hiervan niets aan te trekken, hij vraagt zich af wat op een bepaalde plaats, op een bepaalde grondsoort en vooral onder bepaalde omstandigheden geschikt is, welke planten lang mooi blijven onder de heersende weersomstandigheden en bestand zijn tegen baldadigheid. Hij heeft de strijd aan te binden tegen de voortschrijdende eentonigheid van onze plantsoenen, hetgeen m.i. niet anders geëffectueerd kan worden dan door een groter en gevarieerder sortiment sierplanten te gebruiken.

De liefhebber, die helaas in ons land langzamerhand tot een zeldzame verschijning wordt, stelt weer geheel andere normen; hij is de meest irreële van de drie, maar daarom niet minder belangrijk. Vooral in het verleden zijn bij ons (en in Engeland nog steeds) vele nieuwigheden bij liefhebbers ontstaan en het is bijzonder jammer, dat deze groep zo klein geworden is.

Zo is dus „belangrijk” een moeilijk te omschrijven begrip en voor mij zijn dan ook alle cultuurvariëteiten belangrijk, die op een of andere plaats in Nederland aanwezig zijn. Ik weet, dat vele dendrologen er net zo over denken, want op excursies wordt heus niet alleen aandacht geschonken aan die vormen, welke economisch het meeste belang hebben.

De belangstelling voor deze cultuurvariëteiten blijkt ook duidelijk uit het grote aantal hiervan, dat mij in pakjes ter determinatie wordt toegezonden. Oude, zgn. liefhebbersvormen vindt men nog overal, worden ook nog steeds in boomkwekerscatalogi aangeboden.

Bij het bestuderen van deze gevallen is het me verder opgevallen, dat in de moderne dendrologische werken de Nederlandse literatuur onvoldoende is benut. Vooral in het midden van de vorige eeuw is er hier nog al wat gepresteerd op het gebied der houtachtige planten, doch de publicaties van VON SIEBOLD, DE VOS en OTTOLANDER vindt men slechts hier en daar ver-

meld. Het is ook gebleken, dat verscheidene cultuurvariëteiten reeds in ons land aanwezig waren en zelfs werden vermeld, voordat ze in de ons bekende geschriften in het buitenland werden beschreven. Tijdschriften als *Sieboldia* en *Sempervires* zijn in het buitenland onvoldoende bekend. Om wat meer aandacht te vestigen op deze literatuur zijn hieronder wel eens vormen opgenomen, die nu niet meer in cultuur zijn.

Verder heb ik getracht de soorten en cultuurvariëteiten, die de laatste decennia in Nederland zijn gewonnen of in cultuur gebracht min of meer uitvoerig te beschrijven. Ik geloof, dat het heel belangrijk is zulks geregeld te doen. Ook in het verleden heeft men aan de beschrijvingen en aan de historie van deze vormen weinig waarde gehecht. De oorspronkelijke diagnoses van nu zeer bekend geworden cultuurvariëteiten zijn soms onttellend kort en het gevolg is, dat we nu vaak niet of nauwelijks kunnen vaststellen, wat onder een bepaalde naam verstaan dient te worden. Ook in catalogi dienen de kwekers wat uitvoeriger te zijn. Laten we niet vergeten, dat publicaties in catalogi geldig zijn en wanneer we dus daar nu al geheel onvoldoende gegevens vinden, hoe moeten we dan verder?

Daarom is het mijn bedoeling in eventueel volgende jaarboeken ook oudere cultuurvormen wat uitvoeriger te beschrijven. Er is de laatste jaren speciaal in Boskoop verdienstelijk werk verricht bij het sorteren van de cultuurvormen van *Philadelphus*, *Hibiscus* enz., maar we moeten nu zien, dat dit werk behouden blijft, hetgeen alleen kan geschieden door min of meer uitvoerige beschrijvingen.

3. NOMENCLATUUR

Zoals bekend mag worden verondersteld richt de benaming der gekweekte planten zich sedert 1950 naar de „International Code of nomenclature for cultivated plants”. Deze Code, waarvan de inhoud bekend geacht moet worden¹⁾, heeft weinig verandering gebracht in de bestaande benaming; eigenlijk heeft men hiermede niets anders gedaan dan het vastleggen van de gewone procedure van benaming. Maar er zijn toch enkele belangrijke punten, waarmede we nu ter dege rekening dienen te houden en waarvan de consequenties nog niet in de volle omgang tot het publiek zijn doorgedrongen.

a. De benaming van wilde en gekweekte planten wordt nu afzonderlijk geregeld en dit geldt uitsluitend voor eenheden onder de soort. Er zijn nu in benamingsopzicht in het wild groeiende en gekweekte variëteiten. We noemen die resp. variëteiten en cultuurvariëteiten, afgekort „var.” en „cv.”. Voor een cultuurvariëteit mag dus de term var. niet meer worden gebezigd. Wel is in het spraakgebruik het woord variëteit toegestaan, omdat het nu

¹⁾ International Code of the nomenclature and registration for cultivated plants, London, Royal Hort. Soc., 1953, 1/. ; Nederlandse vertaling als Mededeling no. 52 van het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen, Mansholtlaan 15, Wageningen, f 0,75.

eenmaal zo ingeburgerd is, maar in dit artikel zal het woord „variëteit” niet meer in deze zin gebruikt worden. Hier spreek ik dus van „cultuurvariëteit” of „cultivar” en om niet al te ceptonig te worden ook van „vorm” (ook al is dit laatste eveneens niet geheel consequent). De „cv.” is in vele gevallen een kloon, stelt dus eigenlijk maar één plant voor. Soms ook is het een populatie, soms zelfs een hele groep. Wanneer we behoefte hebben aan een groepsnaam; dus een naam, die een aantal cultuurvariëteiten omvat, dan kunnen we de term „groep”, afgekort „gr.” gebruiken. Dergelijke eenheden gebruiken we in boeken, waar we alle cultuurvariëteiten opnemen en soms groeperen. Dit is evenwel een onderwerp, dat afzonderlijk besproken dient te worden.

Nu is het niet zeldzaam, dat vormen zowel in het wild als in de cultuur voorkomen. Dergelijke planten dienen in een flora voor wilde planten behandeld te worden op de gewone manier, dus als een variëteit of een forma of iets dergelijks; maar in een boek over cultuurplanten dient men zich eerst te beraden. Is deze wilde plant als een kloon in cultuur, dan moeten we deze als een cv. opvatten, is het een populatie, kweken we hem m.a.w. voort door zaad, dan is het een groep. In de praktijk geeft dit evenwel weinig moeilijkheden.

b. Echte variëteiten worden benaamd met een latijns woord, cultuurvariëteiten met een woord ontleend aan een moderne taal. Dit is verplicht gesteld vanaf 1 januari 1954 en dus zijn namen van cultuurvariëteiten in latijnse vorm na die datum gegeven ongeldig. Maar we zitten natuurlijk met de latijnse namen, die vóór die tijd aan cultuurvariëteiten zijn gegeven. Eigenlijk zouden we al die namen moeten omdopen, doch dat is in de praktijk niet uitvoerbaar. Het is éénmaal geprobeerd nl. in „Standardised Plantnames”, waar alle latijnse namen in het Engels zijn vertaald. Deze poging is volledig mislukt, niemand, ook in Engeland en Amerika, heeft deze namen aanvaard. Men heeft er dus toe moeten besluiten deze namen maar zo te laten en ze op te vatten als fantasienamen in latijnse vorm. Dit is een zeer belangrijk besluit geweest, want daarmee vallen deze latijnse namen niet langer onder de regels voor botanische nomenclatuur maar onder onze Code. Het zijn nu latijnse fantasienamen geworden, die, ook als zij uit meer dan één woord bestaan, opgevat moeten worden als één naam (zie punt d).

c. De naam voor een cultuurvariëteit is een naam op zich zelf d.w.z. onafhankelijk van hetgeen er vóór staat. Zo kunnen we b.v. de naam 'Mad. F. Stepmán' plaatsen achter *Syringa vulgaris*, *Syringa*, sering, Lilac, Flieder etc. Ook geldt dit ten opzichte van de wettigheid der originele namen. Bij latijnse fantasienamen is dit dus ook zo, alleen evenwel met enkele beperkingen. Ten eerste mag zulk een latijnse naam nooit staan op de plaats van een soort aanduiding, wanneer deze niet duidelijk van de geslachtsnaam gescheiden is door het „cv.”. Wanneer we spreken van *Populus serotina*, dan suggereren we, dat we hier te maken zouden hebben met een gewone botanische soort. Daarom dienen we hier te schrijven: *Populus* cv. 'Serotina'. Dus zijn

deze namen niet geldig, wanneer ze aldus als oudste namen gepubliceerd zijn. In de tweede plaats mag een latijnse cultivarnaam nooit geplaatst worden achter een soortnaam, wanneer deze combinatie al eerder voor een andere plant gebruikt werd.

d. De oudste, geldig gepubliceerde naam voor de cultuurvariëteit is de juiste, tenzij deze in strijd is met de Code. Daarbij is het dus, zoals we boven zagen, onverschillig, of het een naam is in latijnse vorm of niet. Dit is al weer zeer belangrijk, want in het verleden heeft men vaak fantasie-namen voor ongeldig verklaard, omdat men dacht, dat bepaalde cultuurvariëteiten toch met latijnse benamingen moesten worden aangegeven. Enkele voorbeelden mogen dit verduidelijken. De zeer bekende, donkerrode, gevuldbloemige meidoorn werd het eerst gepubliceerd als 'Paul's new double Scarlet Thorn'. Thorn is het geslacht (*Crataegus*) en de rest is de naam voor de kloon. Later zijn hieraan veel meer namen gegeven en wel uitsluitend latijnse; aanvankelijk waren dit namen, die nu ongeldig zijn, nl. namen die gesteld waren in de zesde naamval b.v. *flore puniceo pleno*; doch in 1900 noemde REHDER de plant 'Paulii'. Maar het was niet nodig om de plant om te dopen; zoals de naam het eerst gepubliceerd werd, was het goed en we kunnen deze alleen nog afkorten tot: 'Paul's Scarlet'. Zo is het ook met de bekende dwergliguster, die het eerst genoemd werd 'Privet lodense'. Privet is de geslachtsnaam (*Ligustrum*); *lodense* is de naam voor de cultuurvariëteit (betekent low and dense). Het woord 'Lodense' is in het geheel geen latijn en dus is de juiste naam voor deze plant: *Ligustrum vulgare* cv. 'Lodense' en niet, zoals REHDER doet: *L. vulgare* f. *nanum*.

Ook moeten we de eerstgepubliceerde naam nemen zoals deze is, al mogen we hem wel afkorten. Maar namen bestaande uit meer dan één woord zijn ook namen. Zo is in de naam *Robinia pseudoacacia monophylla fastigiata* de combinatie 'Monophylla fastigiata' de aanduiding van de cultuurvariëteit. Het is beslist niet *R. pseudoacacia* var. *monophylla* f. *fastigiata*, zoals vaak wordt gemeend. REHDER b.v. doet het wel aldus en zegt dat deze combinatie niet gebruikt mag worden, omdat zowel f. *monophylla* als f. *fastigiata* al voor andere planten bestaan. Voor mij is de naam 'Monophylla fastigiata' één geheel en geeft deze geen aanleiding tot verwarring, ook gezien het feit, dat de kwekers de plant nog steeds aldus noemen. Dergelijke uit twee of meer delen bestaande latijnse namen zijn geheel te vergelijken met namen als 'Souvenir de L. Spaeth'. Daarom is het onjuist de naam van de betreffende Robinia te wijzigen in 'Erecta', hetgeen REHDER heeft gedaan.

e. De namen der cultuurvariëteiten worden, voor zover ze in een moderne taal zijn gesteld, geschreven met een hoofdletter. In november 1956 werd door de Internationale Commissie voor de benaming en registratie van gekweekte planten besloten deze hoofdletters ook voor latijnse cultivarnamen in te voeren, zodat deze laatste nu geheel op één lijn staan met de fantasienamen. Verder maken we gebruik van liefst enkelvoudige aanhalingstekens. Daarmede maken we in de naam een onderscheid tussen

wilde en gekweekte vormen. Voor catalogi zal dit natuurlijk ook moeilijkheden met zich meebrengen en vermoedelijk zullen deze aanhalingstekens dan ook alleen maar toepassing vinden in boeken en tijdschriftartikelen.

f. Auteursnamen zijn voor de cultuurvariëteiten afgeschaft. Bij de vormen, aangeduid met fantasienamen was dit al lang het geval. Zo werd b.v. achter de namen van rozen in de catalogi reeds lang de naam van de winner of van degene, die hem in de handel bracht, tussen haken vermeld. Maar bij de in het latijn geplaatste namen ging men nog rustig voort met het bezigen van auteursnamen op de wijze, waarop dit in de botanie gebruikelijk is. Maar sinds deze cultuurplanten alle onder één groep zijn gebracht en een latijnse en een moderne cultivarnaam op één lijn zijn komen te staan, zullen we in het gebruik van de auteurs- en winnernamen ook diezelfde lijn moeten trekken.

Trouwens het gebruik van auteursnamen bij deze planten had al lang de normale verhoudingen overschreden. Verscheidene boekenschrijvers waren er op uit zoveel mogelijk nieuwe combinaties te maken met hun eigen naam als auteur en het is niet zeldzaam, dat gehele sortimenten werden omgedoopt onverschillig of deze vormen al dan niet in cultuur waren. Het is nu zelfs wel zo ver, dat we van een verwarring van auteursnamen kunnen spreken. Men behoeft maar een aantal werken in te zien op het gebied van de Coniferen en men zal kunnen vaststellen, hoeveel verschillen er soms zijn in de auteursnamen van één cultuurvariëteit. Deze auteursnamenverwarring is ook mede veroorzaakt, doordat men steeds heeft getracht de cultuurvariëteit te persen in het botanische systeem. Bovendien hebben vele auteurs zich om de status van deze vormen in het geheel niet druk gemaakt met het gevolg, dat men in de literatuur bepaalde cultuurvariëteiten als var., als f., als subf. en als nog andere eenheden betiteld ziet en dat men zelfs vele auteurs vindt, die in het geheel geen status opgeven. REHDER geeft bij iedere status weer een andere auteursnaam en in zijn Bibliographie gaat hij zover, dat hij vrijwel alle cultuurvariëteiten de status van forma geeft, waardoor zeer veel nieuwe combinaties moesten worden gemaakt, alles met de naam REHDER als auteur. Vooral dit heeft verwarring gesticht, daar niet iedereen blijkbaar heeft begrepen, wat hier gebeurd was en zodoende is men, vaak zonder het te weten, afgestapt van de goede gewoonte, dat diè auteur werd gebruikt, die een bepaalde combinatie het eerst maakte, ongeacht de status.

Daarom kunnen we gelukkig zijn, dat nu is overeengekomen ook bij deze vormen alleen de naam van de winner, enz. te vermelden.

Nu kunnen we natuurlijk in de literatuur de auteursnamen niet altijd weglaten. Er is een streven geweest dit te doen (b.v. in de Dictionary van de Royal Hort. Soc. en in Hortus Second), maar dit heeft niet voldaan en ik weet, dat men hiervan weer is teruggekomen. Want hoe weinig een auteurs- of winnersnaam voor een liefhebber of kweker mag betekenen, deze boeken worden ook gebruikt door botanici en die hebben aan een auteursnaam vaak veel houvast. Ook voor hen, die herbaria maken, is het gewenst, dat zij weten

welke auteurs- of winnersnaam zij op het etiket moeten schrijven. In publicaties dienen we zelfs nog uitvoeriger te zijn, vooral wanneer het gaat om de motivering van een naam, zoals b.v. hieronder geschiedt. Dan moet onder de naam een opgave staan van de literatuur, waarin over de plant wat te vinden is. In de allereerste plaats dus de opgave van de bron, waar de vorm voor het eerst is benaamd en beschreven; dan enkele synoniemen of combinaties, die belangrijk zijn. Het is daarbij niet nodig, dat de synonymie voor de volle 100 % wordt opgegeven, want dit is ondoenlijk. Eerstens doet het er niet in het minst toe, hoe een bepaalde vorm in een bepaald boek is genoemd (althans in vele gevallen), omdat er in dat boek niets bijzonders over kan staan (vergeet niet, lezer, dat vele boeken van andere boeken zijn overgeschreven) en in de tweede plaats zijn we niet in staat alle combinaties te achterhalen. Als we moeten nazoeken, hoe een bepaalde vorm wel eens ergens in een boek, tijdschrift of catalogus is genoemd, dan hebben we aan ons leven niet genoeg. Bij de opgave van de literatuur gaat het alleen om diè artikelen, waar over de desbetreffende vorm iets belangrijks gezegd wordt.

Het zal nu in de toekomst als volgt gaan: achter de naam van de cultivar komt de naam van de winner; wanneer de naam van de winner niet bekend is, zien we af van een opgave en komt er dus niets achter de cultivarnaam te staan.

Deze naam verandert, evenals dit bij de fantasienamen het geval is, niet bij de wijziging van de combinatie, m.a.w. wanneer gebleken is, dat de Heer FRETs te Boskoop de Douglas 'Fretsii' heeft gevonden, dan moet zijn naam staan achter: 'Fretsii' dus het is: *Pseudotsuga douglasii* cv. 'Fretsii' (FRETs); maar eveneens *P. menziesii* cv. 'Fretsii' (FRETs).

4. IDENTIFICATIE

De identificatie van oudere cultuurvormen is vaak bijna onmogelijk. Er zijn in hoofdzaak maar 2 gegevens, waaruit men de studie moet maken; het eerste is het type, het tweede de beschrijving eventueel de afbeelding.

Onder het type wordt verstaan het exemplaar waarnaar de plant is beschreven, eventueel een exemplaar dat later als zodanig werd aangewezen, omdat het oorspronkelijk materiaal verloren is gegaan (neo-type). Bij de wilde planten is deze zgn. type-methode van grote betekenis voor het vaststellen van de identiteit van een bepaalde plant, omdat heel vaak het oorspronkelijk exemplaar in een herbarium bewaard bleef. Maar bij cultuurplanten is dit zelden het geval. Welke kweker maakt een herbarium? En welke tuinbouwbotanicus doet dit? Ik heb nog maar heel weinig echte typen kunnen vinden en die zijn dan in de herbaria van enkele grote instituten.

Bovendien faalt de type-methode in onze branche vaak. In de herbaria ligt namelijk zelden meer dan een takje met bladen, soms met bloemen en vruchten. Maar wanneer het nu vaak al vrijwel onmogelijk is levende takjes te identificeren, wanneer men de habitus niet kent, wat wil men dan van herbariummateriaal? Om een voorbeeld te noemen. Er bestaat een beuk met

een schors als een eik. PERSOON noemde deze *Fagus silvatica* var. *quercoides*. Het type is aanwezig in het Rijksherbarium te Leiden en dit bestaat uit... één beukenblad, waaraan niets bijzonders te zien is.

Maar het is tòch van belang te trachten de typen te achterhalen, niet alleen in herbaria maar ook in levende collecties. Het is niet zeldzaam, dat we ergens een plant vinden, waarvan we met vrij grote zekerheid kunnen aannemen, dat deze gediend heeft als voorbeeld voor de beschrijving, die bij de naam hoort. Van zulke planten ben ik in de laatste jaren al verscheidene op het spoor gekomen.

Het is daarom ook van grote betekenis, dat van alle nieuwe aanwinsten herbariummateriaal wordt gemaakt, eventueel aangevuld met fotografieën en aantekeningen. Het is natuurlijk niet zeker, dat daarmee voor de toekomst de moeilijkheden zullen zijn opgelost, maar deze typen zullen toch meer houvast geven dan we nu hebben.

Ook heb ik er naar gestreefd bij die gevallen, waarin het type niet (meer) bestaat, een type aan te wijzen. Eenvoudig is dit evenwel niet steeds. Het echte type (holotype) heb ik alleen kunnen aanduiden, wanneer een cultuurvariëteit in dit geschrift voor het eerst wordt beschreven. Doch ook heb ik herbariummateriaal als holotype beschouwd, wanneer ik zeker wist, dat de oorspronkelijke auteur zijn plant hiernaar beschreef. Wanneer b.v. een kweker in zijn catalogus een vorm heeft beschreven (natuurlijk zonder een type aan te wijzen), dan lijkt het me toch logisch het door mij verzamelde en door de kweker als origineel aangeduide materiaal als het holotype te beschouwen. De beschrijvingen van de zgn. gepatenteerde planten in de Nederlandse Staatscourant (zie b.v. *Salix rubens* 'Drakenburg') zijn door mij gemaakt, iets wat daarin niet tot uitdrukking komt en kunnen we dus het in dit artikel geciteerde materiaal eveneens als holotype aanvaarden.

Bij gevallen, waarin ik zeker weet, dat geen type bestaat, heb ik er een aangewezen (neotype); soms staat het 'neo' tussen haakjes en daarmee wil ik dan aanduiden, dat het vrij zeker is, dat het hier toch het holotype betreft.

Er zijn ook gevallen, waarin het vrijwel zeker is, dat het door mij verzamelde materiaal identiek is met het oorspronkelijke, doordat de plant als kloon werd vermeerderd. Wanneer het dan aan geen twijfel onderhevig is, dat niet reeds een type bestaat, heb ik het nieuwe materiaal beschouwd als het *merotype* (zie SWINGLE, in Journ. Wash. Ac. Science, 2, 345, 1912). Dit is b.v. het geval bij *Populus canadensis* cv. 'Aurea', waar materiaal als merotype werd aangewezen, dat geplukt was van een grote boom aanwezig in de tuin, waar vroeger de winner zijn kwekerij had (KALMPHOUT).

In het overgrote deel der gevallen is het dus de beschrijving, waaraan we alle houvast moeten zoeken. Maar een ieder, die wel eens op dendrologisch gebied iets heeft nageplozen, weet hoe gebrekkig deze beschrijvingen vaak zijn. In het geval van de bovenbedoelde eik is het nogal eenvoudig: waar het type faalt, geeft de beschrijving uitkomst. Maar wanneer de diag-

nosen ook nog falen, dan moeten we er vaak toe komen namen te verwerpen. Wanneer WESTON (1770) b.v. bij de *Taxus baccata variegata* alleen vermeldt, dat de naalden bont zijn, dan kunnen we deze naam niet gebruiken, omdat we niet weten, welke bonte vorm hij bedoelde. Hoogstens kan de naam dienen als verzamelnaam voor alle bonte Taxussen en moeten we deze dan opvatten als een groep. Maar voor één bepaalde kloon is de naam niet deugdelijk.

Zo zitten we bij voortduring met deze moeilijkheid. Wanneer b.v. iemand vroeger van een bepaalde soort een cultuurvariëteit '*Fastigiata*' heeft beschreven, hoe weten we dan, dat we nu deze speciale kloon nog hebben? Hoe halen we de talloze vormen van Coniferen uit elkaar, die 100 en meer jaar geleden soms met één woord van elkaar onderscheiden zijn?

Zo moeten we vaak een knoop doorhakken, goed of fout en hoe vreemd het moge klinken, dit doet er ook meestal niet toe, omdat we vaak te maken hebben met vormen die niet meer bestaan. Maar ook bij sortimenten van *Philadelphus*, *Hibiscus* en *Rhododendron* zijn we nooit zeker, dat onze namen juist zijn d.w.z. overeenstemmen met hetgeen de oorspronkelijke beschrijver heeft bedoeld.

Opgemerkt moet worden, dat namen in catalogi ook als geldig gepubliceerd aangemerkt worden. Helaas komen prijscouranten bijna alle in de papiermand terecht of worden ze na een aantal jaren opgeruimd en het resultaat is, dat het nu vrijwel onmogelijk is complete sets te bemachtigen van de catalogi van grote kwekerijen. We hebben op het I.V.T. reeds een belangrijke collectie, maar lang niet alles is vertegenwoordigd en het is onmogelijk een behoorlijke dendrologische studie te maken zonder over deze prijscouranten te beschikken. Daarom wil ik niet nalaten hier een beroep te doen op allen, die nog catalogi in hun bezit hebben, deze, wanneer ze op het behoud ervan geen prijs stellen, te zenden naar ons Instituut.

5. TOELICHTING OP DE LITERATUUROPGAVEN

Voor diegene, die niet gewend is met de tuinbouwliteratuur om te gaan, diene, dat in het onderstaande overzicht eerst de naam is gegeven in vette letters gevolgd door de naam van de winner tussen haakjes.

Daaronder volgt een opgave van de plaatsen in de literatuur, waar iets over de plant te vinden is, waarbij wel speciaal gelet is op de combinaties, waarin de vorm voorkomt. De auteurs zijn zo weinig mogelijk afgekort, maar bij de namen van de boeken en tijdschriften heb ik wel afkortingen moeten gebruiken, omdat de hele naam vaak zeer lang is. De afkortingen zijn evenwel zodanig, dat iedere ingewijde weet, wat bedoeld wordt en wanneer men zich er enige tijd wat meer ingaand mede bemoeit, komt men er al spoedig achter waar het om gaat.

Achter de namen van de tijdschriften volgt vetgedrukt de jaargang (delen of jaren), dan de bladzijde, eventueel met een opgave van een afbeelding, vervolgens het jaar, waarin het betreffende stuk is uitgegeven. Dit laatste

staat tussen haakjes en is vaak niet in overeenstemming met het opgegeven jaar (dat op de titelpagina van het tijdschrift staat). Het komt namelijk, ook bij boeken, vaak voor, dat de afleveringen onregelmatig zijn verschenen. Zo b.v. is van het boek van W. J. HENDRIKS, *Onze loofhoutgewassen*, een deel in 1939, een ander deel in 1940 verschenen, terwijl op het titelblad 1940 staat. De volledige opgave is dan b.v. als volgt vermeld: HENDRIKS, *Loofh.*, 34, 1940 (1939).

De opgegeven boeken zijn in Nederland merendeels aanwezig en voor iedere serieuze liefhebber toegankelijk.

De synoniemen zijn chronologisch gerangschikt; de namen zijn daarbij overgenomen in dezelfde spelling als de auteur het deed, met dit verschil, dat alle hoofdletters in kleine letters zijn veranderd. Of een auteur een bepaalde vorm als variëteit, als forma, als subspecies of in een andere status publiceerde doet bij ons niets ter zake. Allen bedoelden hetzelfde nl. de cultuurvariëteit. Daarom zijn voor mij in wezen, althans bij deze cultuurvariëteiten, al deze eenheden hetzelfde en heb ik volstaan met deze achter de naam te vermelden. Wanneer er dus achter de literatuuropgave staat „var.” dan betekent dit dat de auteur deze bedoelde als variëteit. Staat er niets achter, dan gaf de auteur in het geheel geen status op.

Prijscouranten zijn steeds aangegeven met „Cat.” ongeacht of er Catalogue, Preisverzeichnis, Hauptverzeichnis of Prix-courant op de kaft staat.

Er zijn verder enkele afkortingen gebruikt:

„nom.” achter een literatuuropgave betekent: nomen nudum, dus een naam zonder beschrijving (die niet geldig is).

„syn.” achter een opgave betekent, dat deze naam als een synonim gepubliceerd en dus ook niet geldig is.

De volgorde der besproken planten is die van de *Manual* van Rehder.

6. MEDEWERKERS

Bij het bijeenbrengen van de gegevens, vooral van de nieuwigheden, heb ik ruime medewerking gehad van een aantal personen, die ik hier wil bedanken voor hun moeite.

Het zijn: J. Bergmans te Oisterwijk, B. F. Bruinsma te Wageningen, S. G. A. Doorenbos te den Haag, H. J. Grootendorst te Boskoop, W. J. Hendriks te Amsterdam, J. van Hoey Smith te Rotterdam, O. Janssen-Hyatt te Wageningen (summaries), J. Lombarts te Zundert, A. Peters te Opheusden, B. Ruys te Dedemsvaart en J. Stipp te Weener.

Summary

This article gives a summary of the nomenclature, the characteristics and the history of novelties of woody plants of the past 20 years and of those other plants which are in cultivation in Holland and being not mentioned in the Manual and the Bibliography of A. Rehder.

The International Code of nomenclature for cultivated plants (last altered in 1955 at the International Horticultural Congress Scheveeningen) has been applied which has caused some important alterations to the common use of naming cultivated plants. The terms „variety” and „form” etc. have (for the cultivated plants) been substituted by „cultivar” (cv.) and all these cultivars have fancy names; even those which have been named in latin form have to be understand in such a way. As the oldest valid published name is the correct one, it does not matter if it is a cultivar name in latin form or not. Latin names do not have priority any longer by those published in a modern language, as has often been the case until now.

The name of the winner or introducer substitutes the author’s name as we were used to do. The name of the winner etc. has been placed between brackets.

In handbooks the author’s name after a cultivar is not to be used any longer, but in publications as this, in which the names are argued, an account of the literature is necessary. The status in which the authors have placed the cultivar is of no importance any longer, the cultivars have always been pressed into the botanical system; the status is therefore only given at the end of the citation. If there is no indication, than the author did not give any status.

If possible types are indicated. As nurserymen as a rule never indicate types when describing new cultivars in their catalogues, I have designated the herbariummaterial collected from the original plant as the holotype.

Populus tremula L. cv. 'Erecta'

P. tremula erecta SYLVEN in Svensk Bot. Tidskr., 10, 34, fig. 1 (1916) var.

P. tremula columnaris WYMAN in American Nurs., 1949 (15 mei), 24.

Deze vrijwel zuilvormig groeiende ratelpopulier werd voor het eerst opgemerkt in 1911 in Elgarås, Västergötland (Zweden). Hij moet in de vorige eeuw bekend geweest zijn, want bij genoemde plaats stond in 1911 reeds een rij van deze bomen en het schijnt, dat de oorsprong tot 1846 teruggaat.

Vanuit Elgarås is de cultuurvariëteit, die opvallend veel gelijkt op een Italiaanse populier, verspreid. Algemeen is de boom evenwel nog allerminst. In Nederland is hij ook hier en daar aanwezig.

REHDER heeft ook een dergelijke vorm beschreven (*P. tremula* var. *pyramidalis* in Bailey, Stand. Cycl. Hort., 2756, 1916) als „a slender pyramidal form”, doch deze is vermoedelijk niet identiek met 'Erecta'.

Populus canadensis MOENCH, Verz. Ausl. Bäume Weissenstein, 81 (1785).

P. helvetica POEDERLE, Man. de l'arb., 2, 148 (1792).

P. latifolia MOENCH, Meth. Pl., 338 (1794).

P. deltoides AUCT., niet Marshall (1785).

P. euramericana GUINIER in Rapp. gén. 3me Sess. Comm. intern. peuplier, 5 (1950¹) nom. sup.

¹) Guinier geeft als haakjesauteur „Dode”, doch dit is niet juist. Dode (in Bull. Soc. dendr. France, 1933) schreef „Peuplier euraméricain”, een naam, die niet als basionym voor een latijnse soortnaam gebruikt kan worden.

De zgn. Canada-populieren zijn in de loop van de achttiende eeuw in Frankrijk spontaan ontstaan uit de kruising van de Amerikaanse *P. deltoides* en de Europese *P. nigra*. De eerstgenoemde is omstreeks 1700 in Frankrijk uit Noord-Amerika ingevoerd en schijnt na betrekkelijk korte tijd weer te zijn verdwenen. De hybriden met *P. nigra* konden blijkbaar beter tegen het Europese klimaat en hebben langzamerhand de plaats van de Amerikaanse populier ingenomen. Later is *P. deltoides* wederom ingevoerd en is nu in Nederland in het geheel niet zeldzaam.

Aanvankelijk heeft men deze vervanging niet opgemerkt, want de hybriden lijken heel veel op de Amerikaanse soort en toen ze beschreven werden heeft men gedacht met deze Amerikaan te doen te hebben.

De oudste latijnse naam en beschrijving treffen we aan bij MOENCH, die in een catalogus van uitheemse bomen van het kasteel Weissenstein bij Kassel (nu het park Wilhelmshöhe) in 1785 de plant *P. canadensis* noemde, daarbij vermeldende, dat de plant uit Canada komt.

In latere tijden is deze naam *P. canadensis* gebruikt voor verscheidene andere populieren en dit werd veroorzaakt, doordat men niet in staat was de soort van MOENCH te herkennen; bovendien wist men met de verschillende vormen niet goed raad¹⁾. Houtzagers meende de naam *P. canadensis* voor onbruikbaar te moeten verklaren, hoofdzakelijk op grond van het feit, dat deze naam in het verleden gebruikt is voor diverse populierensoorten en verder, omdat hij de beschrijving van MOENCH niet duidelijk genoeg achtte.

Aanvankelijk gaf hij voor deze groep geen andere naam, doch duidde hij de cultuurvariëteiten (klonen) aan met soortnamen en sprak hij van *P. marilandica*, *P. gelrica* enz. Op deze verkeerde zienswijze is hij teruggekomen en voerde een soortnaam in voor de gehele groep hybriden van *P. deltoides* en *P. nigra*, doch koos helaas de verkeerde naam *P. euramericana*. Dit is een naam, waarin de herkomst der ouders is verwerkt. Evenwel is het gebruik van deze nieuwe naam niet in overeenstemming met de Internationale regels voor botanische nomenclatuur.

Aanvankelijk wist men in het geheel niet, dat er verschil bestond tussen de Canadapopulier en *P. deltoides*. Op het in 1928 gehouden Internationaal Bosbouwcongres kon nog niemand de verschillen opnoemen²⁾. REHDER heeft in 1923 (Journ. Arn. Arb., 4, 111) uiteengezet, dat *P. canadensis* wel degelijk de juiste naam was voor de Canadapopulieren; hij was degene, die het verschil tussen deze groep en *P. deltoides* aan het licht bracht. HOUTZAGERS heeft vervolgens de klonen beschreven.

Nu is het boek van MOENCH zeldzaam; in Nederland is het nergens aanwezig en ik ben nu in het bezit van een fotocopie ervan. Wanneer we nu bestuderen, wat MOENCH over *P. canadensis* zegt, blijkt duidelijk, dat hij inderdaad onze Canada-populier heeft bedoeld. Afgezien nog van het feit,

¹⁾ Zie G. Houtzagers, Het geslacht *Populus*, p. 83-88, (1937) en J. Valckenier Suringar in Jaarb. Ned. Dendr. Ver., 1929, 64-66.

²⁾ Zie Houtzagers l.c., p. 3.

dat in 1785 *P. deltoides* zeer vermoedelijk reeds uit de cultuur was verdwenen, is de vermelding, dat *P. canadensis* in tegenstelling tot *P. caroliniensis* (waarmede hij *P. deltoides* bedoelt) aan de top van de bladsteel geen klieren heeft, van doorslaggevend belang. Alle Amerikaanse populierensoorten uit deze groep bezitten deze klieren en zij zijn zelfs met het blote oog wel waar te nemen. Onze *P. nigra* mist deze klieren en bij de hybriden treffen we ze nu en dan wel eens aan. MOENCH heeft ongetwijfeld een kloon voor zich gehad, die deze klieren miste. In een later werk (Meth. pl., 1794) geeft hij nog nadere details van de bloemen, zodat de beschrijving lang niet zo oppervlakkig is als we vroeger wel gemeend hebben. Het is nu m.i. een gelukkige omstandigheid, dat we de naam *P. canadensis* kunnen handhaven, want wanneer we dit niet konden doen, dan zag het er voor de benaming van onze populieren niet goed uit¹⁾.

Immers, dan zouden we een andere naam moeten kiezen en volgens de Code moeten we dan de oudste naam nemen, die ooit aan een plant uit de hybridegroep gegeven is. Dit is dan *P. helvetica* POEDERLE (1792). Maar de beschrijving van POEDERLE is al even kort als die van MOENCH en dus komt die naam ook niet in aanmerking. Het eerst is een kloon van de hybride eigenlijk duidelijk beschreven door BOSC (1816), als *P. marilandica*. Wanneer we dus de naam *P. canadensis* niet wensen te aanvaarden dan moet de groep *P. marilandica* Bosc heten en dan is de naamsverwarring compleet. Want dan moeten we een naam, die altijd gebruikt is voor één bepaalde kloon plotse-ling gaan gebruiken voor de gehele groep.

In ieder geval is het duidelijk, dat de naam *P. euramericana* niet geldig is en het moet worden betreurd, dat de Internationale Populierencommissie deze naam propageert. Wanneer nu dergelijke internationale lichamen de internationale afspraken op het gebied van de plantenbenaming eenvoudig gaan negeren, wat moet er dan terecht komen van de zo zeer begeerde eenheid en stabiliteit der namen en waarvoor dient dan het vele werk, dat hiervoor wordt gedaan?

Since 1950 the International Poplar Committee propagates the name P. euramericana for the hybridgroup P. deltoides × P. nigra, based on the fact, that the name P. canadensis Moench is not a correct one. Nevertheless the description of Moench l.c. is in such a way that we are able to recognise from this one of the clones of the hybrid, among others he indicates that the leaves do not have glands in contrast with P. caroliniensis (now P. deltoides). If we do not decide to accept the name P. canadensis because the description of Moench is insufficient, we have than to adopt the next validly described name viz. P. marilandica Bosc and we should than create the very undesirable situation, that a name, given until now to one particular clone would be used for the whole group; than the confusion would be complete. Therefore it is the best to use the name P. canadensis, for the name P. euramericana is superfluous. It is regrettable that an international society does not keep to the Rules.

¹⁾ Zie voor verdere argumentering: Acta bot. neerl., april 1957 (nog niet verschenen).

Populus canadensis MOENCH cv. 'Aurea' (VAN GEERT).

P. canadensis aurea WIND in Sieboldia, 2, 293 (1876).

P. canadensis van geertii WITTE in Sieboldia, 2, 309 (1876).

P. canadensis aurea van geerti ANDRÉ in Ill. hort., 23, t. 232 (1876).

P. serotina aurea HENRY in Elwes & Henry, Trees Gr. Brit., 7, 1817 (1913) var.

P. hybr. 'Serotina-aurea' BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 141 (1949).

Van deze cultuurvariëteit staat de originele boom in het arboretum van de Heren de Belder te Kalmphout; het is een boom van ongeveer 15 m hoog, waarvan de bladen in de voorzomer prachtig geel zijn, doch die later meer geelgroen worden. De Belgische boomkweker VAN GEERT vond deze vorm omstreeks 1867 als een knopmutant op een oude populier en in 1872 bracht hij hem in de handel; hij maakte reclame door middel van een gekleurde plaat, die later gepubliceerd werd in Ill. hort. (zie boven). Deze plaat is goed geslaagd en toont een twijg van een Canada-populier (zonder twijfel *P. canadensis serotina*) met goudgele bladen en rode bladstelen.

Deze vorm is nog steeds in cultuur alhoewel niet algemeen.

(Mero)type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 28612, Arboretum Kalmphout, 1.10.1954.

Salix rubens SCHRANK cv. 'Drakenburg'

S. 'Drakenburg' in Nederlandse Staatscourant, 8 dec. 1954, no. 238.

Deze wilg werd door ambtenaren van het Staatsbosbeheer gevonden langs een weg nabij Heilo (N.H.) en de regelmatige groei was oorzaak, dat men hieraan aandacht ging besteden. Zo veel werd er van verwacht, dat de Stichting ter Verbetering van Voortkweekingsmateriaal van Houtopstanden te Utrecht deze cultuurvariëteit liet inschrijven bij het Centraal Rassenregister (no. 234). De oorspronkelijke boom is aan het verkeer ten offer gevallen, helaas vóórdát de kwaliteit van het hout kon worden onderzocht en zelfs een foto was genomen. Doch de groei is zo krachtig en de stam zo mooi recht, dat men deze vorm wat de houtproductie betreft toch veelbelovend acht.

De groei van de jonge planten is fors, de kroon is regelmatig en breed pyramidaal. De jonge twijgen hebben de neiging om te gaan hangen, zijn kaal en roodachtig bruin. De takken vormen met de stam een hoek van ongeveer 45°. Typisch is, dat de bovenrand van het bladmerk fijn en afstaand behaard is. De bladen zijn lancetvormig, aanvankelijk zeer zwak behaard, spoedig geheel kaal. De bloemen zijn me nog niet bekend.

Het is zeer vermoedelijk een hybride van *S. alba* met *S. fragilis*; voor *S. alba* is hij veel te kaal en de aanhechtingsplaats van de twijgjes is bros evenals dit bij *S. fragilis* het geval is. Ik hoop later op de bloemen terug te komen.

Type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 28629, kwekerij Staatsbosbeheer, Drakenburg nabij Hilversum, 9.10.1954.

fig. 1. *Salix alba* 'Liempde' te Liempde

(foto Staatsbosbeheer)

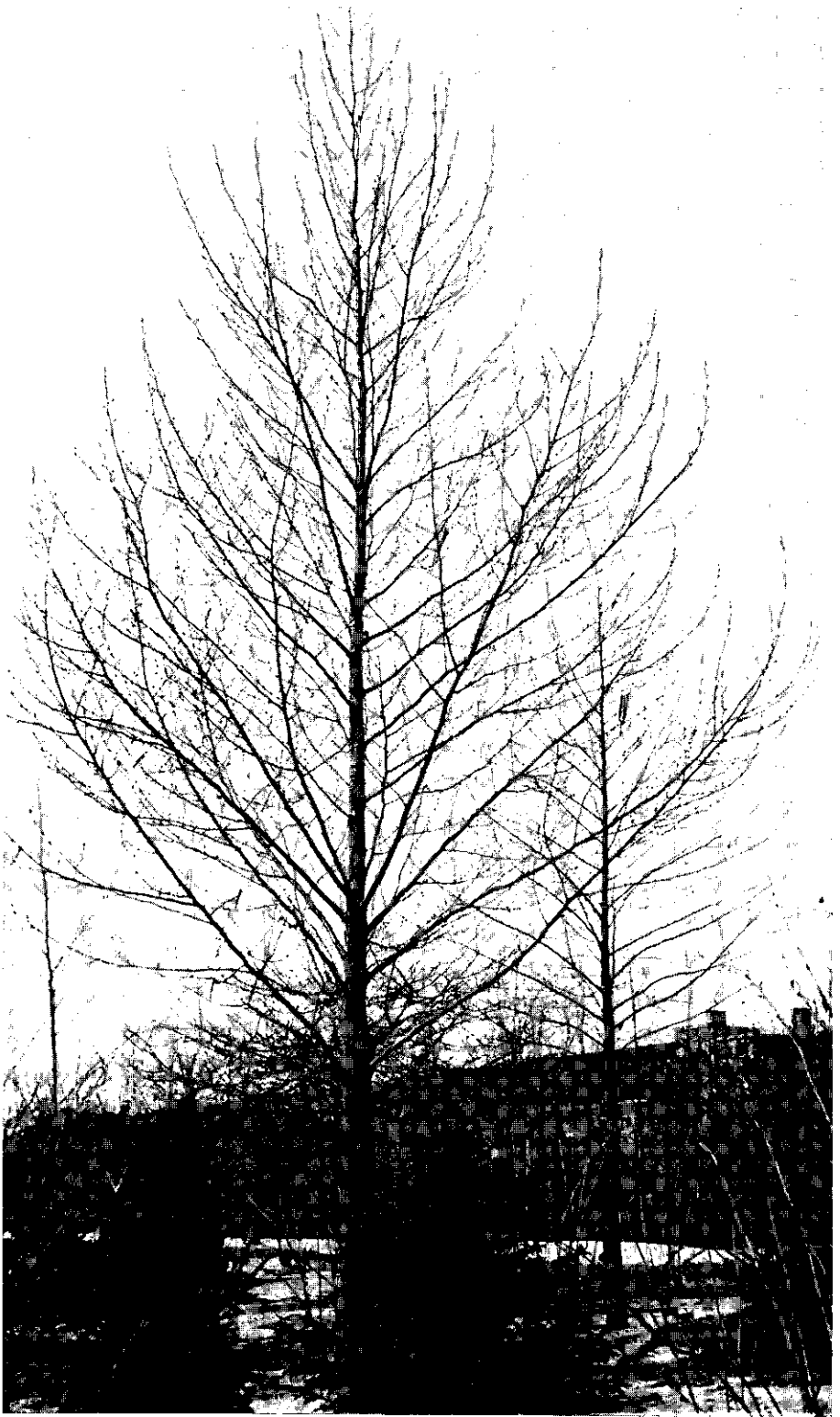

fig. 2. *Alnus elliptica* 'Itolanda' in het Zuiderpark, den Haag

(foto *W. F. Koppeschaar Jr.*).

Salix alba L. cv. 'Liempde' (VAN VLEUTEN).

Dit is een schietwilg met een opvallend mooie pyramidale groei (fig. 1). Deze vorm werd in 1946 gevonden door ambtenaren van het Staatsbosbeheer op het terrein van H. VAN VLEUTEN, klompenmaker te Liempde en spoedig in cultuur genomen. Reeds zijn op vele plaatsen in ons land exemplaren hiervan uitgeplant en het blijkt, dat ze zeer goed bestand zijn tegen de wind. Bovendien is het hout van goede kwaliteit en de boom groeit zo snel, dat in 30 jaar een behoorlijke houtproductie kan worden verkregen.

Hoe lang deze vorm bekend is, kan niet worden nagegaan. De oorspronkelijke boom te Liempde werd in 1917 als poot geplant, welke poot gesneden werd van een boom, die op dezelfde wijze in 1890 was geplant en die in 1917 werd omgehakt. Deze poot was afkomstig van een boom uit de omgeving van Best. Nog steeds kan men bij Best en Sint Oedenrode hier en daar overeenkomstige bomen vinden en het is daarom gewettigd aan te nemen, dat deze vorm reeds langer in dit deel van Brabant voorkomt. De groeiwijze is eigenlijk het enige kenmerk, waardoor de vorm te onderscheiden is. De eenjarige twijgen zijn roodbruin; de bladen zijn vrij breed lancetvormig en matig behaard. De vorm is mannelijk.

Type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 14283, Liempde, 27.6.1948.

Salix alba L. cv. 'Rockanje' (SIPKES).

Deze wilg werd gevonden door de heer C. SIPKES, tuinarchitect te Rockanje, in de nabijheid van die plaats. De vorm viel op, doordat deze ondanks de zeer ongunstige standplaats ten opzichte van de wind, toch een normale groei vertoonde. Via het Staatsbosbeheer is deze vorm in de handel gekomen. Een meer uitvoerig overzicht van de geschiedenis en de eigenschappen vindt men in het artikel van C. SIPKES in Tijdschrift Ned. Heide Mij, 62, 216 (1951), waar een duidelijke foto gegeven wordt.

De Rockanjewilg groeit vrij sterk, in het begin nogal stug en met een vrij bochtige stam; het wortelstelsel is evenwel goed vertakt in tegenstelling tot cv. 'Liempde'. De éénjarige twijgen zijn meer grijsgroen en de bladen zijn vrij sterk behaard, althans veel sterker dan bij de Liempdewilg. Het originele exemplaar, dat nog steeds leeft, vertoont een brede kroon.

Described are 3 new willow-cultivars, which are selected in the Netherlands especially in view of the wood-production; the point is to make the verges of the country-roads more productive and therefore people try to find clones of which the average wood-quality is more homogeneous than the seedlings used till now. Especial attention is paid to the wind which is often the cause of the insufficient growth of trees used for avenues.

'Drakenburg' is a hybrid between S. alba and S. fragilis, characterised by its quick growth and the leafscars, which are short pilose on the upper edge and the lanceolate leaves which become soon glabrous. The characteristic of the 'Liempde' is its pyramidal habit (fig. 1); The 'Rockanje' has a wide habit, graygreen branches and

strongly pubescent and lanceolate leaves. Liempde and Rockanje are names of small towns in Holland and under these names the willows are known.

Salix aegyptiaca L., Cent. pl., 1, 33 (1755); Floderus in Ark. f. Bot., 15A, 1 (1933).

S. californica HASSELQUIST in It. Pal., 115 (1757).

S. nitida GMELIN, Reise, 3, 283 (1774).

S. phlomoides BIEB., Fl. taur. cauc., 2, 415 (1808); 3, 828 (1819).

S. medemii BOISSIER, Diagn., 1, 7, 100 (1846).

S. cinerea medemii BOISSIER, Fl. orient., 4, 1189 (1879) var.

Deze betrekkelijk algemeen voorkomende wilg is meer bekend als *S. medemii*, doch moet nu *S. aegyptiaca* L. heten, omdat deze naam ouder is. De plant werd afgebeeld in Bot. Mag., n.s. t. 91, 1950 en ingevoerd in Europa in 1874.

Salix daphnoides L. cv. 'Latifolia'

S. daphnoides latifolia KERNER in Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 10, 232 (1860).

S. aglaea HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 572 (1864).

S. daphnoides f. *latifolia glabra* ZABEL in Handb. Laubh. Ben., 39 (1903) nom.

S. daphnoides aglaea SCHNEIDER, Laubh., 1, 44 (1904) f.

Dit is een vrij veel voorkomende vorm van *S. daphnoides*, gekenmerkt door de sterke groei, de vaak onberijpte twijgen en de grotere, vooral bredere bladen. In de literatuur wordt deze vaak niet vermeld.

Alnus viridis (CHAIX) DC. cv. 'Grandifolia'

A. viridis grandifolia BECK, Flora von Nieder Österreich, 1, 262 (1890) var.; (BECK) HEGI, Flora Mitteleuropa, 3, 19 (1912) f.

A. alnobetula grandifolia (BECK) CALLIER in Schneider, Laubh., 1, 121 (1904) f.

Deze in het wild groeiende variëteit is gekenmerkt door de bijzonder grote bladen (fig. 3a). Deze meten 6-11 × 5-9 cm (bij het type 3-5 × 2,5-3,5); het aantal der paren zijnerven bedraagt 6-10 (bij het type 5-7). Het is een opvallende vorm, die in Nederland zeer sporadisch gekweekt voorkomt. Een mooi exemplaar staat in het Cantonspark te Baarn (no. 4263).

Alnus pubescens TAUSCH

Dit is de juiste naam voor de hybriden van *A. glutinosa* met *A. incana*. Deze bastaarden zijn veel algemener dan gewoonlijk wordt aangenomen, want wanneer men goed in grote partijen zoekt, hetzij op kwekerijen, hetzij in bosplantsoen zal men ze vaak aantreffen, soms in grote hoeveelheden. Vooral in de aanplantingen van *A. incana* in douglasbos zijn ze niet zeldzaam. De hybride vertoont een enorme variatie als gevolg van de voortgezette kroi-

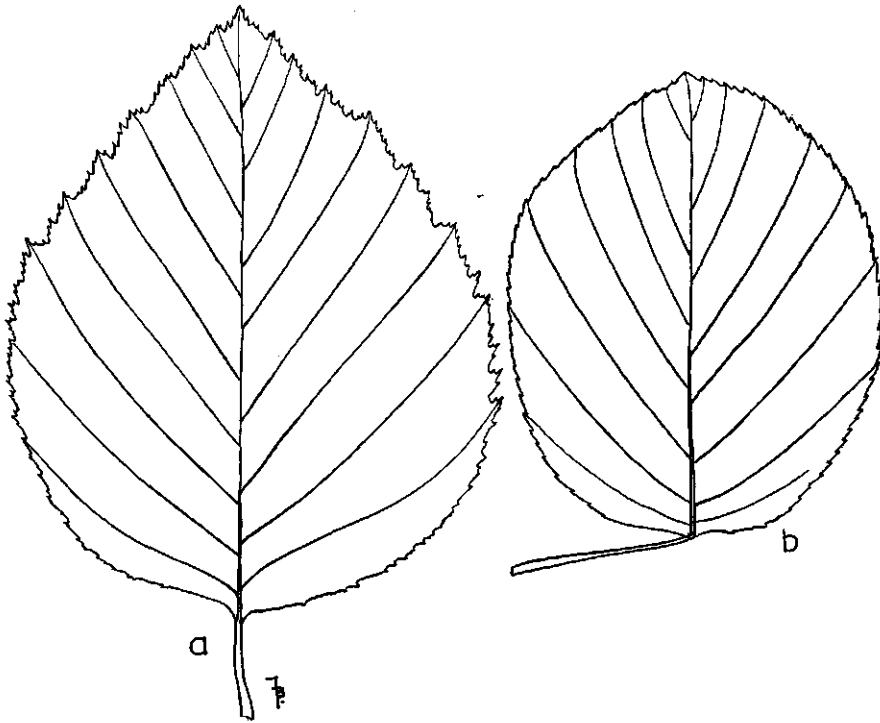

fig. 3. a. *Alnus viridis* 'Grandifolia'; b. *A. elliptica* 'Itolanda' (2/3).

singen, die natuurlijk steeds zonder opzet zijn geschied. Alle tussenvormen kan men vinden, zowel in bladvorm, als in de kleur van beharing van de bladonderzijden.

Voor de synonymen verwijs ik naar A. REHDER, Bibliography, p. 104.

***Alnus elliptica* REQUIEN cv. 'Itolanda' (DOORENBOS).**

Deze els is gewonnen door S. G. A. DOORENBOS te Den Haag, uit zaad van *A. cordata*. Omstreeks 1935 zaaide hij van een boom in het Zuiderpark zaad, waaruit zich een flinke partij zaailingen ontwikkelde. Tussen een groot aantal kiemplanten van *A. cordata* bevonden zich enige tientallen afwijkende vormen, die duidelijk invloed van *A. glutinosa* vertoonden. Uit deze planten werd één vorm geselecteerd, die uitmuntte door zijn sterke en rechte groei en hiervan zijn alle exemplaren, die in omloop zijn, afkomstig (fig. 2).

De groeiwijze doet het meeste aan die van *A. cordata* denken en is dus boomvormig; de stam is mooi recht en vrij licht van kleur. De bladen (fig. 3b) hebben het karakter van die van *A. cordata*, doch zijn, vooral aan de langloten, groter; de voet is afgerond tot zeer kort wigvormig (dus niet hartvormig) en de rand is oppervlakkig gezaagd; met een loupe kan men zien, dat de insnijdingen wederom iets gezaagd zijn (invloed van *A. glutinosa*).

De grootste breedte is in het midden gelegen (bij *A. cordata* er onder, bij *A. glutinosa* er boven); de nerven zijn zwak gebogen (bij *A. cordata* vrij sterk gebogen, bij *A. glutinosa* recht of weinig gebogen) en deze lopen in de tanden uit (zoals bij *A. glutinosa*). De bladen blijven bijzonder lang aan de bomen zitten, vaak tot in december, ook onder de invloed van de harde zeewind. In de mannelijke katjes is weinig verschil met de ouders, de vrouwelijke zijn alleenstaand tot 3 bijeen (bij *A. cordata* alleenstaand, bij *A. glutinosa* verscheidene bijeen). De vruchtkatjes (proppen) zijn groot, doch de planten zijn nog te jong om deze juist te beoordelen.

Deze aanwinst schijnt bijzondere geschiktheid te bezitten in hoge hagen, die in fruitteeltgebieden geplant worden tegen de wind en kan ook op laag land worden gebruikt. De naam die door S. G. A. DOORENBOS werd gegeven, is een combinatie van Italië en Holland, de landen, waar de ouders wild groeien.

Type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 16326/19227, Den Haag, Gemeentekwekerij, 18.1.1950 resp. 23.10.1950.

Originated at the Zuiderpark, the Hague, S. G. A. Doorenbos, the director, has selected this seedling for its very strong growth. Habit from A. cordata; leaves elliptic (fig. 2, 3b), slightly cuneate at base, simple or slightly double serrate, remaining green until December; female catkins solitary or up to 3; the tree is well wind-resisting.

Carpinus betulus L. cv. 'Horizontalis' (JOUIN).

C. betulus horizontalis JOUIN in Simon-Louis, Cat. 1902; Winkler in Engler, Pflanzenreich, heft 19, 31 (1904) f.; BEAN, Trees & Shrubs, 1, 294 (1914) var.

JOUIN beschrijft deze vorm als een boom met een vlakke top zoals bij *Craetagus crus-galli*. De enkele exemplaren, die ik ken, komen hiermede overeen. Deze cultuurvariëteit werd omstreeks 1900 gevonden in de kwekerij van Simon Louis te Metz-Plantières en is voor ons nooit van veel betekenis geweest.

Carpinus betulus L. cv. 'Marmorata' (DE VOS).

C. marmoratus DE VOS, Woordenboek, 21 (1867).

C. betulus foliis marmoratis OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 290 (1877).

C. betulus albovariegata SCHNEIDER, Laubh., 1, 140 (1904) f.

Ook deze vorm is vrijwel geheel uit de cultuur verdwenen en wordt gekenmerkt door de fijn en wit getekende bladen; mogelijk is deze vorm gevonden door C. DE VOS te Hazerswoude.

Het is mogelijk, dat de laatstgenoemde synoniem bij een andere kloon behoort, waarvan de bladen grover gevlekt zijn, doch dit is niet meer uit te maken, gezien het feit, dat er geen typen bestaan en de beschrijvingen weinig duidelijk zijn. In ieder geval is dan deze laatste vorm uit de cultuur verdwenen.

Neotype in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no 30485, Zundert, Kwekerij P. Lombarts, 13.10.1955.

Carpinus betulus L. cv. 'Variegata'

C. betulus 2 variegata WESTON, Bot. Univ., 1, 40 (1770).

C. betulus foliis variegatis HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 667 (1864).

C. betulus aurea variegata NICH., Enc., 1, 272 (1884) var.

C. betulus aureovariegata SCHNEIDER, Laubh., 1, 140 (1904) f.

Dit is de geelbonte vorm, waarbij de bladen op onregelmatige wijze geel tot geelgroen gevlekt zijn. Het is ongetwijfeld de oudst bekende bonte haagbeuk, die men ook in ons land nog geregeld aantreft.

Nothofagus antarctica OERSTED var. uliginosa (A.DC.) REICHE, Beitr. Chilen. Buchen, 11 (1897).

Fagus antarctica uliginosa A.DC. in DC., Prodr., 16, 2, 120 (1864) var.

F. uliginosa PHIL. ex A.DC., l.c., syn.

Volgens de originele beschrijving moet deze variëteit van het type afwijken door de bladen, die aan beide zijden voorzien zijn van korte haren. De exemplaren, die ik onder handen kreeg, vertoonden evenwel zulk een variatie in de beharing, dat dit kenmerk in het geheel niet te hanteren is. Er zijn exemplaren, die geheel kaal zijn (ook de twijgen) b.v. een plant op Trompenburg en er zijn er, waarvan zowel de twijgen als de bladen aan beide zijden van korte haren zijn voorzien b.v. Cantonspark no. 3001. Het is dus maar het beste, dat we alles gewoon *N. antarctica* noemen en niet ingaan op verschil in beharing.

Fagus grandifolia EHRH., Beitr. Naturk., 3, 23 (1783).

Aan de synonymen van REHDER, Bibl., 113 moet worden toegevoegd:

F. castaneaefolia DE VOS, Handboek, 72 (1887).

F. silvatica castaneaefolia LAV., Arb. Segr., 211 (1877) nom.; BEAN in Garden, 1899, 1, 268 var.

F. silvatica castanifolia BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 127 (1949) var.

Onder de laatstgenoemde naam komen in Nederland nog steeds hier en daar beuken voor met vrij lange, getande bladen; alles wat ik hiervan zag, behoort tot *F. grandifolia* EHRH.

Fagus silvatica L. cv. 'Argenteomarmorata' (SPAETH)

F. silvatica foliis argenteo-marmoratis SPAETH, Cat. no. 104, 93 (1899).

F. silvatica argenteo-marmorata SPAETH ex SCHELLE in Handb. Laubh. Ben., 62 (1903) f.

F. silvatica marmorata SCHNEIDER, Laubh., 1, 154 (1904) f.

Vooral de bladen van het zomerschot zijn hier wit gemarmerd tot bepoeperd en deze staan in mooi contrast tegen de groene bladen van het eerste schot (fig. 4e). In 1886 kreeg de firma Spaeth deze plant toegezonden en in 1899 kwam hij in de handel. Een mooi exemplaar staat in het arboretum te Kalmphout.

Fagus silvatica L. cv. 'Striata'

F. silvatica striata BOSE in Forst- und Jagdzeit., 1851, 400; 1852, 37 var.

F. silvatica foliis striatis DIPPEL, Laubh., 2, 52 (1892).

F. silvatica hartigii SCHNEIDER, Laubh., 1, 154 (1904) f., sog. Hartigs Buche.

Onder de laatste naam kwam in de gemeentekwekerij van Amsterdam deze cultuurvariëteit voor (herbarium J. VALCK. SUR., 1930). De bladen, die een normale vorm hebben, vertonen gedurende het gehele seizoen een witte tekening langs de hoofdnerf en soms ook langs de zijnerf.

De herkomst is onbekend, werd in 1892 door de firma Spaeth in de handel gebracht. De vorm heeft geen betekenis als sierplant.

Fagus silvatica L. cv. 'Viridivariegata' (LOMBARTS)

F. silvatica viridivariegata LOMBARTS, Cat. 1935/36, 75 (1935); BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 128 (1949) var.

Deze vorm, gekenmerkt door de lichtgroen gevlekte bladen, vond ik destijds op de kwekerij van P. Lombarts, Zundert (fig. 4f); is zonder betekenis.

Type in Rijksherbarium, Leiden, coll. BOOM, no. 13251, kwekerij P. Lombarts. 6.8.1940.

Fagus silvatica L. cv. 'Aureopendula' (VAN DER BOM).

F. silvatica aureo-pendula J. G. VAN DER BOM in Mitt. deutsche dendr. Ges., 20, 423 (1911).

F. silvatica aurea pendula en *pendula aurea* HORT.

Dit is een treurbeuk met gele bladen; in de voorzomer zijn deze het mooist, want in de loop van de zomer worden ze wat groener. Deze vorm werd in 1900 gevonden door J. G. VAN DER BOM te Oudenbosch als een sport aan een gewone, groene treurbeuk. Algemeen voorkomend is deze boom helaas niet meer; slechts in enkele kwekerijen is hij nog aanwezig. Een mooi, betrekkelijk klein exemplaar staat in het Arboretum der L.H. te Wageningen.

Type in het herbarium van het Arboretum der L.H. te Wageningen, coll. J. VALCKENIER SURINGAR, Oudenbosch, J. G. van der Bom, 1904.

Fagus silvatica cv. 'Ansoergei' (ANSORGE).

F. silvatica ansoergei SCHWERIN in Mitt. deutsche dendr. Ges., 13, 322 (1904).

Deze cultuurvariëteit werd omstreeks 1891 gewonnen door C. ANSORGE, boomkweker te Hamburg-Flottbeck (opvolger van de firma BOOTH). Hij verkreeg deze uit zaad, dat geplukt was van 2 naast elkaar staande beuken nl. een gewone, bruine beuk en een varenbeuk, zodat aangenomen kan worden, dat het hier een hybride van deze 2 planten betreft. Het is een betrekkelijk kleine, compact groeiende boom met vrij uniforme, lancetvormige en donkerbruine bladen (fig. 4c). In Nederland komt deze vorm nog sporadisch voor, maar is m.i. toch wel aan te bevelen voor kleinere tuinen of

rotspartijen. Een mooie boom staat in de botanische tuin te Hamburg, welk exemplaar van Ansoerge afkomstig is.

Merotype in Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 25566, Hortus botanicus Hamburg, 29.7.1953.

Fagus silvatica L. cv. 'Cochleata'

F. ferruginea 2 *cochleata* KIRCHNER, Arb. musc., 659 (1864).

F. silvatica cochleata BOOTH Cat. ex KIRCHNER l.c., pro syn.; HARTW. & RPL., Bäume & Str., 251 (1875) var.

F. silvatica undulata JOUIN in Le Jardin, 13, 42 (1899) var.

Dit is een dwergachtige plant van een compacte, pyramidale groei met kleine, onregelmatig en vrij diep getande, meestal golvende en vaak bolstaande bladen (fig. 4d). Deze cultuurvariëteit is bekend sedert 1864 als 'Cochleata' en zou in 1895 nogmaals gevonden zijn door JOUIN (opvolger van SIMON LOUIS) te Metz-Plantières als 'Undulata'. Er is evenwel tussen beide vormen geen verschil te vinden en vermoedelijk zal JOUIN hem wel niet zelf gewonnen hebben. In Nederland komt deze vorm zeldzaam voor.

Fagus silvatica cv. 'Grandidentata'

F. silvatica 8 *grandidentata* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 662 (1864).

Beuken met getande bladen treden geregeld in zaaisels op en soms worden deze wel aangegeven als 'Dentata'; het heeft evenwel weinig zin dit te doen, omdat men vaak aan één boom zowel gaafrandige als getande bladen kan vinden. Hier betreft het evenwel een bepaalde kloon, waarvan de bladrand vrij diep en constant getand is en de voet veel sterker dan gewoonlijk wigvormig toeloopt (fig. 4b). Hij is sedert 1864 bekend en is in Nederland niet zeldzaam.

Castanea sativa MILL. cv. 'Argenteovariegata'

C. vesca 6. *foliis argenteo-variegatis* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 665 (1864).

C. vesca fol. argenteo variegata JAEGER, Zierg., 148 (1865) var.; DE VOS, Woordenboek, 21 (1867).

C. sativa argenteo-variegata K. KOCH, Dendr., 2,2, 22 (1873) f.

C. vesca argenteo-variegata OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 290 (1877).

C. vesca albo-marginata OTTOLANDER l.c.

C. vesca argenteo-marginata en *argenteo-variegata* HORT. ex SCHELLE in Laubh. Ben. 63 (1903) f., nom.

C. castanea argenteo-variegata SCHNEIDER, Laubh., 1, 157 (1904) f.

C. sativa argenteo-marginata HENRY in Elwes & Henry, Trees, 4, 840 (1909) f.

C. sativa albo-marginata BEAN, Trees & Shrubs, 1, 309 (1914) var.

C. sativa argentea HORT. ex HENDRIKS, Looft. 50, 1940 (1939).

Aan de enorm lange lijst van synonymen zou men zeggen, dat we hier te

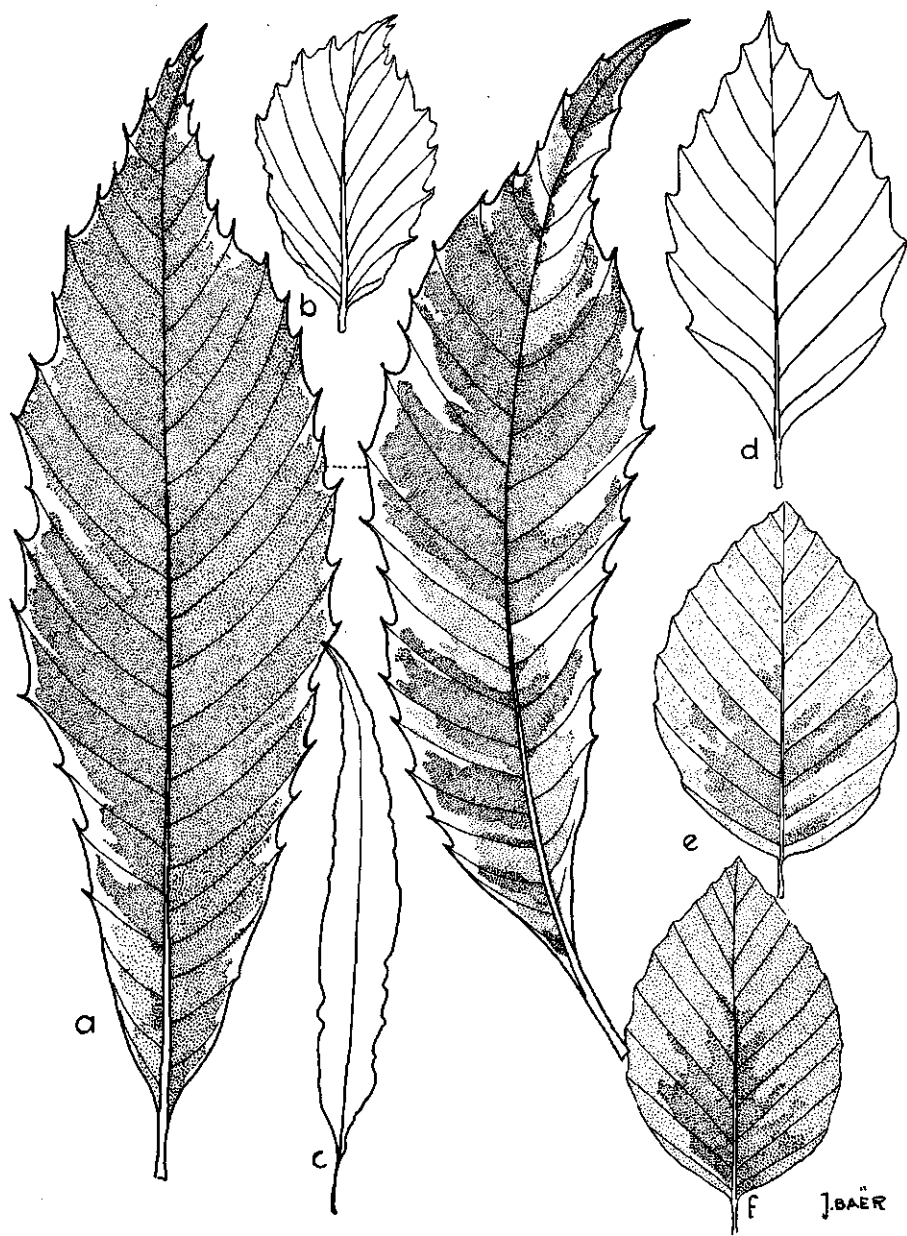

fig. 4. *Castanea sativa* 'Argenteovariegata'; *b.* *Fagus silvatica* 'Grandidentata'; *c.* *F. silv.* 'Ansoergei'; *d.* *F. silv.* 'Cochleata'; *e.* *F. silv.* 'Argenteomarmorata'; *f.* *F. silv.* 'Viridivariegata' (2/3).

doen hebben met een algemeen voorkomende vorm en niets is minder waar.

Doordat men bonte planten als „uit de mode geraakt” beschouwt, is hij hoe langer hoe minder in tuinen gebruikt en nu beslist zeldzaam te noemen. Het is jammer, want de weinige bomen, die ik ken, zijn zeer decoratief.

De bladen zijn langs de rand onregelmatig wit getekend, soms gaat dit wit tot op de hoofdnerf door en dit is de oorzaak geweest, dat men vroeger 2 vormen hierin onderscheidde, één met witgerande en één met witgeklekte bladen (fig. 4a). Doch beide vormen komen aan één boom voor. Eigenaardig is ook, dat de stekels der vruchtomhulsels wit zijn en wanneer een boom rijk fructificeert, is dit een merkwaardig gezicht. Het is ongetwijfeld een periclynaalchimaere.

De herkomst is onbekend, we kennen hem sedert 1864. In Nederland staan verscheidene bomen, een prachtig exemplaar staat in de tuin van Villa Erica te Bennekom.

C. sativa MILL. cv. 'Variegata'

- C. sativa foliis eleganter variegatis* DUHAMEL, *Traité*, 1, 134 (1755).
- Fagus-Castanea castanea 2 variegata* WESTON, *Bot. Univ.*, 1, 107 (1770).
- C. vulgaris variegata* MIRBEL in *Nouv. Duh.*, 3, 66 (1806).
- C. vesca 6. variegata* LOUDON, *Arb. brit.*, 3, 1984 (1838).
- C. sativa aureo-variegata* K. KOCH, *Dendr.*, 2, 2, 22 (1873) f.
- C. vesca aureo marginata* OTTOLANDER in *Sieboldia*, 3, 290 (1877).
- C. vesca fol. aureo-variegata* DE VOS, *Woordenboek*, 21 (1867).
- C. sativa aureo-marginata* BEAN, *Trees & Shrubs*, 1, 309 (1914) var.

Deze cultuurvariëteit komt overeen met de vorige met dit verschil, dat de bladen niet wit- maar geelbont zijn. Ook deze heeft de variatie van gevlekt en gerand.

Het is een der oudste cultuurvormen van de tamme kastanje, die in Frankrijk al in 1755 bekend was. In Nederland komt deze vermoedelijk niet meer voor, ik noem hem vanwege de volledigheid.

Castanea sativa MILL. cv. 'Aureomaculata'

- C. vesca 7 foliis aureo-maculatis* HORT. ex KIRCHNER, *Arb. musc.*, 665 (1864).
- C. vesca foliis luteo-maculatis* K. KOCH, *Wochenschrift*, 5, 55 (1862) f.
- C. vesca aureo- of viridi-maculata* OTTOLANDER in *Sieboldia*, 3, 290 (1877).
- C. vesca foliis aureo s. luteo maculatis* JAEGER, *Zieng.*, ed. 2, 79 (1884) var.
- C. vesca aureo maculata* HORT. ex SCHELLE in *Laubh. Ben.*, 63 (1903) f., nom.
- C. sativa aureo-maculata* HENRY in *Elwes & Henry, Trees*, 4, 840 (1909) var.

Van deze vorm hebben de bladen in het midden een brede, gele of groenachtig gele vlek; is uit de cultuur verdwenen en wordt hier alleen gegeven vanwege de volledigheid.

Castanea sativa MILL. cv. 'Cochleata'

- C. vesca* 3 *cochleata* LODDIGES Cat. 1836 ex LOUDON, Arb. brit., 3, 1984 (1838) var.; BOOTH ex BOSSE, Vollst. Handb., ed. 3, I. 639 (1859) var.
C. vesca 4 *bullata* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 665 (1864).
C. sativa e *monstrosa* DIPPTEL, Laubh., 2, 55 (1892).
C. castanea cochleata VOSS in Vilm., Blum., ed. 3, 920, 1896 (1895) f.

Van deze vorm zijn de bladen min of meer lepelvormig gebogen met de randen naar beneden gericht. Deze oude cultuurvariëteit (bekend sedert 1836) komt in ons land sporadisch voor. De bladen zijn bovendien onregelmatig gevormd en vaak op ongewone wijze ingesneden.

Castanea sativa MILL. cv. 'Glabra'

- C. vesca* 4 *glabra* LODDIGES Cat. 1836 ex LOUDON, Arb. brit., 3, 1984 (1838) var.
C. vesca foliis lucidis HORT. ex LOUDON, l.c. syn.
C. vesca glaberrima BOSSE, Vollst. Handb., ed. 2, 2, 663 (1841) var.
C. sativa glabra K. KOCH, Dendr., 2, 2, 21 (1873) f.
C. vulgaris glabra (LODD.) SCHELLE in Handb. Laubh. Ben., 63 (1903) f.
C. castanea glabra (LODD.) SCHNEIDER, Laubh., 1, 157 (1904) f.

Deze vorm is gemakkelijk te herkennen aan de opvallend glimmende en donkergroene bladen. Bekend sedert 1836, schijnt deze, hoewel naar het lijkt onbetekenend, nog niet uit de cultuur verdwenen te zijn; ook in Nederland is hij hier en daar nog te vinden.

Quercus velutina LAM. cv. 'Albertsii' (ALBERTS)

- Q. macrophylla albertsii* DE VOS, Woordenboek, 97 (1867) var.
Q. americana macrophylla albertii HORT. ex DIPPTEL, Laubh., 2, 123 (1892).
Q. magnifica albertii ZABEL in Handb. Laubh. Ben., 67 (1903) f., nom.
Q. rubra albertii HORT. ex HENDRIKS, Loofh., 62 (1939) var.

Volgens DE VOS werd deze eik gevonden door G. L. ALBERTS, kweker te Boskoop, in een partij Amerikaanse eiken; ALBERTS verkocht hem aan DE VOS en deze bracht hem ± 1863 als *Q. macrophylla albertsii* in de handel. Al spoedig verdween de ,s' uit de naam en werd de vorm 'Albertii' genoemd en zelfs gaf men aan de herkomst van de naam een geheel verkeerde uitleg. Zo schrijft een zeker v. S. (in *Sempervirens* 5, 282, 1876), dat de plant genoemd is naar Prins-gemaal Albert van Engeland. Maar DE VOS laat geen twijfel omtrent de herkomst bestaan en de naam is dan ook zeer zeker 'albertsii'.

DE VOS beschrijft de vorm helaas niet erg uitgebreid, maar we zijn toch wel in staat hem te herkennen: „de bladeren worden 34 × 25 cm. De vorm is volkomen gelijk aan die van de *Q. rubra*”. Welnu hetgeen we onder de naam 'Albertsii' kennen heeft inderdaad grote bladen en de insnijdingen van vele der bladen zijn niet erg diep. HENDRIKS meent (l.c.), dat deze vorm identiek is met *Q. rubra* var. *magnifica*, waarmee hij ongetwijfeld bedoelt *Q. velu-*

tina cv. 'Magnifica' (zie DIPPEL, l.c.). DIPPEL geeft een afbeelding van een blad van zijn 'Magnifica' en dit is duidelijk wat anders dan onze 'Albertsii'. Bovendien schrijft DIPPEL, dat de vorm, bekend als *Q. americana macrophylla albertii*, tussen *Q. velutina magnifica* en *Q. velutina macrophylla* instaat en hij geeft een beschrijving, die overeenkomt met onze 'Albertsii'. Ongetwijfeld zijn *albertsii*, *macrophylla*, *magnifica*, *nobilis* en misschien nog wel meer, verschillende klonen van *Q. velutina*. Deze soort is namelijk nogal variabel en men zou met gemak het aantal vormen nog kunnen uitbreiden.

Q. velutina cv. 'Albertsii' is gekenmerkt door de bijzonder grote, mooi gevormde, in het algemeen niet diep ingesneden bladen, waarvan de grootste breedte iets boven het midden ligt. Niets wijst er op, dat het een hybride met *Q. marilandica* zou zijn.

Quercus rubra L., Spec. pl., 996 (1753) p.p.

Tot voor ongeveer 40 jaar werd onze algemeen bekende Amerikaanse eik *Q. rubra* genoemd, een naam, die tot nog toe steeds nog vrij algemeen gebruikt wordt. Door verschil van opvatting omtrent hetgeen men onder deze naam moest verstaan, ging men langzamerhand van het gebruik van de naam afzien (nomen ambiguum), waardoor onze Amerikaanse eik *Q. borealis* var. *maxima* moest gaan heten, een naam, die ondanks zijn lengte, er toch wel is ingegaan.

Evenwel is men de laatste tijd, vooral in Amerika gaan inzien, dat de naam *Q. rubra* toch heus wel gebruikt mag worden. Het standpunt van FERNALD wint namelijk veld, hetgeen in het kort inhoudt, dat DU ROI in 1771 de naam van LINNAEUS (*Q. rubra*) nauwkeurig typificeerde; hij haalde dus uit het complex, dat LINNAEUS *Q. rubra* noemde, één bepaalde soort en wel die, welke wij als Amerikaanse eik in cultuur hebben. Deze handelwijze is geheel in overeenstemming met onze Code en dus kunnen we de naam *Q. rubra* weer rustig gaan gebruiken, iets waartegen, naar ik vermoed, geen enkele kweker bezwaar zal hebben.

Voor degene, die van deze kwestie meer wil weten, volgt hier de belangrijkste literatuur:

ASHE in Proc. Soc. Am. For., 11, 90 (1916).

VALCKENIER SURINGAR in Mitt. deutsche dendr. Ges., 41, 33, 1929 (1930).

FERNALD in Journ. Arn. Arb., 27, 387 (1946).

Quercus rubra L. cv. 'Aurea' (VAN DER BOM).

Q. americana aurea DE VOS in Sieboldia, 7, 213 (1881).

Q. rubra fol. aureis DE VOS, Handboek, 154 (1887).

Q. rubra aurea DIPPEL, Laubh., 2, 119 (1892) f.; BEAN, Trees & Shrubs, 2, 324 (1914) var.

Q. borealis aurea BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 123 (1949) var.

Deze prachtige gele eik werd gevonden door TH. VAN DER BOM, boomkweker te Oudenbosch en door hem in 1880 in de handel gebracht. Merkwaardig

is, dat deze eik zo zeldzaam is gebleven. Er zijn maar enkele grote bomen van bekend (o.a. te Zundert en Kalmphout). Vooral in de voorzomer zijn deze prachtig geel en zij verkleuren in de nazomer maar weinig.

De vorm is betrekkelijk zaadvast; ik zag zaaisels, die een merkwaardig groot percentage geelbladigen vertoonden. Doch door de variatie, die dan optreedt, is het toch noodzakelijk de mooiste vorm (en dat is vermoedelijk wel de bestaande) als kloon te vermeerderen.

Merotype in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 26916, kwekerij P. LOMBARTS, Zundert, 19.5.1954.

Quercus cerris L. cv. 'Argenteovariegata'

Q. cerris 3 foliis variegatis HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 636 (1864).

Q. aegilops fol. arg. var. DE VOS, Woordenboek, 95 (1867), Zilverbonte Moseik.

Q. cerris argenteo-variegata OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 375 (1877); SCHNEIDER, Laubh., 1, 181 (1904) f.

Q. cerris fol. arg. var. DE VOS, Handboek, 146 (1887).

Q. cerris variegata C.F.C. in Gardn. Chron., 1940, 1, 21 var.

Deze prachtige, witbonte eik komt in Nederland helaas weinig meer voor; enkele oudere exemplaren zijn nog bekend o.a. in een tuin te Zundert (afgebeeld op de titelpagina van de Catalogus P. LOMBARTS, Zundert, 1955); jongere planten vindt men op kwekerijen sporadisch. Dit is jammer, want al zijn bonte planten dan uit de mode, het effect, dat deze boom geeft, is verrassend en daarom verdient deze vorm veel meer aandacht van tuinarchitecten te hebben.

De bladen van deze vorm zijn rijk roomkleurig gerand tot gevlekt. Misschien was hij reeds in 1838 bekend, toen LOUDON (Arb. 3, 1848, 1838) een *Q. cerris var. variegata* LODD., Cat. 1836 beschreef; maar hij vermeldt slechts „Leaves variegated” en omdat er ook een goudbonte vorm bestaat, weten we niet welke hij bedoelde. Daarom kan deze naam ook niet worden gebruikt.

Quercus cerris L. cv. 'Aureovariegata'

Q. aegilops fol. aureo var. DE VOS, Woordenboek, 95 (1867), Goudbonte Moseik.

Q. cerris aureo-variegata OTTOLANDER in Sieboldia, 5, 132 (1879); SCHNEIDER, Laubh., 1, 181 (1904) f.

Q. cerris fol. aur. var. DE VOS, Handboek, 147 (1887).

Q. cerris foliis aureo-marginatis HORT. ex DIPPEL, Laubh., 2, 97 (1892).

Deze vorm schijnt geheel uit de cultuur verdwenen te zijn; DE VOS vond hem trouwens al niet bijzonder mooi, hij schrijft namelijk: „niet schoon, daar hij zeer verloopt”. De bladen zijn geelbont tot geelgerand.

Quercus pyrenaica WILLD. cv. 'Pendula'

Q. toza pendula OTTOLANDER in Sieboldia, 5, 132 (1879); DIPPEL, Laubh., 2, 74 (1892) f.; REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 3, 1482 (1901) var.

Q. pyrenaica pendula (DIPP.) BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 124 (1949) var.

De oudste opgave van deze treurboom is van OTTOLANDER, hetgeen tot nog toe over het hoofd werd gezien; de plant is dus sinds 1879 in cultuur bekend en is hier en daar in Nederland te vinden.

Neotype in Rijksherbarium Leiden, coll. BOOM, no. 26916, kwekerij P. LOMBARTS, Zundert, 19.5.1954.

Quercus petraea LIEBL. cv. 'Columna' (HESSE).

Q. sessiliflora 'Columna' HESSE, Cat. 1939/40, 109 (1939).

HESSE schrijft in zijn catalogus: „*Q. sessiliflora muscaviensis* × *pedunculata fastigiata*. Auffallend schöne Pyramiden-Eiche mit grossem, länglichem, schmalen Laub von graugrüner Farbe”.

De plant groeit inderdaad mooi zuilvormig op en is in Nederland reeds op verscheidene plaatsen aanwezig. Ook aan de bladen is deze cultuurvariëteit gemakkelijk te herkennen, doordat zij weinig gelobd zijn (fig. 5m). Het is mogelijk, dat we hier met een hybride te doen hebben, ook gezien het feit, dat de voor de wintereik karakteristieke sterharen in de nerfoksels ontbreken. Evenwel zijn de eikels zittend en de bladen gesteeld, zodat we het beste doen deze vorm te rangschikken onder *Q. petraea*. Mogelijk heeft deze vorm toekomst, maar volgens S. G. A. DOORENBOS zijn de zijtakken wat lang en slap, zodat de boom later neiging vertoont enigszins uit te zakken.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 28387, kwekerij Hesse, 23.9.1954.

A rather new cultivar raised by Mr. Hesse, Weener (Germany) and characterised by its columnar habit.

Quercus petraea LIEBL. cv. 'Giesleri' (GIESLER).

Q. sessiliflora giesleri SPAETH, Cat. no. 62, 4 (1885).

SPAETH schrijft: „Eine von Oberhofgärtner GIESLER in Glienicke bei Potsdam aufgefundenene Form mit meist sehr langen, schmalen, theils oberflächlich gelappten, theils ganz randigen Blättern”.

Hiermede is deze cultuurvorm goed gekarakteriseerd. In Nederland is deze sporadisch aanwezig.

Quercus robur L. *Bontbladige vormen*

Van de talrijke bontbladige zomereiken, die in de loop van de vorige eeuw in Nederland in cultuur waren, zijn er slechts enkele overgebleven; de belangstelling is voor deze vormen verloren gegaan en de benaming daardoor

in de war gekomen. Het is moeilijk met zekerheid uit te maken hoe de huidige cultuurvormen moeten heten, omdat de beschrijvingen kort zijn en nooit typenmateriaal bewaard werd. Daar het toch gewenst is, dat op de kwekerijen deze eiken onder de juiste naam staan, heb ik getracht de thans nog aanwezige vormen te identificeren.

Of the large number of oaks with variegated leaves originated in the past century a few are still in cultivation nearly always under the wrong names. As the original descriptions are very poor and there is no type material preserved it is often impossible to identify the material now available and here is an attempt to name these forms.

Quercus robur L. cv. 'Argenteovariegata'

? *Q. robur* 2. *variegata* WESTON, Bot. Univ., I, 231 (1770).

? *Q. pedunculata* 6 *foliis variegatis* LODDIGES Cat. ex LOUDON, Arb. brit., 3, 1735 (1838).

Q. pedunculata variegata BECHSTEIN ex BLUFF & FINGERHUT, Comp. Fl. germ., 2, 533 (1825) var.

Q. pedunculata argenteovariegata HARTWIG & RÜMLER, Bäume & Str., 440 (1875) var.

BECHSTEIN in Forstbotanik 332 (1810) schrijft onder het hoofd „Schäckige Stiel-eiche“: „Die Blätter sind weiss geschäckt und die Zweige mit weissen und röthlichen Streifen besetzt“. Dit is de vorm, die wij algemeen als bonte eik in cultuur hebben (fig. 5c). De oudere beschrijvingen van WESTON en LOUDON zijn zo kort, dat we niet weten, wat zij hebben bedoeld. Daarom moet de naam van HARTWIG & RÜMLER gekozen worden als juiste naam.

Er is in Nederland vrij veel ouder herbariummateriaal van bonte eiken aanwezig, doch het is helaas voor het merendeel niet thuis te brengen, doordat het te onvolledig verzameld werd.

Quercus robur L. cv. 'Maculata'

Q. pedunculata fol. maculata DE VOS, Woordenboek, 99 (1867).

? *Q. pedunculata foliis maculatis* BOOTH Cat. ex. KIRCHNER, Arb. musc., 626 (1864) var.; DE VOS, Handboek, 152 (1887).

Q. pedunculata latimaculata HORT. ex KIRCHNER, l.c. syn.

Q. robur maculata K. KOCH, Dendr., 2,2, 28 (1873) f.; HARTW. & RPL., Bäume & Str., 440 (1875) var.

DE VOS beschrijft deze plant heel duidelijk: „Van deze, door mij in de handel gebrachte var. zijn in de regel de eerste bladeren groen, de volgende gevlekt en de laatste dikwerf tot op een vierde der lengte geelachtig wit; zij verschilt van alle andere“.

Of deze vorm identiek is aan hetgeen BOOTH kweekte in 1864 is niet zeker; in Nederland is deze vorm hier en daar nog aanwezig.

Quercus robur L. cv. 'Albomarmorata' (DE VOS).

- Q. pedunculata fol. arg. marmorata* DE VOS, Woordenboek, 99 (1867).
Q. pedunculata albo-marmorata OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 375 (1877).
Q. pedunculata arg. marmorata OTTOLANDER, l.c., 4, 126 (1879).
Q. pedunculata marmorata DE VOS, Handboek, 151 (1887).
Q. robur marmorata REHDER in Bailey, Stand. Cycl. Hort., 2888 (1916)
var., nom.

Deze eik schijnt in Nederland ontstaan te zijn en misschien gevonden door C. DE VOS; in 1867 schrijft hij tenminste, dat hij nieuw is. Het is een vorm waarvan de bladen zeer fijn wit getekend zijn (fig. 5a, b, f). DE VOS zegt het volgende: „Deze nieuwe variëteit heeft zeer schoon gemarmerde bladeren”. In Nederland kan men deze nog vrij vaak vinden.

Quercus robur L. cv. 'Argenteomarginata'

- Q. pedunculata 34. foliis argenteo-marginatis* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 625 (1864); DE VOS, Handboek, 151 (1887).
Q. pedunculata fol. marginata DE VOS, Woordenboek, 99 (1867).
Q. robur argenteo-marginata K. KOCH, Dendr., 2,2, 29 (1873) f.; HORT. ex HARTW. & RPL., Bäume & Str., 440 (1875) var.
Q. pedunculata arg. marg. OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 375 (1877).

Deze cultuurvorm is het gemakkelijkste van alle bontbladige te herkennen; de bladen zijn vrij klein, vaak scheef en ondiep gelobd, naar de voet wigvormig en bij de top vrij breed; de rand is onregelmatig en smal wit gerand (fig. 5g, h). De herkomst is onbekend; hij werd het eerst vermeld in 1864. In Nederland is deze hier en daar te vinden.

Quercus robur L. cv. 'Argenteopicta'

- Q. pedunculata 35. foliis argenteo-pictis* KIRCHNER, Arb. musc., 625 (1864); DE VOS, Handboek, suppl., 13 (1890).
Q. robur argenteo-picta K. KOCH, Dendr., 2,2, 28 (1873) f.; REHDER in Bailey, Stand. Cycl. Hort., 2888, (1916) var.
Q. pedunculata argenteo-picta HENRY in ELWES & HENRY, Trees, 2, 286 (1907) subvar.

DE VOS beschrijft deze als volgt: „Het zomerschot heeft kleine, witte vlekjes en het tweede of herfstschot is geheel of bijna geheel wit; nieuw”. Deze schijnt in Duitsland ontstaan te zijn en komt in Nederland weinig meer voor en dan hoofdzakelijk als *Q. robur variegata*. Het identificeren van herbariummateriaal is speciaal hier vaak heel moeilijk, omdat vaak alleen het zomerschot is verzameld, waardoor men een onvoldoende beeld verkrijgt van deze vorm (fig. 5d, e).

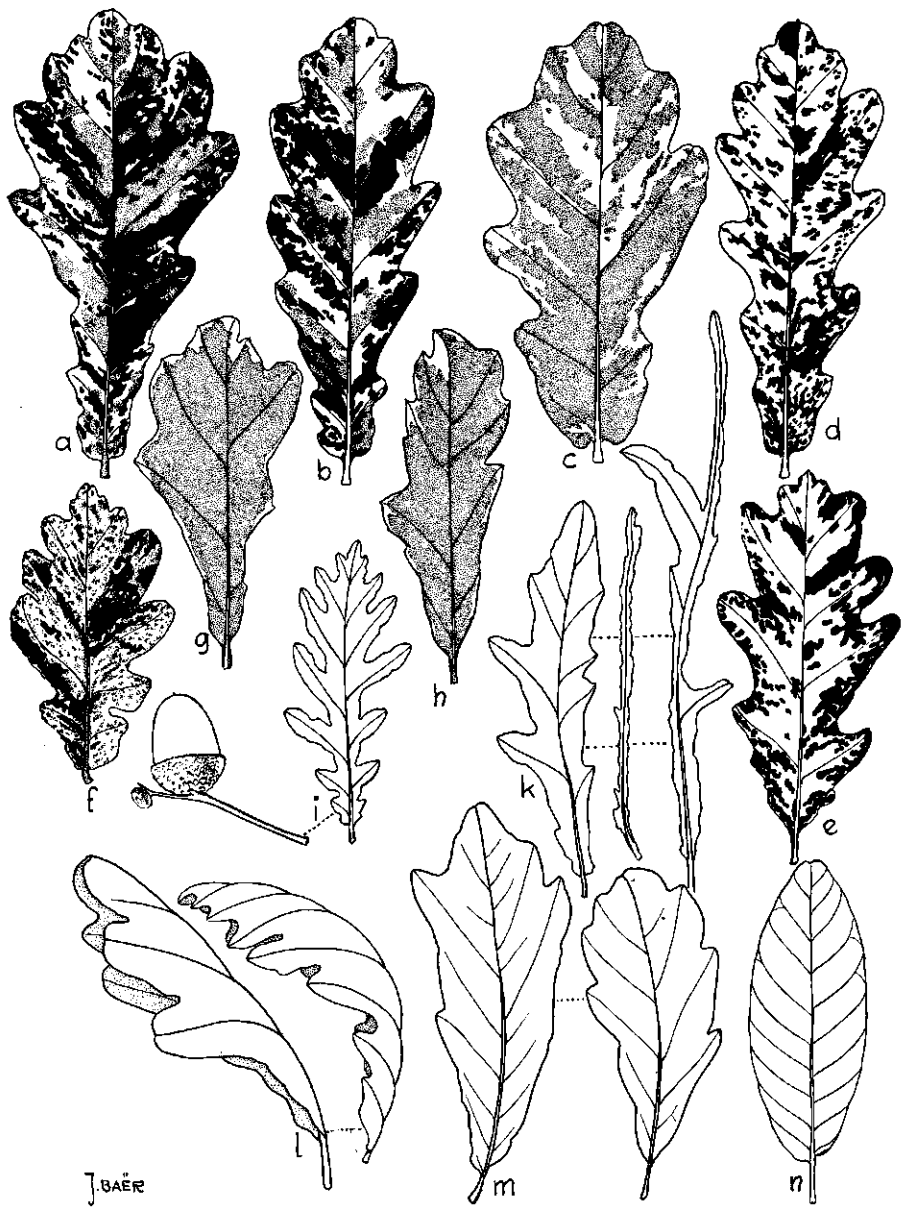

fig. 5. *a, b, f.* *Quercus robur* 'Albomarmorata'; *c.* *Q. robur* 'Argenteovariegata'; *d, e.* *Q. robur* 'Argenteopicta'; *f.* *Q. robur* 'Albomarmorata'; *g, h.* *Q. robur* 'Argenteomarginata'; *i, k.* *Q. robur* 'Strypmonde'; *l.* *Q. robur* 'Cucullata'; *m.* *Q. petraea* 'Columna'; *n.* *Q. robur* 'Salicifolia' (1/2).

Quercus robur L. cv. 'Aureobicolor'

- Q. pedunculata aureo-bicolor* BOOTH Cat. ex KIRCHNER, Arb. musc., 624 (1864).
Q. tricolor HORT. ex KIRCHNER, l.c. syn.
Q. pedunculata tricolor OTTOLANDER in Sieboldia, 5, 126 (1879).
Q. robur aureo-bicolor K. KOCH, Dendr., 2, 2, 18 (1873) f.

Dit is de enige geelbonte zomereik, die nog in cultuur is; de bladen van het eerste schot zijn wel wat gevlekt, doch bijna normaal van kleur, maar die van het zomerschot zijn prachtig geelbont en vaak rood aangelopen, waardoor de bladen driekleurig gelijken.

Quercus robur L., *Cultuurvariëteiten met hol- of bolstaande bladen*

Eiken met bladen, die niet vlak zijn, komen in Nederland heel wat meer voor dan men oppervlakkig denkt. Van verscheidene oude parkbomen zijn de bladen lepelvormig gebogen, maar doordat dit kenmerk op oudere leeftijd vaak wat minder duidelijk wordt, ziet men het over het hoofd. Van de vele vormen, die vroeger in cultuur geweest zijn, is bijna niets meer over; de benaming is zeer verward, hetgeen voornamelijk veroorzaakt is door het feit, dat men critiekloos namen van elkaar heeft overgenomen. Hier volgen er enkele; sommige zijn in cultuur, enkele hebben alleen historische waarde:

Quercus robur L. cv. 'Cucullata'

- Q. pedunculata cucullata* DAVID in Rev. hort., 1846, 168; HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 622 (1864), niet DIPPTEL (1892).
Q. pedunculata bullata HORT. germ. ex DAVID, l.c., syn.
Q. robur cucullata HORT. ex HARTW. & RPL., Bäume & Str., 439 (1875) var.; (KIRCHNER) SCHNEIDER, Laubh., 1, 198 (1904) f., niet K. KOCH (1873).
Q. robur monstrosa DIPPTEL, Laubh., 2, 64 (1892) p.p.

Dit is de meest bekende vorm met vrij lange bladen, die aan de voet wigvormig toelopen, vrij ondiep gelobd zijn en over de gehele lengte lepelvormig gebogen (fig. 5*l*). Hij schijnt in Duitsland ontstaan te zijn gezien het synonym van DAVID. Hetgeen evenwel later door DIPPTEL (l.c.) als *Q. robur bullata* beschreven werd, is iets anders en misschien synonym met *Q. robur contorta* (zie aldaar).

Bij ons is deze cultuurvariëteit niet zeldzaam, vooral onder de grote eiken van onze parken vindt men ze geregeld.

Ondanks het feit, dat K. KOCH (Dendr. 2, 2, 28, 1873) onder de naam *Q. robur* f. *cucullata* een andere vorm verstond, kunnen we de naam toch handhaven, daar de vorm van KOCH reeds lang uit de cultuur is verdwenen (zie art. 10). KOCH schrijft namelijk: „Mitte des Blattes vertieft, Ränder stehen nach oben”. Hier staan dus de bladen hol en niet bol.

Mogelijk is hetgeen in Nederland voorkomt geen kloon, doch een populatie. De bomen zijn namelijk nogal variabel en vooral herbariumexemplaren zijn vaak moeilijk te identificeren. Misschien komt dit evenwel, doordat in de oudere herbaria vaak kwekerij-exemplaren liggen, waarbij destijds alleen geplukt werd van waterloten, die natuurlijk een geheel afwijkende habitus bezitten. Ik zou naar aanleiding hiervan hen, die herbarium willen maken, er op willen wijzen, dat men nooit met waterloten tevreden moet zijn; zij zijn steeds weliger gegroeid en de bladen hebben daardoor vaak een niet karakteristieke vorm gekregen. Later wanneer men in het herbarium zo'n takje ziet liggen, weet men niet meer, of dit nu een waterlot is of een takje van een geheel afwijkende vorm.

Planten met lepelvormig gebogen bladen schijnen ook geregeld in het wild op te treden. In het herbarium van LEON. A. SPRINGER liggen verscheidene takjes, die geplukt zijn van planten, die rondom Haarlem in eikenhakhout groeiden.

Quercus robur L. cv. 'Cucullata macrophylla'

Q. pedunculata 23. *cucullata macrophylla* KIRCHNER, Arb. musc., 622 (1864).

Q. pedunculata latifolia cucullata DE VOS, Woordenboek, 99 (1867).

Q. robur cucullata macrophylla HORT. ex. HARTW. & RPL., Bäume & Str., 439 (1875).

DE VOS zegt hiervan: „Deze heeft groote, breede, zacht gegolfde, kapvormige bladeren. Hij groeit sterk en in schoonen vorm, eene forsche, breede pyramide makende”. Deze verschilt van de bovenstaande door de grotere en vooral bredere bladen, die aan de voet minder sterk wigvormig zijn.

In Nederland hier en daar nog aanwezig, meestal als *Q. robur cochleata* of *cucullata*.

Quercus robur L. cv. 'Fastigiata cucullata'

Q. pedunculata 13. *fastigiata cucullata* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 620 (1864) var.; OTTOLANDER in Sieboldia 5, 125 (1879).

Q. pedunculata pyramidalis cucullata DE VOS, Woordenboek, 100 (1867).

Q. pyramidalis cucullata DE VOS in Sempervirens 1, 151 (1872).

Q. robur fastigiata cucullata HORT. ex HARTW. & RPL., Bäume & Str., 437 (1875) var.

Deze eik is ook nog algemener dan men denkt, vooral in oudere parken, alleen is de aanduiding „*fastigiata*” wat overdreven, want zeer sprekend is dit niet. Inderdaad groeien de takken en zelfs de bladen min of meer omhoog en ook aan herbariumexemplaren is dit te zien. De bladen komen sterk overeen met die van *Q. robur* cv. 'Cucullata'.

Quercus robur L. cv. 'Contorta' (DE VOS).

Q. pedunculata contorta DE VOS in *Sempervirens*, 3, 302 (1874), in *Sieboldia*, 1, 293 (1875); *Handboek*, 151 (1887), niet DIPPEL (1892).

Q. robur cochleata MAKOV, Cat. no. 116, 25 (1874).

Q. robur contorta HORT. ex REHDER in *Bailey, Stand Cycl. Hort.*, 2888 (1916) var.

Q. pedunculata cochleata SPAETH, Cat. no. 91, 99 (1893).

DE VOS vond deze vorm bij de boomkweker BAKHUIZEN te Boskoop en kocht de gehele stock op. In 1874 gaf hij deze de naam *Q. pedunculata contorta* met een duidelijke beschrijving: „de bladeren zijn een halve slag gedraaid en kleiner; de groei is matig”. Hij verkocht de partij aan TH. VAN DER BOM te Oudenbosch, die hem op zijn beurt overdeed aan de firma MAKOV te Luik, die hem onder de naam *Q. robur cochleata* in de handel bracht, dit naar aanleiding van het feit, dat de bladen vaak min of meer lepelvormig gebogen zijn. DE VOS heeft meermalen zijn misnoegen over deze naamsverandering uitgesproken en klaagt er over, dat de kwekers alsmaar de namen der bomen veranderen. MAKOV beschrijft de vorm zeer duidelijk: „Nouveauté dont les divisions des feuilles sont tournées en coquilles et dirigées alternativement en sens différents. C'est une plante, d'un port très curieux, à feuillage serré et compact”. Vroeger was deze vorm op onze kwekerijen betrekkelijk algemeen, gezien de vele exemplaren, die in herbaria bewaard zijn (herb. SPRINGER en herb. VALCK. SUR.), doch tegenwoordig, is deze zeer zeldzaam geworden. Wie interesseert zich nog voor dergelijke afwijkingen? Misschien is deze vorm identiek aan hetgeen vooral in Duitsland in cultuur geweest is als *Q. robur bullata* DIPPEL (*Laubh.* 2, 64, 1892); deze heeft korte, bolstaande bladen met slechts enkele lobben.

Neotype in Herbarium der L.H. te Wageningen, coll. LEON. A. SPRINGER, kwekerij Jurissen te Naarden.

Quercus robur L., op zichzelf staande cultuurvariëteiten zijn nog:

Quercus robur L. cv. 'Salicifolia'

Q. mespilifolia BORBAS, *Termes. Füzet.*, 13, 31 (1890).

Q. robur salicifolia K. KOCH, *Dendr.* 2,2, 27 (1873) f.; BOOM, *Ned. Dendr.*, ed. 3, 124 (1949) var.

Q. robur laurifolia HORT. ex K. KOCH, l.c. syn.

Q. pedunculata longifolia BEAN, *Trees & Shrubs*, 2, 321 (1914), niet KIRCHNER (1864).

Q. robur holophylla REHDER in *Journ. Arn. Arb.*, 1, 135 (1919) f.

Blijkbaar heeft REHDER (l.c.) de naam van K. KOCH over het hoofd gezien, want deze laatste beschrijft deze cultuurvariëteit heel duidelijk: „Fehlen sie (die Abschnitte) aber fast ganz, so können die Blätter selbst die Gestalt deren der Weiden erhalten”. Deze vorm groeit betrekkelijk langzaam en vormt een schilderachtige, vrij breed uitgroeiende boom; de bladen zijn zeer karakteristiek nl. langwerpig (fig. 5*n*) en zo lang gesteeld, dat men

zou denken met een wintereik te maken te hebben. De planten fructificeren evenwel gemakkelijk en dan blijkt, dat de eikels steeds op een lange steel zitten. Ook deze vorm is in Nederland zeldzaam geworden; jammer, want het is vooral voor liefhebbers een interessante plant. De herkomst is onbekend.

Quercus robur L. cv. 'Strypemonde' (VAN HOEY SMITH).

De heer J. R. P. VAN HOEY SMITH te Rotterdam schreef me over deze vorm: „Mijn vader heeft deze gevonden op het landgoed „Strypemonde” te Rockanje in het bos „Wintgat”. Dit was omstreeks 1937 en ik heb er toen direct van afgeënt. De oorspronkelijke boom is een doorgeschoten hakhouttelg, welke telg toen ongeveer 30 jaar oud was. In de oorlog is deze telg door de bezetters afgehakt en thans loopt de stomp weer ziekelijk uit, doch de entingen zijn prachtig geworden. Een van de eerste entingen staat in onze tuin te Rotterdam „Trompenburg”. Hier draagt zij elk jaar eikels (waarschijnlijk omdat zij niet hard groeit) en zijn dit zuivere robur-eikels, zodat hier geen twijfel bestaat”.

Langzaamgroeiende boom tot struik met bijzonder dikke knoppen; bladen zeer verschillend van vorm (fig. 5i, k), de meer normale diep en onregelmatig ingesneden met smalle, schuin naar boven gerichte lobben, geheel kaal, voet meestal met korte oortjes; bladsteel 2–10 mm; de abnormale bladen zeer smal, met enkele smalle lobben of geheel zonder; deze laatste bladen zitten voornamelijk aan het zomerschot; eikels op lange stelen.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 18384, Rotterdam, Trompenburg, 10.8.1950.

A cultivar with monstrous leaves as shown in fig. 5i, k, originated at Strypemonde (W. Holland).

Quercus robur L. cv. 'Cupressoides'

Q. pedunculata fastigiata cupressoides BEISSNER in Gartenflora, 1876, 177;

HORT. ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 3, 1482 (1901) var.

Q. robur fastigiata cupressoides HORT. ex REHDER in Bailey, Stand. Cycl.

Hort., 2888 (1916) var.; HENDRIKS, Loofh., 54, fig. p. 53 (1939).

BEISSNER beschrijft deze vorm als volgt: „Cypressenartige Pyramid-eiche mit schmalerem Blatt”. Dit komt mooi overeen met de afbeelding in HENDRIKS l.c. Het is dus een zeer smal groeiende selectie van de pyramidale eik, die in Duitsland zijn oorsprong schijnt te vinden en in Nederland niet zeldzaam is.

Planera aquatica (WALTER) GMELIN

Hetgeen in Nederland hier en daar onder deze naam in cultuur voorkomt, behoort nooit tot deze soort; meestal is het *Zelkova crenata*, soms ook een *Ulmus*. De goede *Planera aquatica* zag ik in cultuur nimmer.

Ulmus glabra HUDSON cv. 'Bea Schwarz' (WENT).

U. 'Bea Schwarz' in Ned. Staatscourant, 4 november 1948, no. 214.

Deze iep is geselecteerd uit een groot aantal kruisingen door Mej. DR. WENT te Baarn. Zoals bekend verondersteld mag worden, wordt er in T.N.O.-verband kruisingswerk verricht teneinde een iep te vinden, die onze Hollandse iep kan vervangen en resistent is tegen de gevreesde iepziekte. De vorm 'Bea Schwarz' is weliswaar niet zo mooi als de Hollandse iep, maar is behoorlijk resistent. Het is een betrekkelijk brede boom met vrij slappe top en twijgen; kenmerkend zijn de ruw behaarde wintertwijgen en de betrekkelijk kleine bladen, die aan de top der groeiende twijgen roodachtig zijn.

Bladen aan de langloten eirond, 6-10 × 4-7 cm, aan de kortloten ovaal, 4-5 × 2-3 cm; voet hartvormig en iets scheef; top kort toegespitst; aan iedere kant 9-11 zijnerven; bovenzijde verspreid, kort en wit behaard, ruw aanvoelend, onderkant meer afstaand behaard; kleur donkergroen, onderkant lichter, bij uitlopen roodachtig; bladsteel 0,5-1 cm; bloemen zeer kort gesteeld, in bolvormige bloeiwijzen; vruchten vrij klein, ± 2 cm lang, lichtgroen, met het zaad bijna in het midden.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom no. 16246, Baarn, proeftuin Iepencomité, 25.9.1949.

A new cultivar, which is a good resistant against the Dutch Elm disease, selected by Dr. Went of the Dutch Elm Committee. At the moment this elm is already nearly out of cultivation at least in the Netherlands.

Berberis chillanensis (SCHNEIDER) SPRAGUE ex Bean in New Flora & Sylva, 5, 50, fig. 16 (1932); Kew Bull. 1932, 455.

B. montana var. *chillanensis* SCHNEIDER in Bull. Herb. Boiss., ser. 2, 5, 395 (1905).

Deze mooie en bij ons tamelijk goed winterharde Berberis werd in 1926 als zaad uit de Andes van Argentinië in Engeland ingevoerd door COMBER. De eerste planten werden getoond op de Chelsea Show van mei 1932 en na de oorlog is deze soort ook in Nederland op de kwekerijen verschenen.

Het is een opvallende soort, iets gelijkende op *B. buxifolia* maar veel spreker in de bloei. De groei is vrij stijf en de twijgen zijn grijs, meestal zeer kort behaard. De doornen zijn aan de waterloten 3-delig, aan de andere twijgen enkelvoudig, vrij dun en vaak teruggebogen. De bladen zijn smal omgekeerd eirond, tot 15 × 8 cm en tijdens de bloei nog niet geheel volgroeid; ze zijn gaafrandig, aan de voet in een korte steel versmald en vallen in de herfst af. De bloemen zijn alleenstaand en zo lang gesteeld, dat ze opvallend uit het jonge loof te voorschijn komen; ze zijn 10-15 mm in doorsnede, mooi oranjegeel en zitten aan kale stelen van 5-10 mm lengte. De bessen zijn ovaal (fig. 6g).

Deze soort behoort tot de groep van *B. montana*, waarvan de vorm, die in cultuur is, opvallend grote en gebundelde bloemen bezit, doch die helaas

bij ons in het geheel niet winterhard is. COMBER schrijft (in Andes Exped., 21, 1928), dat *B. montana* in de Andes een zeer grote variabiliteit vertoont, waartoe misschien ook *B. chillanensis* behoort. Doch zolang we deze variatie niet kennen, is het beter *B. chillanensis* als soort te handhaven. In Nederland hebben we reeds verscheidene klonen in cultuur, doch één ervan is de mooiste en die zou eigenlijk een fantasienaam moeten hebben.

Het is de moeite waard na te gaan, hoe het met de cultuur van deze soort gesteld is, want het is ongetwijfeld één van onze mooiste Berberissen. Een goede foto staat bij BEAN, Trees & Shrubs, 3, 43 (1933).

Berberis chillanensis var. **hirsutipes** SPRAGUE ex BEAN in New Flora & Sylva, 5, 50 (1932).

Deze wijkt af van het boven beschreven type door de dicht en kort behaarde twijgen en bloemsteeltjes alsmede door de iets grotere bladen (1-2 cm). Ook deze plant werd ingevoerd door COMBER (zie boven).

Het schijnt dat deze variëteit in Nederland aanwezig is, doch ik heb hem nog niet gezien.

Berberis stenophylla LDL. cv. '**Stenophylla**' (FISHER & HOLMES).

Dit is de gewone *Berberis stenophylla*, zoals een ieder hem kent, de plant met de lange, rijkbloeiende, overhangende takken en de smalle, donkergroene bladen.

Het is noodzakelijk deze vorm een afzonderlijke fantasienaam te geven, want nu hebben we de weinig bevredigende toestand, dat onder de naam *B. stenophylla* verstaan wordt zowel een groep bastaarden (nl. alles wat behoort tot *B. darwinii* × *empetrifolia*) als de bekende speciale kloon. Ontstaan bij FISHER & HOLMES ± 1860 te Handsworth (Sheffield).

It is necessary to give the commonly known cultivar a new cultivar name, because what we mean by B. stenophylla is the whole group of hybrids of B. darwinii × B. empetrifolia and B. stenophylla as well as a single clone.

Berberis stenophylla LDL. cv. '**Pendula**' (T. SMITH).

B. darwinii pendula T. SMITH, Cat. no. 50, 36 (1903?).

De aanduiding '**Pendula**' is wel wat overdreven; de takken zijn wat langer dan normaal, bovendien iets slapper en daardoor maakt de plant een flauwe indruk van hangend te zijn. In veel kenmerken komt deze met *B. darwinii* overeen: sterk behaarde twijgen, vrij brede, stekelig getande bladen, doch de wigvormig toelopende bladvoet, de tanden welke alleen in de bovenste helft van het blad zitten alsmede de vrij korte trossen wijzen er op, dat het een zaailing van *B. stenophylla* geweest moet zijn.

Zoals bekend is *B. stenophylla* de naam voor alle vormen, die ontstaan zijn uit *B. darwinii* × *empetrifolia*. Ofschoon het eerste kruisingsproduct reeds in omstreeks 1860 ontstaan is, heeft het tot het begin van deze eeuw geduurd,

voordat er andere vormen in de handel kwamen; vooral T. SMITH, kweker te Newry heeft hierin verdienstelijk werk verricht. De seggregaten vertonen alle overgangen tussen de beide soorten.

Berberis hybrido-gagnepainii VALCK. SURINGAR in Jaarboek Nederl. dendr. Ver., 1929, 146.

B. wokingsensis AHRENDT in Chittenden, Dict. R.H.S., 1, 267 (1950).

B. candidula × *gagnepainii lanceifolia*

Deze hybride is op verscheidene plaatsen ontstaan, het eerst te Aalsmeer op de kwekerij Terra Nova, later te Wisley en bij de firma P. LOMBARTS te Zundert. Er bestaan enkele vormen van, doch deze verschillen onderling betrekkelijk weinig. De meest bekende is:

Berberis hybrido-gagnepainii VALCK. SURINGAR cv. 'Terra Nova' (KEESSEN).

B. chenaultii BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 177 (1949) wat betreft de syn.

Dit is een compacte struik, iets op *B. gagnepainii lanceifolia* gelijkend, doch de bladen zijn korter en aan de onderzijde duidelijk witachtig (fig. 6e).

Type in Herbarium der L.H. te Wageningen, coll. J. VALCKENIER SURINGAR, Aalsmeer, kwekerij Terra Nova, 1928.

Berberis julianae SCHNEIDER cv. 'Lombarts Red' (LOMBARTS).

B. julianae 'Lombarts Red' LOMBARTS, Cat. 1953/54, 46 (1953).

Deze vorm is omstreeks 1950 gevonden door J. LOMBARTS te Zundert in een zaaisel en is te herkennen aan de blijvende, wijnrode kleur op de achterzijde van de bladen. Het is een forse vorm van deze variabele soort, die overigens alleen voor liefhebbers betekenis heeft.

A novelty, originated at the nurseries of P. Lombarts, Zundert, Netherlands, distinct by the leaves which are purple beneath.

Berberis lempergiana AHRENDT in Gardn. Chron., 1941, 1, 101.

B. cavaleriei HORT. niet LÉVEILLÉ (1911).

Deze soort werd in 1935 door Dr. LEMPERG uit Nanking als zaad ingevoerd naar de firma HILLIER te Winchester en als *B. cavaleriei* in de handel gebracht. Ook in Nederland is deze plant onder deze foutieve naam aanwezig.

De plant lijkt het meest op *B. julianae*, doch wijkt af door de matte, vaak grijsgroene tint der bladen, de armbloemige bloembundels en de grotere vruchten, die een duidelijke stijl hebben (tot 1 mm lang).

AHRENDT zegt, dat hij niet weet of het zaad afkomstig is uit de botanische tuin te Nanking of uit de omgeving van die stad; in het eerste geval zou het een hybride kunnen zijn, maar uit het feit, dat hij constant uit zaad terugkomt maakt hij op, dat het vermoedelijk een goede Chinese soort is.

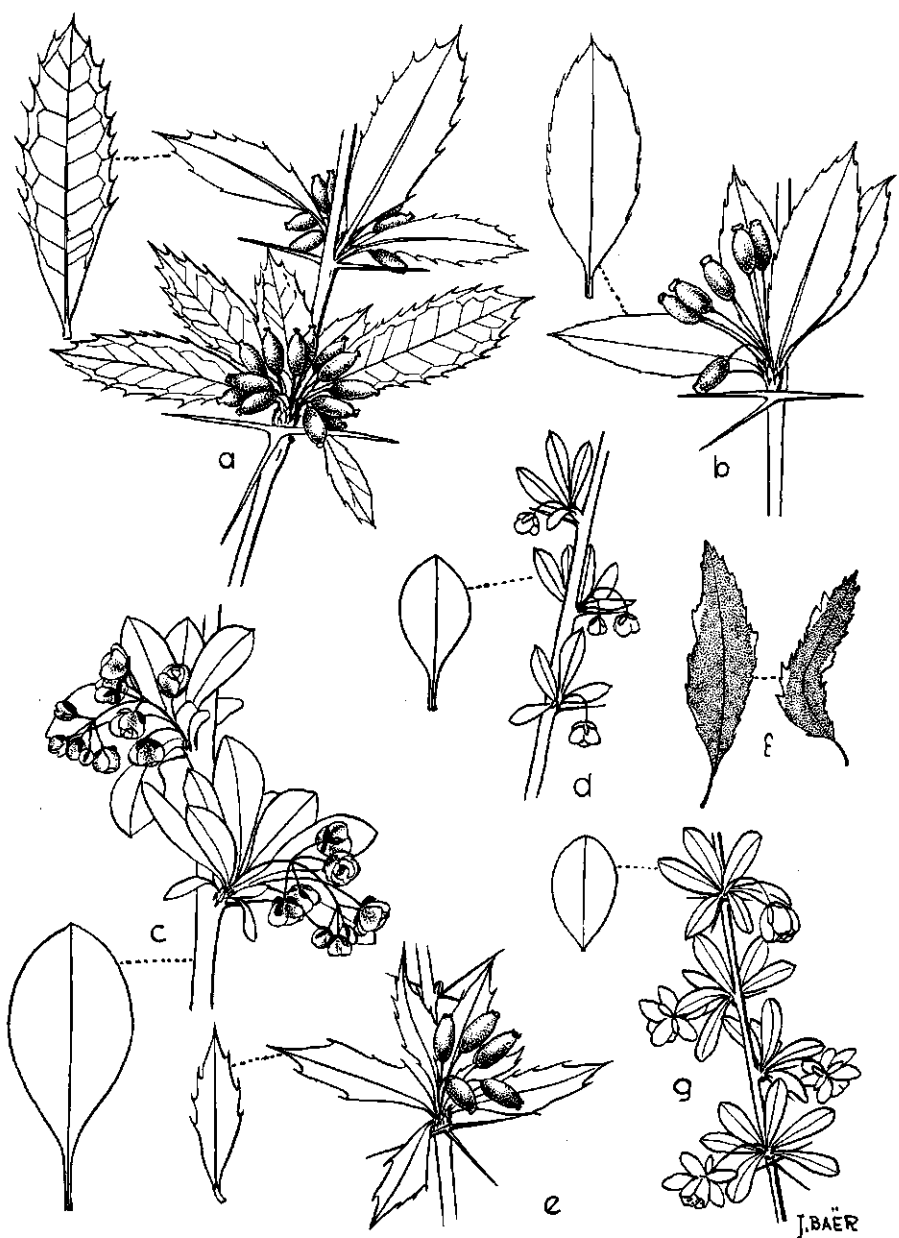

fig. 6. a. *Berberis manipurana*; b. *B. hookeri*; c. *B. ottawensis*; d. *B. thunbergii*; e. *B. hybrido-gagnepainii*; f. *Prunus cerasifera* 'Hessei'; g. *Berberis chillanensis* (2/3).

Berberis manipurana AHRENDT in Kew Bull., 1939, 262.

B. knightii HORT. niet K. KOCH

B. hookeri var. *latifolia* BEAN, Trees and Shrubs, 1, 243, 1914 p.p.

B. xanthoxylon SCHNEIDER in Öst. Bot. Zeitschr., 67, 27 (1918) p.p.;
BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 177 (1949), niet HASSK. (1844).

Er is veel rumoer geweest om deze soort. De herkomst is onbekend; reeds lang was er een plant aanwezig in Kew Gardens onder de naam *B. wallichiana latifolia*, welke naam door BEAN veranderd werd in *B. hookeri latifolia*. Doch de plant is noch *B. wallichiana* (die in het geheel niet in cultuur is), noch *B. xanthoxylon*, noch *B. hookeri*.

AHRENDT vond nu in het herbarium te Kew 2 planten uit Manipur (Himalaya) en zag dat deze identiek waren aan hetgeen wij kweken. Hij noemde de plant nu *B. manipurana*.

In cultuur zijn nu in hoofdzaak 2 soorten: *B. hookeri* en *B. manipurana*, waarvan de verschillen in het kort de volgende zijn:

B. hookeri LEM.: bladen vrij dun, vrij grof gezaagd, onderzijde onduidelijk netaderig en vaak wit berijpt; bloemsteeltjes 15–28 mm lang; bloemen 2–6 bijeen, 13–18 mm doorsnede met 3 kransen kelkbladen; vruchtbeginsel met 5–8 eitjes (fig. 6b).

B. manipurana AHRENDT: bladen matig dik, fijn gezaagd, onderzijde duidelijk netaderig, nooit berijpt; bloemsteeltjes 10–18 mm lang; bloemen 6–15 bijeen, 10–18 mm doorsnede met 2 kransen kelkbladen; vruchtbeginsel met 3–5 eitjes (fig. 6a).

Berberis thunbergii DC. cv. 'Atropurpurea nana' (G. VAN ECK).

B. thunbergii atropurpurea nana M. KOSTER & ZONEN, Ned. Cat. 1949/50, 4 (1949) nom.; Hort. holl. ex. KRÜSSMANN in Deutsche Baumschule 1, 23 (1949).

B. thunbergii 'Little Favorite' en 'Kleiner Favorit' Hort. holl.

B. thunbergii 'Crimson Pygmy' Cat. Wayside Gardens, Mentor, 1950.

Deze vorm werd omstreeks 1940 gewonnen door G. VAN ECK, boomkweker te Boskoop en in 1943 in de handel gebracht door verscheidene Boskoopse boomkwekers vermoedelijk het eerst door M. KOSTER & ZONEN. In de catalogi van deze firma verschijnt de naam evenwel eerst in 1949 en KRÜSSMANN geeft in dat jaar een beschrijving, waarbij hij vermeldt, dat in de Nederlandse catalogi staat, dat deze plant niet naar Duitsland verkocht mag worden en zijn misnoegen hierover uitspreekt. Evenwel had de firma M. KOSTER & ZONEN in 1943 zich per contract verzekerd van het alleen verkooprecht naar Duitsland tot 1949, zodat er van een verbod geen sprake is geweest. Later is de vorm ook in de handel gebracht als 'Kleiner Favorit', ook als 'Little Favorit', doch deze namen zijn voor zover mij bekend nergens geldig beschreven. Voor de USA is er nu een handelssynonym: 'Crimson Pygmy'.

De planten groeien bossig en blijven laag, worden niet hoger dan 40 cm; ze zijn zeer geschikt om gebruikt te worden als randplant. De doornen zijn klein en de bladen vrij groot en diep purperbruin. Bloemen heb ik nooit gezien en het is daarom mogelijk, dat deze vorm tot *B. ottawensis* behoort.

De cultuurvariëteit kreeg in 1943 een getuigschrift van verdienste van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde.

Neotype in Rijksherbarium, coll. BOOM, no. 28645, Ouderghem, Jardin Massart, 12.10.1954.

A new cultivar raised by G. van Eck, nurseryman Boskoop, Netherlands, and now a wellknown plant, characterised by its dwarf habit, the small spines and the purple leaves, a plant recommandable for rock gardens and low hedges.

Berberis ottawensis SCHNEIDER in Silva Tarouca, Unsere Freiland Laubg., ed. 2, 116 (1922), nom. subnud.; in Journ. Arn. Arb., 4, 221 (1923).

B. thunbergii pluriflora KOEHNE, Dendr., 169 (1893) var.

Deze hybride werd \pm 1900 gewonnen door Dr. SAUNDERS tijdens proeven op het gebied der erfelijkheidsleer in de tuin van het Experimental Station te Ottawa. Hij wilde namelijk nagaan, op welke wijze de bruine tint der bladen zich erfelijk gedroeg ten opzichte van de groene kleur. Hij kruiste *B. thunbergii* met *B. vulgaris* cv. 'Atropurpurea' (ook reciproom) en in beide gevallen verkreeg hij een bruine tussenvorm. In de tweede generatie bleek groen over bruin te domineren en in een verhouding van 3:1 (groen:bruin) af te splitsen. In 1917 kreeg C. SCHNEIDER planten van SAUNDERS en noemde ze in zijn Freiland Laubgehölze.

Deze hybriden zijn op kwekerijen tegenwoordig algemeen; zij ontstaan overal spontaan, waar *B. vulgaris* of *B. thunbergii* gezaaid wordt. Deze soorten staan op kwekerijen vaak dicht bij elkaar, zodat onderlinge bestuiving steeds gemakkelijk geschiedt. In het algemeen hebben de hybriden de habitus van *B. thunbergii*, maar ze groeien veel forser; de bladen zijn ook *B. thunbergii*-achtig, namelijk vrij breed en gaafrandig (fig. 6c); het meest typische kenmerk is, dat de bloemen niet alléén staan of bij 2 (fig. 6d), maar in korter of langer gesteelde trossen gerangschikt zijn, afkomstig van *B. vulgaris*. De kelkbladen hebben evenals *B. thunbergii* vaak een rood vlekje.

Het is waarschijnlijk, dat de hybride al veel ouder is dan 1900, want KOEHNE geeft in 1893 al een *B. thunbergii pluriflora*, die ongetwijfeld ook tot deze hybride behoort. Ook vermeldt JACK in Garden & Forest, 2, 272 (1889), dat het Arnold Arboretum verscheidene jaren geleden deze hybride van MAX LEICHTLIN te Baden-Baden kreeg als een „red fruited Berberis”.

B. ottawensis komt in de cultuur meestal voor onder de naam *B. thunbergii*; van Boskoopse kwekerijen ken ik deze sedert 1929. Ook stelt de afbeelding in het Spaethbuch (ed. 2, 200, 1930) een *B. ottawensis* voor, ofschoon er *B. thunbergii* onder staat.

Berberis ottawensis SCHNEIDER gr. 'Purpurea'

B. ottawensis purpurea SCHNEIDER ex REHDER in Journ. Arn. Arb., 4, 221 (1923).

Dit is de verzamelnaam voor alle vormen van *B. ottawensis* met donker bruinrode bladen. Er komen de laatste jaren verscheidene selecties voor, waarvan de volgende reeds in de handel zijn:

Berberis ottawensis SCHNEIDER cv. 'Superba' (RUYS).

B. thunbergii atropurpurea superba RUYS, Cat. Moerheim, no. 55, 14 (1943).

Dit is een zeer forse vorm met bijzonder grote en donkerpurperen bladen. De twijgen zijn donker purperbruin; aan de waterloten zijn de doornen vaak driedelig en tot 15 mm lang, doch aan de minder krachtig gegroeide twijgen zijn ze, evenals bij *B. thunbergii*, enkelvoudig. De bladen zijn tot 5 cm lang (met inbegrip van de steel) bijna rond en aan de voet vrij plotseling samengetrokken; aan waterloten zijn ze vaak min of meer gezaagd en aan de top zit dan een puntje. De bloeiwijze is zeer eigenaardig: de bloemen zitten namelijk zowel in bundels als in schermvormige trossen: bij goed ontwikkelde bloeiwijzen is een 3-5-bloemig gesteelde scherm omgeven door een aantal gesteelde bloemen; de steel van het scherm gaat tot 3 cm, die van de afzonderlijke bloempjes is maximaal 1 cm. De kleur van de bloemen is geel met rood (thunbergii-kleur), de vruchten zijn ovaal en rood.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. BOOM, no. 26467, Dedemsvaart, kwekerij Moerheim, 8.10.1953.

Berberis ottawensis SCHNEIDER cv. 'Lombarts Purple' (LOMBARTS).

B. ottawensis 'Lombarts Purple' LOMBARTS, Cat. 1955/6, 49 (1955).

Een bijzonder krachtige groeier van een donker purperen tint. Jonge twijgen helder purperrood; doornen in de onderste gedeelten der twijgen 3-delig, bovenin enkelvoudig, tot ± 1 cm lang; de bladen zeer verschillend van grootte, tot 6×2 cm (met steel), aan de zomerloten vaak veel kleiner, ovaal, stomp met een kort stekelpuntje; voet wigvormig in de steel versmald; rand gaaf of onduidelijk gezaagd-getand, soms ook met enkele duidelijke tanden, donker purperbruin; vaak min of meer berijpt; bloemen in trossen, die meestal uit 2-3 boven elkaar staande kransen bestaan en vaak ook nog aan de voet met enkele alleenstaande bloemen; kelkbladen aan de buitenkant roodachtig, kroonbladen lichtgeel; bessen helderrood. In 1953 door J. LOMBARTS geselecteerd uit een grote partij z.g. bruine *B. thunbergii*.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 26837/27738, kwekerij P. LOMBARTS te Zundert in mei en juli 1953.

Berberis ottawensis SCHNEIDER cv. 'Golden Ring' (LOMBARTS).

B. thunbergii 'Golden Ring' LOMBARTS, Cat. 1953/54, 46 (1953).

B. ottawensis 'Golden Ring' LOMBARTS, Cat. 1955/56, 49 (1955).

Een groep van vormen, waarvan de donkerbruine bladen een zeer smalle, gele rand hebben. Er is voorlopig een populatie in de handel, daar het kenmerk vrij goed zaadvast is. Over een groeiwijze enz. is daarom niet veel te zeggen. Deze vorm werd geselecteerd door J. LOMBARTS te Zundert, omstreeks 1950.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 21174, kwekerij P. LOMBARTS, 25.10.1951.

Described are 3 new cultivars of B. ottawensis gr. 'purpurea'; the 'Superba' and 'Lombarts Purple', raised resp. by Moerheim and P. Lombarts nurseries are very similar, the flowers of the former in umbellate racemes, those of the latter in 2-3 superposed whorls. The 'Golden Ring', originated in the Lombarts nurseries is characterised by a narrow yellowish edge on the purple coloured leaves.

Cercidiphyllum magnificum (NAKAI) NAKAI in Cat. sem. Hort. bot.

Tokyo, 1920; LINDQUIST in Bot. Tidsskr., 51, 212 (1954).

C. japonicum var. *magnificum* NAKAI in Tokyo Bot. Mag., 33, 198 (1919).

Deze soort groeit in een zeer beperkt gebied in de bergen van het eiland Nikko (Japan) en vormt daar een onderdeel van de ondergroei van bossen, welke voornamelijk bestaan uit *Larix leptolepis* en *Abies veitchii*. De verschillen van deze soort met de algemeen bekende *C. japonicum* komen op het volgende neer:

De schors is gladder; de bladen zijn ronder, sterker hartvormig, zo zelfs, dat de voetlobben elkaar soms iets bedekken; zij zijn steviger en de nervatuur is ook iets anders (fig. 7). De bladsteel is wat korter en de hoek, die deze maakt met de bladschijf is stomper. De kortloten zijn sterker ontwikkeld. De vruchten zijn iets dikker, aan de top iets meer gebogen. De zaden zijn geelachtig wit (in plaats van bruin).

In Nederland is deze soort hier en daar te vinden, meestal onder de naam *C. japonicum*.

Magnolia sieboldii K. KOCH cv. 'Semiplena'

M. sieboldii semiplena BOOM in Ned. Dendr., ed. 3, 161 (1949) var.

M. parviflora semiplena HORT. ex BOOM, l.c., var., syn.

Een onbelangrijke vorm van *M. sieboldii*, gekenmerkt doordat sommige bloemen half gevuld zijn. Het schijnt, dat deze vorm sterk terugloopt, want de exemplaren, die ik de laatste tijd zag, hebben vrijwel alle enkele bloemen, slechts hier en daar zijn enige smal-kroonbladachtig verbrede meeldraden te vinden. De herkomst is me onbekend.

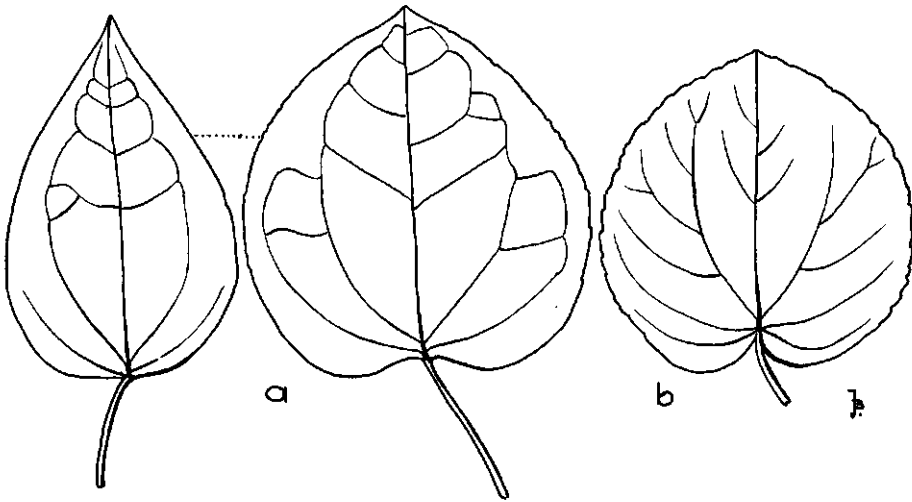

fig. 7. a. *Cercidiphyllum japonicum*; b. *C. magnificentum* (2/3).

Liquidambar styraciflua L. cv. 'Variegata'

L. styraciflua variegata OVEREYNDER in Sieboldia, 6, 273 (1880).

L. styraciflua foliis aureo-variegatis JAEGER, Zierg., ed. 2, 202 (1884) var.

OVEREYNDER schrijft: „Alle bladeren zijn vroolijk met lichtgeel doorweven”. Het exemplaar, dat ik ken komt hiermede precies overeen. Het is een oninteressante vorm, die ik aantrof in de voormalige kwekerij van KLUIS en KONING, waarvan een exemplaar als neotype in het Rijksherbarium te Leiden ligt, coll. te Boskoop, BOOM, no. 16109, 2.9.1949.

Hamamelis vernalis SARG. cv. 'Lombarts Weeping' (LOMBARTS).

H. vernalis 'Lombarts Weeping' LOMBARTS, Cat. 1954/55, 55 (1954).

Dit is een eigenaardige vorm met sterk hangende takken, die de firma P. LOMBARTS te Zundert omstreeks 1930 selecteerde uit een partij Franse zaailingen. Het originele exemplaar is nu een plant van ongeveer 2 m hoogte en 3 m doorsnede. De twijgen blijven lang behaard; de bladen zijn tamelijk blauwachtig groen en de kroonbladen zijn onaanzienlijk en roodachtig.

Type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM no. 23058/26721, kwekerij P. LOMBARTS te Zundert, 14.8.1953 en 26.2.1954.

A new cultivar with strong pendulous branches selected by J. Lombarts, nurseryman, Zundert (Netherland) from french seedlings.

Hamamelis mollis OLIV. cv. 'Brevipetala'

H. mollis brevipetala BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 157 (1949) var.

De bloemen van deze vorm zitten in bundels van 3-12 (bij het type 2-5); de kroonbladen zijn korter dan gewoonlijk, namelijk slechts maximaal 1 cm

lang en 1,5 mm breed; ze zijn heldergeel en vrijwel recht. De bladen blijven in de winter lang verdord aan de struik zitten. Deze plant komt vermoedelijk uit Frankrijk.

Type in het Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM, no. 19407/20098, kwekerij Moerheim te Dedemsvaart 16.3.1951 en 7.8.1951.

A cultivar of unknown origin with 5-12 flowered fascicles, short petals and with leaves which remain long withered on the branches.

Holodiscus discolor MAX. cv. 'Carneus' (SPAETH).

Spiraea arifolia carnea SPAETH in Mitt. deutsche dendr. Ges., 31, 321, 1921 (1922).

Een aanbevelenswaardige cultuurvorm, die alleen van de algemeen bekende *Holodiscus* afwijkt door de licht vleeskleurige bloemen; deze vorm is in Nederland nog zeer zeldzaam, jonge steklingen bevinden zich op de proeftuin van het I.V.T. De vorm werd in 1911 in de kwekerij van de firma Spaeth te Berlijn gevonden en behoort tot de sp. *ariaefolius* (SM.).

Cotoneaster praecox VILMORIN-ANDRIEUX, Cat. graines arb., 1923/24, 21 (1923).

C. spec. de Nan Shan REGEL & KESSELRING ex VILMORIN, Frut. Vilm., 121 (1904).

C. adpressa praecox BOIS & BARTHULT in Rev. hort., 1918, 179.

C. Nan Shan VILMORIN-ANDRIEUX l.c., 1920/21, 20 (1921).

C. praecox Nan Shan HESSE, Cat. 1925/26, 71 (1925).

C. nanchuanica R. REGEL ex KESSELRING in Mitt. deutsche dendr. Ges., 43, 221 (1931).

Deze omstreden soort werd rond 1900 als zaad naar de firma E. VON REGEL en J. KESSELRING te St. Petersburg gezonden door hun plantenverzamelaar N. SOKALSKI uit Nan-Shan (China). Enkele planten, die daaruit groeiden werden gestuurd naar M. DE VILMORIN te Nogent-sur Vernisson en vandaar uit is deze soort over de wereld verspreid. J. KESSELRING, later chef van de botanische tuin te Darmstadt zond een exemplaar naar zijn oom R. VON REGEL, die hem als een nieuwe soort herkende en hem *C. nanchuanica* noemde, doch zijn publicatie is helaas nooit verschenen. Doordat er verder nooit een serieuze studie van gemaakt is, heeft men er geen raad mee geweten en hem steeds gekweekt als *C. Nan Shan*, later als *C. praecox*, terwijl velen hem onder *C. adpressa* rangschikten. Een uitvoerige geschiedenis kan men vinden in Mitt. deutsche dendr. Ges. 43, 217-222 (1931).

De beschrijving in de catalogus van VILMORIN-ANDRIEUX als *C. praecox* is wel is waar kort, maar duidelijk genoeg om de plant te herkennen en is dus dit de juiste naam.

De struik groeit vrij fors, maar blijft toch betrekkelijk laag (50 cm); de bladen zijn tot 2,5 × 1,5 cm, evenals die van *C. adpressa* golvend. De bloe-

men zijn vrij groot en alleenstaand; de vruchten zijn tenminste 2×20 groot als van *C. adpressa* (gemiddeld 1 cm doorsnede) en kogelrond; ze bevatten 2 stenen. In tegenstelling tot *C. adpressa* draagt *C. praecox* rijk.

Cotoneaster sterniana (TURRILL) comb. nov.

C. franchetii BOIS *sterniana* TURRILL in Bot. Mag., n.s., t. 130 (1950), var.
C. wardii HORT. o.a. in Gardn. Chron., 1947, 1, 60, fig. 27, niet
W. W. SMITH.

Bij een recent cytologisch onderzoek verricht door H. J. SAX (Journ. Arn. Arb. 35, 334, 1954) kwam aan het licht, dat het merendeel der *Cotoneasters* zich apomictisch voortplanten. In de groep van *C. franchetii* is deze soort de enige, die normaal gegroeide zaden produceert en dus een zekere variatie vertoont. Alle andere zijn eigenlijk pseudo-generatief voortgekweekte klonen en dus uitermate constant bij de reproductie.

De echte *C. wardii* is in Nederland uiterst zeldzaam, ik vond deze alleen op de kwekerij Moerheim te Dedemsvaart, doch deze soort staat in sierwaarde achter bij hetgeen steeds als *C. wardii* in de handel wordt gebracht en hetgeen overeenkomt met wat TURRILL beschreef als *C. franchetii* var. *sterniana*. Evenwel zijn de verschillen tussen *C. applanata*, *franchetii sterniana* en andere onderling ongeveer even groot.

We hebben hier te maken met apomictische eenheden en wij zijn gewoon deze met een soortnaam aan te duiden, waarbij natuurlijk wel in het oog gehouden moet worden, dat hier met een soortnaam heel iets anders wordt aangeduid dan gewoonlijk het geval is. We hebben dus eigenlijk 2 typen van soortnamen nl., die welke behoren bij echte soorten, dus groepen van wilde planten en die welke behoren bij apomicten, dus een groep van planten, die onderling een hoge mate van gelijkheid vertonen evenals een kloon. Eigenlijk zouden deze ook een fantasienaam moeten dragen, maar omdat zij in het wild voorkomen (vrijwel al deze apomictische vormen zijn uit Azië geïmporteerd) moeten we ons wel aansluiten bij de gewoonte der botanici deze vormen aldus te benamen. Hieruit volgt evenwel, dat enkele variëteiten tot de rang van soort moeten worden verheven o.m. *C. sterniana*.

A recent cytological research by H. J. Sax l.c. has demonstrated, that the majority of Cotoneasters are apomicts. What has been described as C. franchetii var. sterniana by Turrill l.c. is also an apomict and does not differ from C. franchetii less than from the other related species as C. applanata and C. dielsiana. For this reason this plant has to be indicated in a specific range, for which the name C. sterniana is chosen.

The same question arises by C. praecox, which is also an apomict and differs as much from C. adpressa and has consequently to be taken as a (apomictical) species.

Cotoneaster frigida LDL. cv. 'Xanthocarpa'

C. frigida fructu luteo, BEAN, Trees & Shrubs, 1, 410 (1914) var.

C. frigida xanthocarpa BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 25, 1949 var.

Een cultuurvariëteit met geelachtige vruchten, die BEAN in West Engeland in een tuin aantrof en die in Nederland sporadisch in cultuur is.

Crataegus oxyacantha L. cv. 'Gireoudii' (SPAETH).

C. oxyacantha gireoudii SPAETH, Cat. no. 104, 89 (1899); (SPAETH)

SCHNEIDER, Laubh., 1, 780 (1906) f.; BEAN, Trees & Shrubs, 1, 432 (1914) var.

Hiervan hebben de jonge scheuten wit gevlekte en vaak rose overlopen bladen; later verschijnen ook de groene bladen, zodat de struik een eigenaardige gevlekte indruk maakt; de bonte bladen zijn gewoonlijk veel kleiner dan de groene. De vruchten zijn voor een meidoorn bijzonder groot en bevatten 2 stenen. Deze vorm werd in 1899 door de firma SPAETH in de handel gebracht en is in ons land niet zeldzaam.

Crataegus monogyna JACQ. cv. 'Compacta'

C. monogyna inermis compacta SPAETH, Cat. 1907/8.

C. monogyna compacta SPAETH in Spaethbuch, 166 (1921) var.

C. monogyna globosa VALCK. SUR. in Jaarb. Ned. dendr. Ver., 1928, 116 (met foto); ibidem 1929, 146 (met foto).

Dit is een zeer compact groeiende, doornloze cultuurvariëteit, waarvan de takken dik en kort zijn en de bladen naar verhouding groot. Hetgeen VALCKENIER SURINGAR als 'Globosa' beschreef is ongetwijfeld identiek met 'Compacta', gezien het materiaal dat ik bij SPAETH verzamelde. SURINGAR vermeldt eerst, dat de bloemen rood zijn, doch in 1912 (l.c.) zegt hij, dat dit een foutieve opgave was en dat wit was bedoeld. Het uiterlijk van deze plant hangt af van de plaats, waar deze geënt is. De herkomst is onbekend doch de vorm is door de firma Spaeth in 1907 in de handel gebracht.

Crataegus monogyna JACQ. cv. 'Ferox'

C. oxyacantha ferox CARR. in Rev. Hort., 1859, 348 var.

C. oxyacantha horrida CARR. in Flore des Serres, t. 1468 (1861).

Mespilus monogyna g. *horrida* K. KOCH in Wochenschrift 5, 406 (1862).

C. oxyacantha spinosissima of *horrida* DE VOS, Woordenboek, 36 (1867).

C. monogyna horrida K. KOCH, Dendr., 1, 160 (1869) f.

C. horrida REGEL in Acta horti Petr., 2, 118 (1871) niet Med. (1829).

C. oxyacantha var. *ferox pendula* (*horrida*) JAEGER, Zierg., ed. 2, 123 (1884).

C. oxyacantha spinosissima (syn. *horrida*) DE VOS, Handboek, 59 (1887).

C. monogyna ferox (CARR.) SCHNEIDER, Laubh. 1, 781 (1906) var.

Dit is een oude en bekende cultuurvariëteit, die evenwel tegenwoordig zeldzaam is geworden, nu er alleen maar plaats is voor vormen, die betere

sierwaarde hebben dan andere. Er zijn enkele exemplaren in Nederland bekend en daarom is het toch de moeite waard deze hier te vermelden. Daar er slechts één stijl is en de bladen diep zijn ingesneden, moet deze onder *C. monogyna* worden gerangschikt. Het is een vorm met zwak overhangende takken en het typische is, dat de doornen sterk vertakt zijn. DE VOS zegt heel duidelijk: „doornen tot 40 stuks bijeen; hoe ouder zij is hoe meer gedoornd, zodat zij als het ware een doornklomp wordt”.

De vorm dateert reeds uit het midden van de vorige eeuw; KOCH (1862) vermeldt, dat hij de plant van BOOTH te Hamburg Flottbeck had gekregen, doch ik heb hem in de catalogi niet kunnen vinden.

Crataegus monogyna JACQ. cv. 'Flexuosa'

C. oxyacantha 30. *flexuosa* SMITH of AYR ex LOUDON, Arb. brit., 3, 835 (1838), var.

C. flexuosa SMITH ex KIRCHNER in Wochenschrift, 2, 375 (1859).

Mespilus monogyna flexuosa K. KOCH, Dendr., 1, 160 (1869).

C. monogyna h. *flexuosa* DIPPEL, Laubh., 3, 459 (1893).

Een onbetekenende cultuurvorm, waarvan de ongedoornde twijgen spiraalvormig groeien; ook de bladen zijn wat gewonden. Hier en daar is deze vorm in Nederland aanwezig o.a. in de Amsterdamse Hortus. Is bekend sedert 1838, waarin LOUDON opgeeft, dat SMITH of AYR hem in cultuur heeft.

Prunus cerasifera EHRH. cv. 'Hessei' (HESSE).

P. pissardii hessei HESSE ex PURPUS in Mitt. deutsche dendr. Ges., 15, 42, 1906 (1907); HESSE, Cat. 1907/8, (1907).

P. cerasifera hessei (PURPUS) SCHNEIDER, Laubh., 2, 991 (1912) f.; BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 234 (1949) var.

Een kort voor 1906 door de firma HESSE te Wener gewonnen cultuurvariëteit met smalle, eigenaardig onregelmatig ingesneden bladen; de kleur hiervan is nog al wisselend, meestal donkerbruin met smalle, wit tot geelachtige rand; vaak beperkt deze rand zich tot de tanden (fig. 6f.). Het is een bijzonder sierlijke plant, door zijn opvallende bladkleur zeer aan te bevelen.

Type in Rijksherbarium, Leiden, coll. BOOM, no. 28328, Weener, kwekerij Hesse, 23.9.1954.

Prunus yedoensis MATSUMARA cv. 'Moerheimi' (RUYS).

P. incisa moerheimi RUYS, Cat. Moerheim (Engelse editie), 1937/38, 7; Ned. editie 1939, 31; BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 235 (1949).

Deze treurheester is ontstaan uit zaad als *P. incisa*, *P. yedoensis* en *P. sachalinensis*, dat de firma Moerheim omstreeks 1930 uit Japan importeerde. De moederboom is nu ongeveer 3 m hoog en heeft opvallend lange en hangende takken, waardoor de omtrek van de heester groot is. Aanvankelijk opgevat als een treurende vorm van *P. incisa*, bleek mij bij nadere studie, dat er in het geheel geen *incisa*-invloed te bespeuren is en uit allerlei kenmerken meen

ik te moeten opmaken, dat we hier te doen hebben met een *P. subhirtella pendula* met enige invloed van *P. lannesiana*. De plant lijkt namelijk in vele opzichten op de eerst genoemde variëteit, wijkt af door de forsere groei, de iets spitsere bladtanden en de in trossen staande, grotere bloemen. Vooral dit laatste kenmerk is belangrijk, daar bij *P. subhirtella* de bloemen steeds afzonderlijk bijeen staan. Ook bloeien de planten later dan *P. subhirtella*.

De meer gedetailleerde beschrijving luidt als volgt:

Struik tot 3 m hoog, met hangende, grijze takken; bladen aan de langloten 7-10 × 3-4,5 cm, aan de kortloten kleiner, ovaal, voet afgerond of spits, top iets toegespitst, rand dubbel gezaagd met spitse tanden, zijnerven 8-11 paar, bovenzijde met verspreide, aanliggende haren tot kaal, onderkant dichter behaard vooral op de nerven; bladsteel ongeveer 1 cm lang, behaard, aan de top met meestal 2 klieren (vaak ook nog enkele klieren aan de voet van de bladrand); bloemen in meestal 3-bloemige, kort gesteelde trossen met aan de top diep gezaagde schutblaadjes; bloemsteeltjes 10-18 mm lang, los behaard; bloembodem 4 mm, purperachtig, vrijwel kaal; kelkbladen $\frac{1}{3}$ korter, zwak gezaagd; kroonbladen in de knop licht rose, later wit verkleurend, 10-14 mm, vrij smal; meeldraden ongeveer half zo lang, stijl $\frac{3}{4}$ gedeelte van de kroonbladen; vrucht onbekend.

De vorm kreeg van de Kon. Mij. voor Tuinbouw & Plantkunde een geuigschrift van verdienste op 2 november 1937 (zie Weekblad Kon. Mij. voor Tuinbouw & Plantkunde, 1937, 408).

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. BOOM no. 13574/26778, kwekerij Moerheim, resp. 30.8.1940 en 25.4.1954.

This plant, originated ± 1930 at the Moerheim nurseries, Dedemsvaart, Netherlands from seed collected in Japan, has nothing to do with P. incisá. The strongly weeping habit, the shape, the pubescence and the incisions of the leaves are very similar to P. subhirtella cv. 'Pendula', but the robust growth, the more pointed teeth of the leaves and the larger flowers which form pedicelled 3-flowered racemes indicate the influence of P. lannesiana.

Laburnum watereri (KIRCHNER) DIPPÉL cv. 'Vossii' (DE VOS).

Cytisus laburnum vossii DE VOS in Sieboldia, 1, 292 (1875) nom.

L. vulgare vossii VOSS in Vilmorin's Ill. Blum., 1, 198 (1894) f.

L. vossii HORT. ex HENDRIKS, Loofh., 237 (1940).

L. watereri vossii (HENDR.) BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 276 (1949) var.

Deze algemeen bekende gouden regen is zeer vermoedelijk een Nederlandse aanwinst; DE VOS gaf er in Sieboldia maar heel weinig gegevens over, vermeldt eigenlijk alleen maar, dat het een hybride is van de beide soorten gouden regen. Deze naam is dus eigenlijk in het geheel niet geldig; ook VOSS geeft geen duidelijke omschrijving van de plant en eigenlijk is, voor zover mij bekend is, HENDRIKS de eerste, die er uitvoeriger op ingaat.

DE VOS schreef helaas 'vossii', omdat hij meende, dat de schrijfwijze van

'Vosii' zou leiden tot een verkeerde uitspraak nl. 'Voosii'. Het gevolg is, geweest, dat vrijwel iedereen denkt, dat de naam afgeleid is van de duitse tuinbouwplantkundige A. Voss, die de naam bovendien eveneens publiceerde (zie boven).

Het is noodzakelijk deze cultuurvariëteit te rangschikken onder *L. watereri*, omdat dit de eerste naam is, welke gegeven werd aan de hybride *L. alpinum* × *anagyroides*. Eigenlijk zou dus nu de vorm, die we onder deze naam kennen, een afzonderlijke fantasienaam moeten dragen.

Cytisus cv. 'Hollandia' (Proefstation Boskoop).

C. praecox 'Hollandia' DORSMAN in Boskoops Nieuws en Advertentieblad, 28 mei 1955; DE VOGEL in Boomkwekerij, 11, 85 (1956).

Dit is de eerste van een nieuwe reeks hybriden, die door Ir. C. BROERTJES op het Proefstation voor de Boomkwekerij te Boskoop is gewonnen. De kruisingen namen in 1949 een aanvang en er werd gewerkt met *C. praecox* en talrijke *C. scoparius*-hybriden incl. vormen van *C. dallimorei*. Naar Ir. BROERTJES mij mededeelde, gelukt deze kruising zeer zelden en in alle jaren sinds 1949 zijn maar 7 zaden uit de kruisingen verkregen. Hieruit groeiden 4 opgaande en 3 dwergachtige planten, waarvan de eerste zeer fertiel bleken te zijn. Uit de verdere zaaisels werden 2 vormen geselecteerd, die in 1955 een certificaat eerste klas verkregen van de Vereniging voor Boskoopse culturen.

De groei is als die van *C. praecox*, maar steiler; twijgen diep gevoerd, aanvankelijk aanliggend behaard, later kaal; bladen steeds enkelvoudig, 6-11 × 1-2 mm, lancetvormig, bovenzijde aanvankelijk kort en aanliggend, zijdeachtig behaard, spoedig kaal, onderkant behaard blijvend; bloemen alleenstaand of 2 bijeen, op 5-8 mm lange, iets behaarde steeltjes; kelk 2-lippig, 3-4 mm lang, kaal; kroonbladen 12-14 mm, onderling ongeveer even lang, genageld; vlag purperrood, aan de binnenkant iets lichter; vleugels dito; kiel licht purperrood met een roomkleurige rand; stijl sterk gekromd, zich na de bloei iets oprollend; peulen 2-3 cm lang, bijna zwart, aan de top met blijvende stijl, wit zijdeachtig behaard, tenslotte alleen op de randen. De bloei is rijk en valt wat het tijdstip betreft tussen die van *C. praecox* en *C. scoparius*; de bloemen maken een licht purperrode indruk.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. BOOM, no. 29474/29854, Boskoop proeftuin resp. 25.5.1955 en 28.6.1955.

Cytisus cv. 'Zeelandia' (Proefstation Boskoop).

C. praecox 'Zeelandia' DORSMAN in Boskoops Nieuws- en Advertentieblad, 28 mei 1955; DE VOGEL in Boomkwekerij, 11, 85 (1956).

Deze cultuurvariëteit werd tegelijk met de vorige gewonnen. De groei is korter en meer bossig; de bloemen maken een lilarose indruk. In details komt deze vorm sterk met de vorige overeen, wijkt af: bloemsteeltjes 4-6 mm; kroonbladen kleiner, 9-11 mm, de vlag iets korter, buitenkant lilarose,

binnenzijde roomkleurig; vleugels licht rood; kiel roomkleurig. Ook deze vorm kreeg het bovenvermelde certificaat.

Type als boven, no. 29475/29855.

Het creëren van bovengenoemde nieuwe vormen zal aanleiding moeten zijn de benaming der bestaande cultuurvariëteiten van brem te herzien. Tot nog toe werden de grootbloemige vormen met gele en donkerrode kleuren gerangschikt onder *C. scoparius*, omdat deze vermoedelijk alleen zijn afgeleid van de kruisingen van het type met de var. *andreasus*. De kleinerbloemige, die vaak meer purper getint zijn, werden onder de naam *C. dallimorei* gebracht, omdat men aannam, dat deze ontstaan waren uit de kruising van *C. multiflorus* met *C. scoparius andreasus*.

Nu evenwel *C. praecox* ook aan de kruisingen gaat deelnemen, zouden we een derde groep moeten scheppen. Doch het komt me voor, dat dit niet moet geschieden. Want het kruisen zal ongetwijfeld doorgaan en na enkele jaren zal men niet meer weten, onder welke wetenschappelijke naam zij zullen moeten worden gerangschikt.

Daarom lijkt mij de enige voorlopige oplossing alles *Cytisus*-hybriden te noemen met 3 groepen: grootbloemige vormen, kleinbloemige vormen en *praecox* typen. Men kan gemakkelijk de bestaande vormen hierin rangschikken. De herkomst speelt daarbij dan in het geheel geen rol meer en we vermijden grote moeilijkheden.

A new hybrid-group of C. scoparius and C. dallimorei with C. praecox has been originated at Boskoop; since 1949 the Boskoop Experimental Station is trying to get types of C. praecox with red and purple flowers; it is very difficult to cross these, but there are now 2 first results:

'Hollandia': habit from *C. praecox* but more stiff; branches deeply furrowed, soon glabrous; leaves simple, 6–12 × 1–2 mm, lanceolate, short and appressed pubescent, soon glabrous above, pubescent beneath; flowers usually solitary; pedicels 5–8 mm, sparingly pilose; petals 12–14 mm, mutually of equal length, purplish; keel with a whitish edge; pods 2–3 cm, nearly black, villous.

'Zeelandia': details similar to 'Hollandia' but habit smaller; pedicels 4–6 mm; petals 9–11 mm, standard somewhat shorter, lilac outside, creamcoloured inside; wings pinkish; keel creamcoloured.

***Robinia pseudoacacia* L. cv. 'Frisia' (W. JANSEN).**

R. pseudoacacia 'Frisia' in Vakblad Bloemisterij, 24 oct. 1952, p. 398, nom.

De herkomst van deze bijzonder mooi gekleurde acacia is onbekend; W. Jansen, boomkweker te Zwolle vond hem op de voormalige kwekerij van Lubbers te Zwolle en plantte er een nabij zijn huis „Frisia State”. Alle zich nu in cultuur bevindende exemplaren zijn hiervan afkomstig.

De bladen zijn opvallend geel, blijven aldus de gehele zomer en daardoor is deze nieuwe cultuurvariëteit een belangrijke verbetering van de bestaande

R. pseudoacacia cv. 'Aurea', die zeer spoedig na het uitlopen geelgroen wordt. De doornen zijn klein en aanvankelijk helderrood, hetgeen prachtig contrasteert met het geel. De uitvoerige beschrijving volgt later.

Deze plant kreeg op 14 oktober 1952 op een keuring van de Kon. Mij. een getuigschrift van verdienste (ingezonden door S. G. A. DOORENBOS).

Type in Rijksherbarium, Leiden, coll. BOOM, no. 32347, Zwolle, kwekerij W. Jansen, 23.6.1956.

A new cultivar with bright yellow leaves throughout the summer and with red spines found in a nursery at Zwolle (Netherlands). A notable improvement of the old R. pseudoacacia cv. 'Aurea'.

Robinia pseudoacacia L. cv. 'Sandraudiga' (LOMBARTS).

R. pseudoacacia 'Sandraudiga' in Nederl. Staatscourant, 3 december 1952, no. 236; LOMBARTS, Cat. 1952/53, 70 (1952).

Deze vorm is omstreeks 1937 ontstaan als een zaailing op de boomkwekerij van P. Lombarts te Zundert en werd 29 november 1952 ingeschreven in het Centraal Rassenregister onder no. 162.

Het is een vorm met een pyramidale groeiwijze en sterk ontwikkelde doornen; het blad bestaat uit 3-7 blaadjes, de grootte van de laatsten hangt af van het aantal; de blaadjes zijn ovaal, aan de top afgerond of iets uitgerand, de kleur is heldergrijs-groen. Bloemen en vruchten zijn nog niet bekend. Hij staat in tussen de z.g. éénbladige acacia en de normale vorm (fig. 8). Er zijn wel meer één- of weinigbladige acacia's bekend, doch deze zijn niet identiek met 'Sandraudiga'.

Type in Rijksherbarium te Leiden; coll. BOOM, no. 21173, kwekerij P. Lombarts, Zundert, 25.10.1951.

A novelty, found by Mr. J. Lombarts, Zundert, patented under no. 162, characterised by the pyramidal habit, the strong spines and the leaves which consist of 3-7 leaflets.

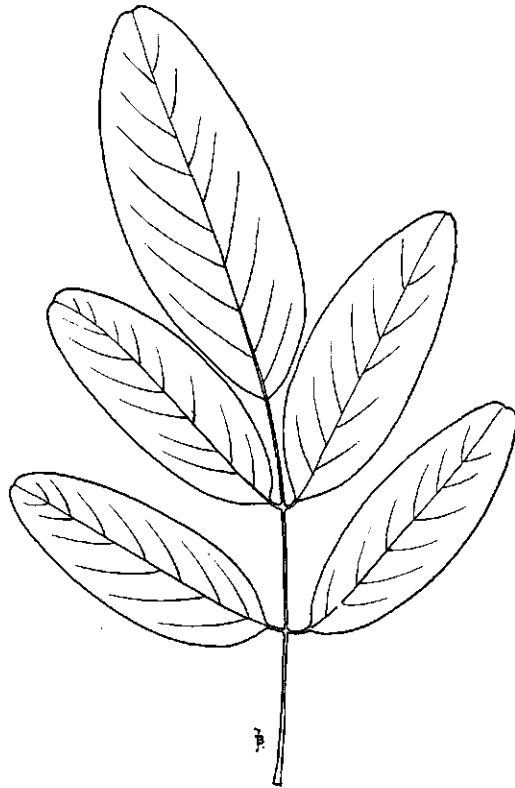

fig. 8. *Robinia pseudoacacia* 'Sandraudiga' (1/2).

Robinia pseudoacacia L. cv. 'Pendulifolia'

R. pseudoacacia 21. *pendulifolia* KIRCHNER, Arb. musc., 278 (1864); DE VOS, Handboek, 168 (1887).

KIRCHNER (l.c.) schrijft, dat de plant ontstaan is uit zaad van de cv. 'tortuosa'; evenwel zijn de takken niet gedraaid. Het eigenaardige van deze vorm is, dat de bladen hangen en min of meer bol staan. DE VOS zegt, dat deze bij hem is ontstaan: „de veerblaadjes zijn omgeslagen, zodat het loof schijnt te verwelken”.

De plant is meer eigenaardig dan mooi en in cultuur bijna uitgestorven.

Robinia pseudoacacia L. cv. 'Pendulifolia purpurea'

R. pseudoacacia pendulifolia purpurea SPAETH, Cat. no. 81, 10 (1891); BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 278 (1949) var.

Deze vorm wijkt alleen van de vorige af door de aanvankelijk purperrood gekleurde bladen. De herkomst is niet bekend; SPAETH zegt, dat hij hem uit België kreeg. Voor de hedendaagse cultuur waardeloos, doch voor liefhebbers mogelijk een aardige plant.

Robinia pseudoacacia L. cv. 'Monophylla pendula'

R. pseudoacacia monophylla pendula DIECK in Ill. Monatsh. Gart., 2, 104 (1883).

R. pseudoacacia pendula monophylla ZABEL in Handb. Laubh. Ben., 270 (1903) f.

R. pseudoacacia dependens REHDER in Journ. Arn. Arb., 3, 38 (1922) f.

Deze éénbladige en treurende acacia werd omstreeks 1880 gevonden door Dieck, boomkweker te Zoeschen en is bij ons zeldzaam geworden. De reden, dat deze hier genoemd wordt, is, dat de naamsverandering van REHDER ongemotiveerd is. Dieck publiceerde zijn naam geldig. Volgens de Code moeten we deze uit 2 delen bestaande aanduiding als één naam opvatten en kunnen we deze dus handhaven. We moeten zo weinig veranderen als maar mogelijk is.

Robinia pseudoacacia L. cv. 'Monophylla fastigiata' (DIECK).

R. pseudoacacia monophylla fastigiata DIECK, Haupt. Kat., 65 (1885).

R. pseudoacacia erecta REHDER in Journ. Arn. Arb., 3, 38 (1922) f.

Deze acacia groeit zeer slank op en is uitgesproken éénbladig (1-3); in cultuur zeer zeldzaam voorkomend. De naam van DIECK is evenals bij de vorige vorm geldig en moet dus gehandhaafd blijven.

Euonymus europaea L. cv. 'Chrysophylla'

E. europaea chrysophylla SPAETH in Spaethbuch, 171 (1921).

De bladen van deze vorm zijn aanvankelijk groenachtig geel, later geelgroen, in ieder geval veel lichter dan die van het type. De planten zijn niet bijzonder mooi, maar toch is de vorm hier en daar op kwekerijen aanwezig. De herkomst is onbekend; SPAETH kreeg hem uit Hongarije.

Euonymus europaea L. cv. 'Argenteovariegata'

E. europaea foliis variegatis LODDIGES Cat. ex Loudon, Arb. brit., 2, 1844 (1838); K. KOCH in Wochenschrift, 5, 14 (1862).

E. europaea variegata DIPPEL, Laubh., 2, 487 (1892) f. p.p.

E. europaea argenteo-variegata BEAN, Trees & Shrubs, 1, 539 (1914) var.

Dit is een vorm van weinig betekenis; de bladen zijn witachtig en onregelmatig bont, zien er min of meer ziek uit. In cultuur is deze vrijwel niet meer aanwezig. De vorm is bekend sedert 1794 (F. SCHMIDT, Österreichs Allgemeine Baumzucht 2, 19 (1794)).

Euonymus europaea L. cv. 'Aucubaefolia'

E. europaea aucubaefolia K. KOCH, Wochenschrift, 5, 14 (1862) f.; OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 291 (1877).

E. europaea fol. maculatis, DE VOS, Woordenboek, 45 (1867).

E. vulgaris fol. maculatis, DE VOS, Handboek, 72 (1887).

E. aucubaefolius DE VOS l.c. syn.

E. europaea variegata DIPPEL, Laubh., 2, 487 (1892) f. p.p.

Hiervan zijn de bladen opvallend geel tot geelachtig gevlekt; het woord *aucubaefolius* is wat overdreven, want de vlekken zijn vaak groot en beslaan soms een belangrijk gedeelte van het blad. De herfstkleur is opvallend purperrood. De herkomst is onbekend en op kwekerijen is hij niet zeldzaam.

Euonymus japonica THBG

Eigenlijk is deze soort in ons land niet of weinig winterhard, doch we vinden tegenwoordig vrij veel van de cultuurvormen in de bloemisterijen. Het is bijzonder moeilijk zo niet onmogelijk het huidige sortiment met zekerheid te identificeren, want er zijn in het verleden zeer veel namen gepubliceerd en de beschrijvingen, die daarbij horen, zijn zo oppervlakkig, dat we nu niet meer kunnen zeggen, welke van al deze vormen onze tijd heeft bereikt.

Ongetwijfeld zijn verscheidene vormen in het midden van de vorige eeuw uit Japan geïmporteerd en vooral VON SIEBOLD heeft zich daarbij verdienstelijk gemaakt. Maar helaas is van het vele materiaal, dat hij invoerde, zelden iets gedroogd, vrijwel alles wat VON SIEBOLD droogde is terecht gekomen in de herbaria van Leiden en München, doch daar is jammer genoeg bijna niets van dit geslacht te vinden. Men onderscheidde vormen met kleine, matig grote en grote bladen en iedere groep had weer verschillende gekleurde variëteiten. Vele vormen hebben ongetwijfeld zeer veel op elkaar geleken, zodat ik meen zonder al te veel risico het volgende overzicht te kunnen geven:

Many of the coloured forms are in cultivation in the flower nurseries as a potplant all without names. For identification questions see summary to Q. robur.

Euonymus japonica THBG cv. **'Macrophylla'**

E. japonica macrophylla SIEBOLD, Cat. Prodr., 1861, 4, nom.; Sur l'état de l'hort. au Japon, 6 (1863); Hort. SIEBOLD ex REGEL in Gartenflora 1866, 260.

E. japonica robusta MAY in Rev. Hort., 1870, 572 (1871).

E. japonica latifolia MOUILLEFERT, Traité, 751 (1895) var.

Dit is een vorm met bijzonder grote bladen, d.w.z. van 5–10 cm lang (fig. 9a); dit is de vorm, die het meest winterhard is en in Nederland in cultuur voorkomt; hij werd in 1859 door VON SIEBOLD uit Japan naar Leiden gebracht.

Euonymus japonica THBG cv. **'Pulchella'**

E. japonica angustifolia SIEBOLD, Cat. 1848 var., nom.

E. japonica microphylla SIEBOLD, Cat. rais., 1863, 33, nom; JAEGER, Zierg., ed. 2, 151 (1884) var.

E. microphyllus CARRIÈRE in Rev. Hort., 1883, 37.

E. japonicus pulchellus SCHOLTZ in Bull. Soc. Hort. Breslau ex ANDRÉ in Rev. Hort., 1883, 235.

E. pulchellus CARRIÈRE in Rev. Hort., 1888, 202.

Deze struikjes blijven laag en groeien zeer dicht en opgaand; de bladen zijn klein, maximaal 20 × 4 cm, meestal kleiner (fig. 9f). Het is een vorm, die tegenwoordig in bloemisterijen nog wel eens voorkomt. Werd in 1830 door VON SIEBOLD uit Japan naar Leiden gebracht (opgave Sieb., Cat. 1866).

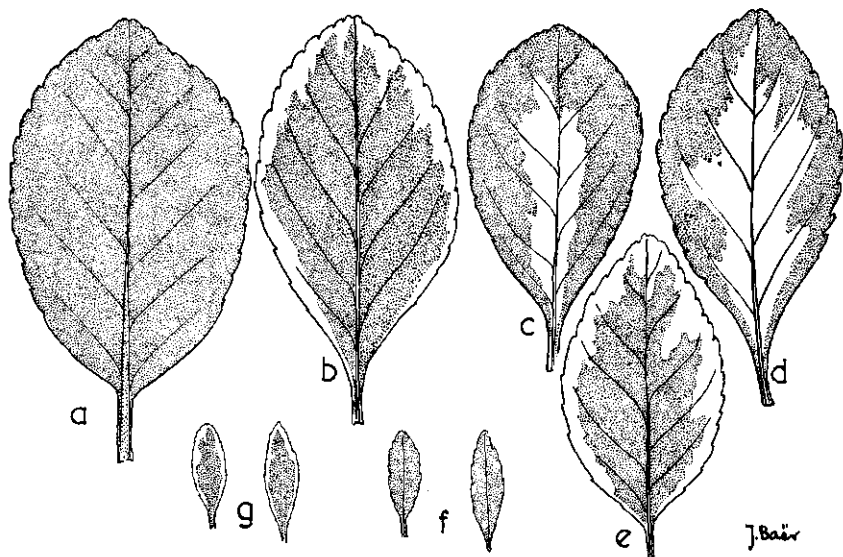

fig. 9. a. *Euonymus japonica* 'Macrophylla'; b. *E. jap.* 'Albomarginata'; c. *E. jap.* 'Aurea'; d. *E. jap.* 'Duc d'Anjou'; e. *E. jap.* 'Aureomarginata'; f. *E. jap.* 'Pulchella'; g. *E. jap.* 'Pulchella albovariegata' (2/3).

Euonymus japonica THBG cv. '**Pulchella albovariegata**' (MOSER).

E. pulchellus foliis variegatis MOSER, Cat. 1888.

E. pulchellus foliis argenteo variegatis MOSER ex Wiener Ill. Gartenz., 14, 125 (1889).

E. japonica microphylla pulchella DIPPEL, Laubh., 2, 495 (1892).

E. japonica pulchella albovariegata BEISSNER in Handb. Laubh. Ben., 293 (1903) nom.

Dit is vermoedelijk een sport van de vorige, gewonnen door MOSER te Versailles in, of kort vóór 1888. Hij wijkt af door de smal en wit gerande bladen (fig. 9g). Het is een vorm, die ook weer in de bloemisterijen te vinden is.

De meeste der bovengenoemde namen zijn onbruikbaar, omdat het ablatieven zijn, maar m.i. is de naam van BEISSNER geldig, omdat hier een referentie gegeven wordt naar MOSER.

The name of Beissner is correct for he gives a reference to Moser.

Euonymus japonica THBG cv. '**Albomarginata**'

E. japonicus albo-marginatus T. MOORE in Proc. hort. Soc. London, 3, 282 (1863).

E. japonica fol. argenteo-marginatis K. KOCH, Dendr., 1, 632 (1869).

E. japonicus macrophyllus foliis albo-marginatis SCHOLTZ in Bull. Soc. hort. Breslau ex ANDRÉ in Rev. hort., 1883, 236.

Deze grootbladige *Euonymus* is tegenwoordig niet zeldzaam op bloemisterijen. De bladen zijn vrij stomp, tamelijk matgroen, smal en helderwit gerand en soms ook onregelmatig grijs gevlekt (fig. 9b). De herkomst is onbekend.

Er bestaan nog verscheidene andere klonen met wit gevlekte en gerande bladen, doch deze zijn voor zover mij bekend niet in cultuur.

Euonymus japonica THBG cv. '**Flavescens**' (PAUL).

E. japonicus flavescens PAUL ex Flor. & Pom., 1867, 231.

E. japonica aurea CARRIÈRE in Rev. hort., 1864, 248; DE VOS, Handboek, 70 (1887), niet Lodd. (1847).

E. japonicus sulphureus K. KOCH, Dendr., 1, 632 (1869) f.

E. japonica pallens CARRIÈRE in Rev. hort., 1877, 153.

Behalve onder deze namen komt de bedoelde vorm nog voor als combinaties met *latifolius* en *macrophyllus* zowel in boeken als in catalogi. Of deze namen onderling synonym zijn is ook nog de vraag, misschien stellen het wel verschillende klonen voor. Maar oorspronkelijk materiaal werd nooit bewaard, in de literatuur zijn de beschrijvingen zeer onvoldoende en bovendien heeft men ze voortdurend op verschillende wijze als synonym opgevat. Daarom lijkt het me het beste, de enige vorm, die nu nog hier en daar aanwezig is, de oudste naam te geven, die in deze groep voorkomt.

De bladen en zelfs de gehele jonge scheut is hier geel, soms groenachtig. Het is een ouderwetse kamerplant, die vooral voorkwam bij slagers.

Euonymus japonica THBG cv. 'Aureomarginata'

E. japonicus aureo-marginatus SIEBOLD in Sur l'état d'Hort. au Japon, 6 (1863); HORT. ex REHDER in Bailey, Stand. Cycl. Hort., 2, 1188 (1914) var.

E. japonicus latifolius foliis aureo-marginatis SCHOLTZ in Bull. Soc. hort. Breslau ex ANDRÉ in Rev. hort., 1883, 234.

Deze vorm is tussen 1859 en 1861 door SIEBOLD uit Japan naar Leiden gebracht en komt bij ons in bloemisterijen hier en daar voor. Is gekenmerkt door de vrij grote, donkergroene bladen, die een heldergele rand bezitten (fig. 9e).

Euonymus japonica THBG cv. 'Duc d'Anjou' (GÉGU).

E. japonica 'Duc d'Anjou' GÉGU ex CARR. in Rev. hort., 1872, 337; 1878, 179; DE VOS, Handboek, 70 (1887).

E. japonicus var. *macrophyllus viridivariegatus* (*Duc d'Anjou*) MOUILLEFERT, Traité, 751 (1895).

E. japonicus f. *macrophylla aureo-marginata* (*Duc d'Anjou*) BEISSN. in Handb. Laubh. Ben., 293 (1903).

E. japonicus viridi-variegatus HORT. ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 2, 559 (1900) var.; Bibl., 408 (1949) f.

Deze vorm is gevonden door de Heer GÉGU, chef de culture bij de firma A. Leroy te Angers als een sport van wat CARRIÈRE noemt *E. marginata alba*, ook wel *E. japonica sulphurea*. Ik vermoed, dat CARRIÈRE hier 2 vormen met elkaar verwart en dat hij de laatste bedoelt, een vorm met vrijwel gele bladen (zie *E. jap.* cv. 'Flavescens') Het is een sterk vertakte plant met grote glimmende, golvende bladen, die sterk geel gevlekt tot gevlamd zijn (fig. 9d).

Op bloemisterijen kan men deze plant nog wel vinden en vermoedelijk zal de cultuur wel kunnen toenemen, omdat het een bijzonder mooie vorm is.

Dit is weer een voorbeeld van een naam, die, hoewel als eerste gepubliceerd, nooit gebruikt werd, omdat men meende, dat de namen van cultuurvariëteiten in het latijn moesten staan.

Euonymus japonica THBG cv. 'Aurea'

E. japonicus aurea LODD. ex JACQUES & HERINCQ, Man. Pl., 1, 325 (1847).

E. ovatus aureo-variegatus BULL. in Flor. & Pom., 1863, 114.

E. japonica medio-variegata DE VOS, Woordenboek, 45 (1867).

E. japonica ovata mediopicta K. KOCH, Dendr. 1, 632 (1869) f.

E. japonicus ovatus REGEL, Gartenflora, 1866, 261 var.

E. japonicus fol. ovatis aureo variegatis MAKOV, Cat. no. 104, 6 (1863).

E. japonicus medio-pictus HORT. ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 2, 559 (1900).

E. japonicus latifolius aureo-maculatus ANDRÉ, Rev. Hort., 1883, 234.

Deze beschrijvingen komen alle onderling hierin overeen, dat de bladen ovaal zijn, in het midden geel en met een groene rand (fig. 9c); bij verschei-

dene staat er nog bij, dat de twijgen ook geel zijn en soms de bladsteel ook.

Mogelijk hebben we hier weer te doen met een mengsel van klonen, maar het is niet uit te maken, met welke onze vorm overeenkomt.

In bloemisterijen komen exemplaren voor, die hierop gelijken en het lijkt me het beste die 'Aurea' te noemen. De herkomst is me onbekend.

Acer platanoides L. cv. '**Heterophyllum variegatum**' (DE VOS).

A. platanoides fol. aureo-marginatis DE VOS in Sieboldia, 4, 395 (1878); Handboek, 5 (1887).

A. platanoides heterophyllum variegatum NICH., Gardn. Chron., 1881, 1, 564 var.

A. digitatum aureomarginatum HORT. ex NICH., l.c. syn.

A. platanoides heterophyllum fol. aureo-marginatis DIPPEN, Laubh., 2, 451 (1892).

A. platanoides heterophyllum fol. varieg. JAEGER, Zierg., ed. 2, 8 (1884).

A. platanoides aureo-marginatum PAX in Bot. Jahrb., 7, 240, (1886) f. (PAX) SCHWERIN in Gartenflora, 1893, 587, fig.

Deze vorm heeft zeer karakteristieke bladen; DE VOS beschrijft deze zeer duidelijk als volgt: „bladeren 10 bij 12 cm, geel gerand; de 3 lappen zijn vrij lang en vormen met de bladsteel een kruis”. (fig. 10 c, d). In het algemeen is de bladvorm zeer variabel evenals de breedte van de gele rand, maar deze laatste blijft wel smal. De herkomst van deze cultuurvariëteit is mij onbekend; op kwekerijen kan men hem nog geregeld aantreffen.

Acer platanoides L. cv. '**Drummondii**' (DRUMMOND).

A. platanoides drummondii DRUMMOND ex Gardn. Chron. 1903, 2, 24.

Dit is een vrij algemeen bekende vorm, die men vaak niet in dendrologische werken aantreft. De bladen zijn normaal van vorm, lichtgroen van kleur en met een betrekkelijk brede, witte tot roomkleurige rand (fig. 10a). Er schijnt van deze vorm wel eens gezaaid te zijn, want hier en daar zijn veel minder mooie exemplaren aan te treffen. Ook de figuur, die SCHWERIN geeft in Mitt. deutsche dendr. Ges., 1 (1910) heeft een te smalle rand.

Deze cultuurvariëteit, die, kort voor 1903, gevonden werd door de heren DRUMMOND, kwekers te Sterling (Engeland), is in ons land betrekkelijk algemeen in cultuur en behoort tot de mooiste bonte bomen.

Acer platanoides L. cv. '**Walderseei**' (SPAETH).

A. platanoides walderseei SPAETH, Cat. no. 115, 70 (1904); in Mitt. deutsche dendr. Ges., 13, 323 (1904).

Deze vorm lijkt wel wat op de vorige, doch verschilt door de vrij onregelmatige bladvorm met \pm wigvormige voet, door de veel minder duidelijk afgegrensde rand en de gelijkmatig en wit bespikkelde oppervlakte (fig.

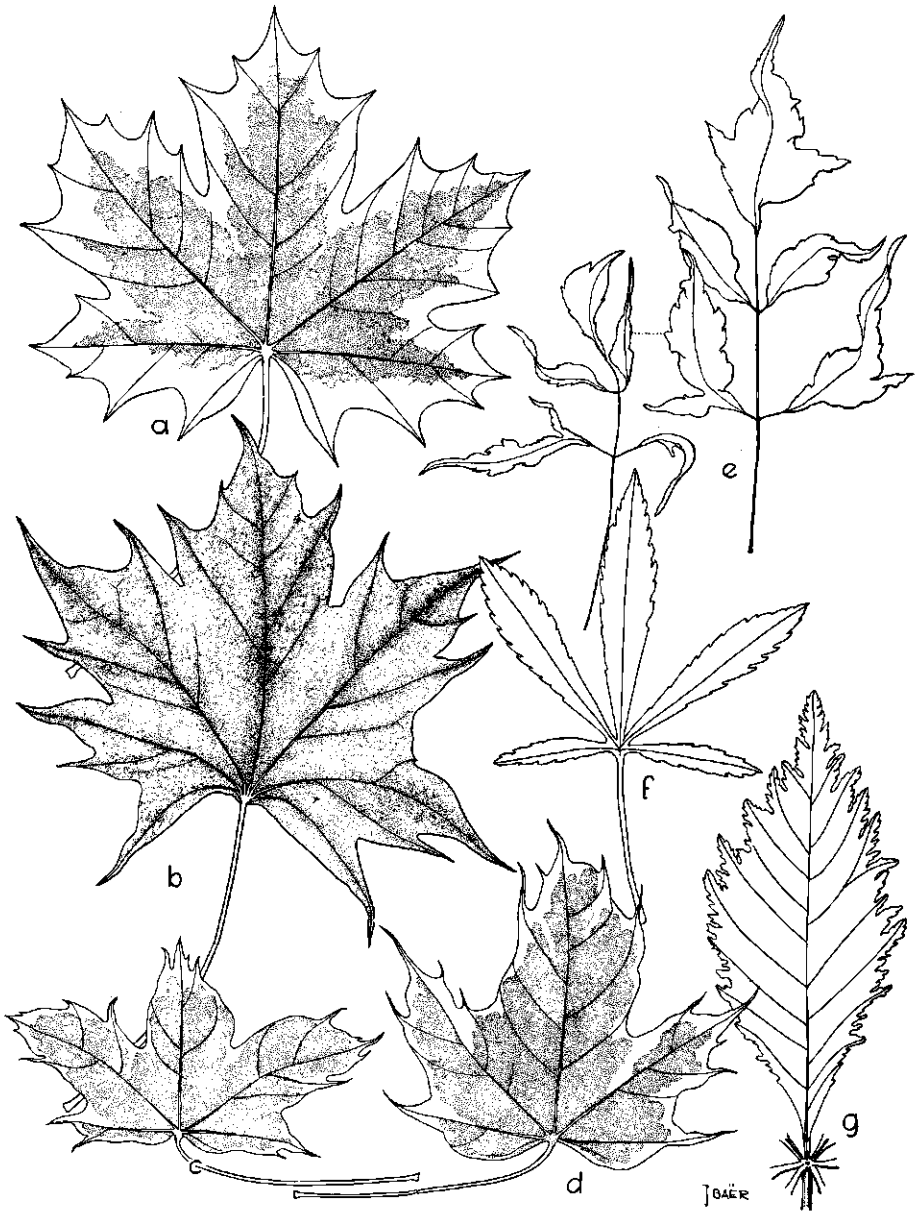

fig. 10. *a.* *Acer platanoides* 'Drummondii'; *b.* *A. plat.* 'Waldersceei'; *c, d.* *A. plat.* 'Heterophyllum Variegatum'; *e.* *A. negundo* 'Crispum'; *f.* *Aesculus hippocastanum* 'Digitata'; *g.* *A. hipp.* 'Incisa' (2/5).

106). Bij het uitbotten is het loof groenachtig blauw en rose overlopen, soms zelfs geheel koperkleurig. Misschien is deze vorm identiek aan *A. platanoides* cv. 'Pictum' Hesse, cat. 1892, doch volgens SPAETH is de cv. 'Walderseei' een verbetering hiervan, die minder sterk groeit en meer constant in de kleur is. Ik heb dit niet kunnen controleren, daar cv. 'Pictum' uit de cultuur schijnt geraakt te zijn.

A. platanoides cv. 'Walderseei' werd gevonden in het park van Vice Admiral Graf Waldersee en in 1904 door SPEATH in de handel gebracht. In Nederland komt hij hier en daar nog wel eens voor.

Acer platanoides L. cv. 'Reitenbachii' (REITENBACH).

A. platanoides reitenbachii CASPARY in Schriften Phys.-ökon. Ges. Königsberg, 15, 30, 81 (1874) var.

A. platanoides rubrum REHDER in Manual, 561 (1927) var., niet HERDER (1873).

Deze boom werd in een zaaibed ontdekt door REITENBACH, eigenaar van het Rittergut Plicken bij Gumbinnen (Königsberg) kort voor 1873. Caspary, die op 5 oktober 1873 een excursie leidde van de Pruisische Botanische Vereniging op het Rittergut, gaf hem een naam en beschreef de vorm (l.c.) als een boom van ongeveer 3 m, waarvan de jonge bladen en twijgen diep karmozijnbruin zijn en die later groen worden met rode nerven aan de onderkant; de schutbladen, de bloemsteeltjes en de buitenzijde van de kelk zijn eveneens rood.

REHDER (l.c.) heeft gemeend, dat de plant identiek was met hetgeen HERDER (Gartenflora 1867, 163, t. 54) als 'Rubrum' heeft beschreven; HERDER schrijft dat er 3 bomen in het park van Jelagrin te Sint Petersburg staan, die in de loop van de zomer rood worden en dan prachtig tegen de groene omgeving afsteken; later (Gartenflora 1871, 347) zegt hij, dat in Sint Petersburg deze rode kleur eerst einde september optreedt, maar dat dit tijdstip mogelijk in Duitsland onder de betere klimatologische verhoudingen eerder valt.

Het is duidelijk, dat deze 2 namen, 2 verschillende klonen voorstellen nl. cv. 'Reitenbachii', waarvan de bladen in de voorzomer bruin zijn, later tot groen verkleuren en waarvan ook de bloeiwijzen rood getint zijn en cv. 'Rubrum', die gewone, groene bladen heeft, die in de loop van de zomer rood worden en waarvan de bloeiwijzen normaal groen zijn.

Zo kunnen we (gelukkig) een oude bekende naam weer in ere herstellen. Voor zover mij bekend is *A. platanoides* cv. 'Rubrum' niet meer in cultuur.

A. platanoides 'Reitenbachii' and 'Rubrum' are 2 distinct forms, the former being very common in cultivation, characterised by the redbrown leaves in spring, green in summer and the red inflorescences; the latter being out of cultivation and with the leaves green in spring, red in the fall and with green inflorescences. In literature there is much confusion between these 2 cultivars, most authors treat these as identical.

Acer platanoides L. cv. '**Faassen's Black**' (TIPS).

A. platanoides '*Faassen's Black*' FAASSEN-HEKKENS, Cat., 1949/50, 4 (1949).

A. platanoides globosum atropurpureum HORT. TIPS.

Deze purperen esdoorn werd in 1936 door de Heer TIPS, boomkweker te Herk-de Stad (Belgisch Limburg) opgemerkt in een partij zaailingen, die deels van Franse herkomst waren, deels elders waren verkregen. Aanvankelijk hechtte hij er niet veel waarde aan en verspreidde hij de vorm door België onder de naam *A. platanoides globosum atropurpureum*; daar de firma geen catalogi uitgeeft, is deze naam nooit gepubliceerd en is het voor ons dus een nomen nudum.

In 1946 heeft de firma Faassen-Hekkens een partij gekocht en deze gaf met toestemming van de Heer TIPS de naam '*Faassens's Blacks*', maar dit gold alleen voor Nederland en met het gevolg, dat er in de handel nu 2 namen kwamen. Daar evenwel de laatste geldig is gepubliceerd hebben wij alleen hiermede te maken.

De oorspronkelijke beschrijving is evenwel te kort om de vorm te kunnen onderscheiden van de andere, die er veel op gelijken en daarom volgt hier een nadere diagnose.

A. platanoides cv. '*Faassen's Black*' is gekenmerkt door de matige groei (althans in latere jaren); de bladen zijn aan de bovenzijde sterk glimmend, zeer donker purperbruin; de rand is vaak iets naar boven gericht; de jonge bladen zijn niet of nauwelijks gerimpeld; de herfstkleur is opvallend, de bladen worden namelijk in oktober vanaf de rand roodachtig; de gehele bloeiwijze is purperrood met uitzondering van de geelgroene kroonbladen; de vruchtstengels zijn eveneens purperrood.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 14843, kwekerij Faassen-Hekkens, Tegelen, 15.6.1949.

Acer platanoides L. cv. '**Goldsworth Purple**' (SLOCOCK).

A. platanoides schwedleri Goldsworth Purple SLOCOCK, Cat. 1947/48, 14 (1947).

Deze cultuurvariëteit is in 1947 in de handel gebracht door de firma W.C. Slocock Ltd., Goldsworth nursery, Woking (Engeland). De herkomst is me onbekend, doch mogelijk importeerde SLOCOCK hem van Barbier, Orleans. Origineel materiaal werd geïmporteerd door S. G. A. DOORENBOS te Den Haag, waarvan het typemateriaal werd verzameld (coll. Boom, no. 25703 in Rijksherbarium, Leiden, verzameld 12.8.1953).

Deze vorm is vrij goed gekarakteriseerd door de matte kleur van de volwassen bladen; verder is het jonge blad opvallend meer lichtbruinrood getint dan dit bij de andere vormen het geval is. Het is een kleur, die het meest overeenkomt met de jonge bladen van *A. platanoides* cv. '*Schwedleri*'. Een duidelijke herfstkleur is niet aanwezig. Bloemen en vruchten heb ik nog niet gezien.

Acer platanoides L. cv. '**Crimson King**' (BARBIER).

A. platanoides Crimson King, BARBIER ex. American plant patent no. 735 (1946).

A. platanoides schwedleri nigrum BARBIER, Cat., 1948/49, 14 (1948).

Dit is een bruinbladige vorm, die gewonnen is door de firma Barbier te Orleans en in de U.S.A. gepatenteerd werd onder no. 735. De afbeelding, die dit patent vergezelt, is beslist zeer slecht, want deze vorm is er niet uit te herkennen. Origineel materiaal werd destijds ingevoerd door de firma Kluis en Koning te Boskoop en hiervan zijn misschien wel alle in Nederland aanwezige planten afkomstig. Typemateriaal is vermoedelijk in het herbarium van het Plant Patent Office.

Deze vorm is het moeilijkst te herkennen, maar schijnt het beste voor de cultuur te zijn. De bladen zijn in volwassen toestand matig glimmend en hebben bij een bepaalde belichting een ietwat zilverachtige weerschijn (erg overtuigend is dit kenmerk evenwel niet). Het jonge blad is sterk gerimpeld en vrij donker bruin rood. Dit laatste kenmerk is m.i. het meest belangrijke, want aan het pas ontloken blad aan de top der langloten is dit duidelijk te zien.

Bovengenoemde 3 cultuurvariëteiten verschillen onderling niet zeer veel; wanneer men op het standpunt staat, dat ze identiek zijn of althans dat de verschillen onvoldoende geacht moeten worden, dan is de oudste naam '*Crimson King*' en dan mogen de andere niet in de U.S.A. worden geïmporteerd, omdat '*Crimson King*' aldaar gepatenteerd is. Het is daarom wel verstandig de 3 vormen goed gescheiden te houden. Welke van de 3 eventueel de beste is, kunnen we nog niet met zekerheid uitmaken. Grote bomen zijn niet bekend en op kwekerijen worden de oudere exemplaren gebruikt om er enthout van te snijden, zodat die de natuurlijke habitus weer niet vertonen.

Er zijn nóg enkele verschillen, maar het is de vraag of deze wel constant zijn. Zo zijn de bladranden bij '*Faassen's Black*' gemiddeld meer omhoog staand dan bij de andere vormen; het aantal zijnerf langs de hoofdnerf is bij '*Crimson King*' gemiddeld iets groter (nl. 5) dan bij '*Faassen's Black*' (nl. $4\frac{1}{2}$); deze getallen zijn gemiddelden uit ongeveer 100 bladen. De voethoek is bij goed uitgegroeide bladen van het éénjarige schot bij '*Faassen's Black*' gemiddeld kleiner dan 90° , bij '*Crimson King*' groter dan 90° .

Het is overigens niet de eerste keer, dat bruinbladige vormen van *A. platanoides* zijn beschreven; Nicholson (Gardn. Chron., 1881, I, 565) geeft een var. *purpureum*, „a variety with dull reddish tinted leaves”, doch het is duidelijk dat hiertoe onze vormen niet behoren.

Verder wees J. BERGMANS te Oisterwijk me op de catalogus 1906 p. 6 van de Shady Hill Nursery te Bedford, Mass. U.S.A. (nu New England nurseries Co.), waar een *A. platanoides* '*Geneva*' wordt vermeld en beschreven als een nieuwe vorm met karmozijnrode (crimson) bladen, die de beste kwaliteiten

van de 'Reitenbachii' en de 'Schwedleri' met elkaar verenigt; hij loopt in het voorjaar rijk karmozijnpurper uit en houdt deze opmerkelijke kleur gedurende de gehele zomer. Bedoelde firma schreef aan J. BERGMANS, dat van deze vorm nooit vermeerderd werd en dat deze zeer verwant moet zijn geweest aan 'Crimson King'. Het is interessant dit te weten, doch van belang voor de naamgeving is het niet. In ieder geval betrof het hier een donkerpurperen esdoorn, vermoedelijk uit zaad ontstaan, maar zeker niet dezelfde kloon als de boven beschreven vormen.

Described are 3 clones of A. platanoides with very dark purplebrown leaves.

'**Faassen's Black**', *originated at the Tips nurseries at Herk de Stad (Belgium) has very dark leaves with the edges ± turning up; they are very glossy; young leaves not wrinkled; autumn tints are distinct. It is a rather slow growing tree.*

'**Goldsworth Purple**' *put into commerce by Slocock nurseries, Woking (England) of unknown origin, characterised by the dull-purple leaves; on the young shoots the leaves have the same colour as those of A. platanoides cv. 'Schwedleri'.*

'**Crimson King**' *originated at Barbier-nurseries, Orleans (France) and patented in U.S.A, has glossy darkpurple leaves and the young ones are wrinkled.*

The 3 cultivars are very similar and possible all originated at the Barbier nurseries.

Acer platanoides L. cv. 'Palmatifidum'

Aan de synonymie (REHDER, *Bibl.*, 413) moet m.i. worden toegevoegd:

A. platanoides lorbergii DE VOS in *Sieboldia*, 4, 295 (1878); OVEREYNDER in *Sieboldia*, 7, 372 (1881).

A. lorbergii OVEREYNDER l.c.

Het enige verschil, dat er bestaat tussen 'Palmatifidum' en 'Lorbergii' zou zijn, dat de bladranden bij de laatste iets naar boven zijn gebogen. Ik heb dit evenwel bij de vele exemplaren, die ik van 'Lorbergii' zag, nooit kunnen ontdekken en de planten onder beide namen gevonden, waren steeds identiek. De plant bekend als 'Palmatifidum' is al oud, bekend sinds 1829, doch de herkomst is niet bekend; de plant, bekend als 'Lorbergii', is gevonden door de Heer LORBERG in Berlijn.

Deze vorm komt in cultuur tamelijk veel voor.

A. platanoides L. cv. 'Globosum' (DE VOS).

A. platanoides globosum DE VOS in *Sieboldia*, 4, 295 (1878); NICHOLSON in *Gardn. Chr.*, 1881, 1, 564, var.

A. platanoides compactum PAILLET ex REGEL in *Gartenflora* 1886, 117, „compacta”.

Deze algemeen bekende vorm is het eerst door DE VOS beschreven; de herkomst is evenwel onbekend. Zoals men weet groeit deze plant bolvormig en gewoonlijk ent men hem op een hoogstam, waardoor men de bekende bolvormige kronen verkrijgt. Laag geënt blijft het een dwerg en in die toestand wordt hij door menigeen niet herkend.

Acer campestre L. cv. 'Nanum' (LODDIGES).

A. campestre nanum LODDIGES cat. ex LOUDON in Enc. trees, 93, 1842 var.;

CARRIÈRE in Rev. hort., 1874, 340.

A. campestre globosum DE VOS, Handboek, suppl, 5 (1890).

A. campestre compactum SCHWERIN in Gartenflora 1893, 329 f.; DE VOS ex SPAETH, Cat. no. 106, 63 (1900).

In hoeverre deze synoniemen bij elkaar behoren is niet met zekerheid te zeggen, doch alle beschrijvingen komen in hoge mate met elkaar overeen. DE VOS schrijft, dat hij nieuw is en door zijn opvolger WEZELENBURG in de handel zal worden gebracht; in 1894 verkreeg de plant een getuigsschrift van verdienste op een keuring in Amsterdam. Mogelijk is, dat DE VOS een plant heeft gevonden, doch of dit een nieuwe was, dan wel de bestaande, is niet meer uit te maken. In ieder geval zijn de weinige exemplaren, die er in Nederland voorkomen, identiek met de beschrijvingen van 'Nanum'.

Deze plant vormt een mooi boompje, iets op een zg. Japanse dwergvorm gelijkend (zoals CARRIÈRE reeds opmerkte), met een wat grillige, korte stam en een sierlijke, plat-bolvormige kroon. Een mooi exemplaar staat in het Rijksarboretum te Wageningen.

Acer campestre L. cv. 'Fastigiatum'

A. campestre fastigiatum SPRINGER in Jaarb. Nederl. dendr. Ver., 1930, 179.

LEON. A SPRINGER vond deze plant in een tuin te Neckargemünd nabij Heidelberg in 1930; de vorm groeit als *C. betulus fastigiata*; de jonge takken hebben kurklijsten; de bladen zijn bijna 5-tallig en aan de onderzijde behaard.

Type in het herbarium van de L.H. te Wageningen, coll. SPRINGER.

Zoals uit de foto in het Jaarboek l.c. blijkt, groeit de boom mooi pyramidaal. Voor zover ik weet is van deze boom langs vegetatieve weg niet vermeerderd. Ik vermeld hem evenwel, omdat er sedert enkele jaren ook in Nederland dergelijke vormen zijn gevonden. Hierover zal in een volgend jaarboek worden geschreven.

Acer zoeschense Pax cv. 'Annae'

A. neglectum annae SCHWERIN in Mitt. deutsche dendr. Ges., 17, 216 (1908).

A. zoeschense annae BOOM, Ned. Dendr., ed. 2, 259 (1942) var.

Dit is een vorm van *A. campestre x lobelii*, waarvan de jongere bladen dof-rood zijn, ongeveer op dezelfde wijze als dit het geval is bij *A. platanoides* cv. 'Schwedleri'. De herkomst is me onbekend; deze vorm is in ons land de laatste jaren sterk verspreid.

Acer pseudoplatanus L. cv. 'Prinz Handjery' (SPAETH).

A. pseudoplatanus fol. purp. Prinz Handjery SPAETH, Cat. no. 57, 2 (1883).

A. pseudoplatanus handjeryi SPAETH ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 1, 15 (1900) var.

Deze, vooral in het voorjaar opvallende cultuurvariëteit werd omstreeks 1860 gevonden op de kwekerij van de firma Spaeth in een zaaisel van *A. pseudoplatanus* cv. 'Purpureum'. Het is een eigenaardige vorm, waarvan de jonge scheuten allerlei tinten hebben, in hoofdzaak in het rood. In de loop van de zomer worden deze bladen donkerder en de bladen van het tweede schot zijn gewoonlijk alleen maar geelachtig gemarmerd tot gespikkeld. De onderzijde der bladen is purper en de bladsteel is prachtig rood. De groeiwijze is breed bolvormig.

Deze plant, in het voorjaar zeer mooi van kleur, maar in de zomer met een wat ziekelijk uiterlijk, is geschikt voor kleine tuinen, omdat hij niet sterk groeit. Vooral in Engeland kan men deze veel in de stadstuinen vinden.

Acer pseudoplatanus L. cv. 'Brillantissimum'

A. pseudoplatanus brilliantissimum BEAN, Trees & Shrubs, 1, 156 (1914) var.

Deze vorm lijkt wel wat op de vorige, doch de bladen zijn later veel minder gekleurd en de onderzijde is groen. De herkomst is me onbekend. In mijn Ned. Dendr., ed. 3, 303 (1949) is deze naam abusievelijk als synoniem van 'Prinz Handjery' opgegeven.

Ook deze vorm komt in Nederland hier en daar voor.

Acer pseudoplatanus L. cv. 'Erectum' (DOORENBOS).

A. pseudoplatanus DOORENBOS in Jaarboek Ned. dendr. Ver., 12, foto naast 135, 1937 (1938).

A. pseudoplatanus 'Nachtegaalplein' KOPPESCHAAR Jr. in Groei en Bloei, 3, no. 12, 6, foto (1952).

A. pseudoplatanus erectum LOMBARTS, Cat. 1949/50, 54 (1949).

Deze boom werd omstreeks 1935 opgemerkt door S. G. A. DOORENBOS in de beplanting van het Nachtegaalplein in Den Haag. Het exemplaar, dat toen ± 25 jaar oud was, viel namelijk op door de bijzonder steile groei. Er werd van vermeerderd en na de oorlog werden planten aan de kwekers afgegeven onder de naam 'Nachtegaalplein'. Dit is evenwel een aanduiding van de herkomst, die vóór 1949 nergens als naam werd gepubliceerd, zodat 'Erectum' als de juiste naam moet worden aanvaard; dit lijkt me een gelukkige omstandigheid want het woord „Nachtegaalplein" lijkt me voor buitenlanders moeilijk uit te spreken, zodat voor de export toch weer een handelssynoniem nodig zou zijn. Sedert 1949 staat hij onder de controle van de Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Boomteelt (N.A.K.B.).

Een meer uitvoerige beschrijving zal later worden gegeven.

A new cultivar found at the Nachtegaalplein (Nightingalesquare) at The Hague and characterised by the rigidly ascendent branches.

fig. 11. *Acer pseudoplatanus* 'Erectum' op het Nachtegaalplein, den Haag
(foto W. F. Koppeschaar Jr).

Acer rubrum L. cv. 'Schlesingeri' (SARG.).

A. rubrum schlessencer's ARNOLD ARB. ex SPAETH, Cat. no. 81, 8 (1891) var.

A. rubrum schlesingeri SARG. ex SCHWERIN in Mitt. deutsche dendr. Ges., 5, 226 (1896) var.

Deze cultuurvariëteit werd door Prof. SARGENT gevonden in de tuin van Mr. Schlesinger en in de handel gebracht door de firma Spaeth te Berlijn. De bladen zijn groter dan normaal, aan de voet recht en met rode steel. Opvallend is de prachtige, rode herfstkleur, die veel intensiever is dan bij het type. In Nederland hier en daar te vinden. SPAETH kreeg de vorm in ± 1888.

Acer negundo L. cv. 'Aureomarginatum' (DIECK).

A. negundo aureo-marginatum DIECK, Cat. 1885 ex SCHWERIN in Gartenflora 1893, 202f.

Negundo fraxinifolium fol. aureo-marginatus DE VOS, Handboek, suppl. 11 (1890).

Hiervan zijn de blaadjes vrij smal en heldergeel gerand, waarbij de rand zich scherp aftekent tegen het donkere groen. Deze vorm komt hier nog al eens voor, soms als 'Aureo-limbatum'. Dit laatste schijnt wel iets anders te zijn, want hij wordt beschreven als een plant met breed gerande bladen.

Acer negundo L. cv. 'Elegans'

A. negundo elegans NICH., Dict. 5, suppl., 6 (1901); HORT. ex SCHWERIN in Mitt. deutsche dendr. Ges., 10, 323 (1901).

A. negundo aureo-marginatum elegans HORT. gall. ex SCHWERIN, l.c. syn.

A. negundo fol. aureo-marg. elegans HORT. ex SPAETH, Cat. no. 111, 68 (1902).

Deze vorm is volgens SCHWERIN uit Franse boomkwekerijen afkomstig en hij beschrijft deze als een verbetering van de hierboven genoemde. De twijgen zijn sterk berijpt; de bladen zijn breed en geel gerand, niet zo donker als bij cv. 'Aureo-limbatum'. Het verschil is duidelijk te zien en op boomkwekerijen komt deze vorm nog steeds voor.

Acer negundo L. cv. 'Crispum'

Negundo fraxinifolium crispum G. DON, Dict., 1, 651 (1831) var.

Acer negundo crispum DAVID in Rev. Hort., 1845, 45.

Negundo aceroides crispum (G. DON) K. KOCH, Hort. dendr., 81 (1853).

Negundo fraxinifolia heterophylla, ook *crispa* DE VOS, Woordenboek, 80 (1867).

A. negundo crispifolium SUDW., Nom. arb., 292 (1897).

Dit is een typische en karakteristieke vorm, die men nog geregeld in cultuur tegen komt. De blaadjes zijn vaak vervormd, zeer variabel en hebben naar beneden gebogen en iets kroezige randen (fig. 10e). De herkomst is onbekend; ofschoon in 1831 in Engeland bekend, is de oudste opgave van

DAVID, die vermeldt, dat het hier een reeds oude variëteit betreft, die hij rond 1830 van Audibert kreeg. Het is dus niet onmogelijk, dat deze vorm van Franse origine is. Een meer extreme vorm hiervan is bekend als *A. negundo* cv. *laciniatum* KUNTZE, Flora Leipzig 200 (1867) ook wel als *A. negundo angustissimum* PAX in Bot. Jahrb. 7, 211 (1886). Of deze synoniem zijn met cv. *crispum* weet ik niet.

***Aesculus hippocastanum* L. cv. 'Memmingeri'**

A. memmingeri K. KOCH in Verh. Ver. Beförderung Gart. Preussen, ser. 2, 3, 218 (1855).

A. hippocastanum memmingeri DE VOS, Woordenboek, 5 (1867), niet Jaeger 1884.

Het is een gelukkige omstandigheid, dat DE VOS deze plant duidelijk als vorm van de gewone kastanje beschreef, want anders zou de naam ongeldig zijn, doordat JAEGER in 1884 hieronder een geheel andere variëteit gaf. Dit blijkt niet uit de opgave, die REHDER in zijn Bibliography geeft (p. 430).

De herkomst van deze eigenaardig witbonte vorm is niet bekend.

***Aesculus hippocastanum* L. cv. 'Digitata'**

A. digitata HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 165 (1864).

A. hippocastanum digitata LAV., Arb. Segrez., 30 (1877) nom.; JAEGER, Zierg., ed. 2, 16 (1884).

A. hippocastanum pumila DIPPÉL, Laubh., 2, 397 (1892) f.; Boom, Ned. Dendr., ed. 3, 307 (1949) var.

Een dwergvorm, die nooit bloeit, met vrij kleine, ± gerimpelde blaadjes, die aan de voet meestal vergroeid zijn, zodat de bladen hier eigenlijk niet meer samengesteld zijn doch handdelig (fig. 10f). Deze plant schijnt in Frankrijk te zijn ontstaan (aldus KIRCHNER l.c.). Momenteel zeldzaam in cultuur, doch toch nog vrij verspreid voorkomend.

***Aesculus hippocastanum* L. cv. 'Incisa'**

A. hippocastanum incisa BOSSE, Vollst. Handb. Blum., ed. 2, 200 (1840) var., nom.; BOOTH ex LOUD., Enc. Trees, 124 (1842) var.

A. hippocastanum 6 foliis incisiss BOOTH Cat. ex KIRCHNER, Arb. musc. 167 (1864).

A. hippocastanum henkelii HENKEL, Spezialliste no. 81 ex BEISSNER in Mitt. deutsche dendr. Ges., 12, 126 (1903).

Deze vorm treft men hier en daar nog wel eens aan; verschilt van het type, doordat de blaadjes langs de rand opvallend franjeachtig diep en dubbel gezaagd zijn (fig. 10g). Niet te verwarren met cv. 'Laciniata', waarbij de blaadjes klein en zo diep zijn ingesneden, dat ze nauwelijks meer als zodanig zijn te herkennen. Volgens BOSSE was deze vorm in 1840 bij Booth te Hamburg in cultuur. Voor ons van geen betekenis.

Tilia platyphylla Scop. cv. 'Örebro'

T. platyphyllos 'Örebro' LUNDSTROM ex KOPPESCHAAR Jr. in Jaarboek Ned. dendr. Ver., 14, 72 (1939).

Over deze linde is vrij uitvoerig geschreven in het jaarboek van 1949 (zie boven), zodat ik daarnaar kan verwijzen althans voor zover het de geschiedenis betreft.

Andere steilgroeiende lindes zijn in de literatuur hier en daar te vinden. Zo in de eerste plaats *T. platyphylla pyramidalis*. Dit is een wat moeilijk geval, omdat veel beschrijvingen onvolledig zijn. De plant is in de loop van de vorige eeuw meermalen als *T. platyphylla pyramidalis* beschreven, doch REHDER schijnt hiervan slechts één naam gekend te hebben, die hij niet gebruiken kon, omdat dit een nomen nudum was. Wel kende hij *T. platyphylla pyramidalis* SIMONKAI (in Matem. Termeszt. Közlem., 330, 1888), hetgeen evenwel een andere linde voorstelt. REHDER dacht dat dit de oudste, geldige combinatie was, die hij voor onze plant niet gebruiken kon. Daarom veranderde hij de naam in *T. platyphylla* f. *fastigiata* (REHDER in Manual ed. 2, 623, 1940). De oudste en juiste naam is evenwel *T. platyphylla pyramidalis* KIRCHNER in Wochenschrift 2, 343 (1859) en mocht men de beschrijving daar niet voldoende vinden, dan komt dezelfde naam voor bij Hartwig & Rümpler, Bäume & Sträucher, 570 (1875).

Moeten we dus nu onze Örebro linde 'Pyramydalis' gaan noemen? M.i. is dit niet nodig, ofschoon het wel kan. Maar zeer waarschijnlijk is de Örebro linde een andere kloon dan de 'Pyramidalis' van KIRCHNER en dus is er geen bezwaar de naam 'Örebro' te handhaven.

Zo is het ook gesteld met *T. platyphylla obliqua pyramidalis* HESSE, Cat. 1927/28 p. 151. Deze boom ken ik evenwel nog niet voldoende en ik kom daarop later wel weer terug.

De Örebro linde heeft vermoedelijk wel toekomst en is waard op ruimere schaal te worden aangeplant.

Neotype in Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 30463, Kwekerij P. Lombarts, Zundert 13.10.55.

A fastigiata growing Tilia platyphylla, originated in a park at Örebro (Sweden), now rather commonly planted in Holland.

Tilia platyphyllos Scop. cv. 'Compacta'

T. platyphylla compacta BOOM in Ned. Dendr., ed. 2, 251, fig. 751 (1942) var.; ed. 3, 289, fig. 901 (1949) var.

Van deze eigenaardige vorm is mij slechts één exemplaar bekend nl. in het Rijksarboretum te Wageningen, waar hij al tenminste 30 jaar staat. De herkomst is onbekend. De vorm is het meest verwant aan *T. platyphylla* var. *vitifolia*.

Het is een dichte, nauwelijks 2 m hoge, breed-bolvormige struik; twijgen olijfgroen, paars overlopen, aanvankelijk grijsbehaard, later alleen bij de

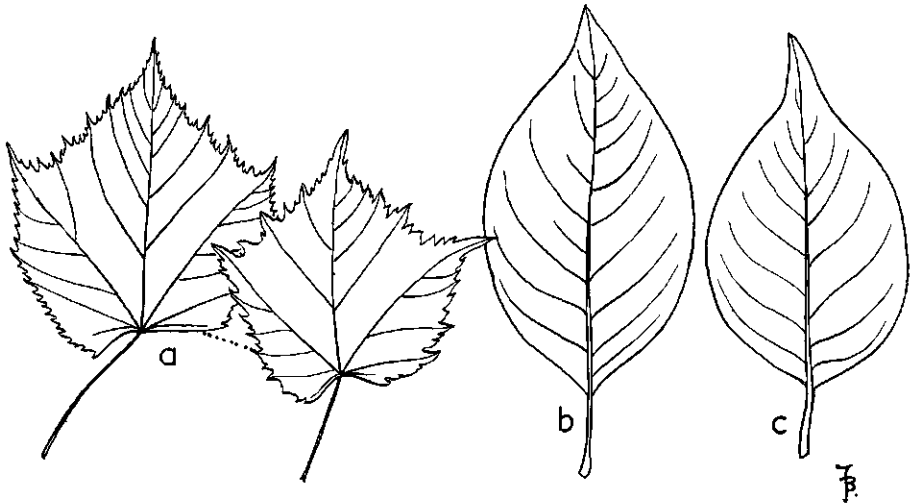

fig. 12. a. *Tilia platyphylla* 'Compacta'; b. *Syringa yunnanensis*; c. *S. tigerstedtii* (2/3)
(b. en c. naar Lustgarden, 28/29, 106).

top; knoppen roodachtig; bladen 4–6 cm doorsnede, breed eirond, diep dubbel gezaagd, met toegespitste primaire tanden; voet zwak scheef hartvormig tot vlak; top toegespitst, bovenzijde kaal, onderkant kort behaard; bladsteel 2,5–4 cm, behaard, dun (fig. 12a); bloemen onbekend.

Het is een vorm, die m.i. waardevol is voor kleine tuinen, rotspartijen enz. Type in Rijksherbarium Leiden, coll. BOOM, no. 8447, Arboretum der L.H., Wageningen, 9.6.1934.

A compact shrub to 2 m high; leaves 4–6 cm across, broad ovate, double serrate with acuminate teeth as in fig. 12a, obliquely subcordate; petiole 2½–4 cm, pubescent, thin; flowers unknown. A dwarf form of unknown origin very useful in rockgardens. There is a fine specimen in the Wageningen Arboretum.

***Tilia europaea* L. cv. 'Wratislawiensis'**

T. grandifolia wratislawiensis BEISSNER in Mitt. deutsche dendr. Ges., 13, 323 (1904) var.

T. europaea wratislawiensis KRÜSSMANN, Laubh., ed. 2, 369 (1951).

Dit is een gewone Hollandse linde met gele bladen, althans de bladen van het jonge schot zijn geel, zowel in de voorzomer als in de herfst. Daar de oudere bladen bijna groen worden, maakt de boom een iets ziekelijke indruk.

Deze linde werd in 1898 gevonden in de gemeentekwekerij van Breslau en is in ons land hier en daar te vinden.

Hypericum hookerianum WIGHT & ARNOTT cv. 'Hidcote'

H. 'Hidcote' HILLING ex Gardn. Chron., 1954, 2, 60.

H. patulum 'Hidcote' FLETCHER in Journ. Roy. Hort. Soc., 80, 551, fig. 129 (1955).

De herkomst van deze *Hypericum* is niet bekend. FLETCHER, die een mooie gekleurde afbeelding geeft, rangschikt hem onder *H. patulum*, hetgeen m.i. niet juist is.

De verschillen tussen *H. patulum* en *H. hookerianum* zijn niet bijzonder duidelijk, mogelijk zijn deze 2 soorten door overgangen met elkaar verbonden. Het is bovendien de vraag of van hetgeen in cultuur als *H. patulum* voorkomt (in verscheidene vormen) inderdaad alles tot die soort behoort. In grote trekken komen de verschillen hierop neer:

H. patulum heeft min of meer platte twijgen; de bladen zijn afvallend; de kelkbladen zijn spits, gaafrandig, meestal schuin opstaand; de meeldraden zijn lang, minstens $\frac{2}{3}$ van de kroonbladen en even lang als de meestal rechte of iets uitstaande stijlen.

H. hookerianum is wintergroen en heeft rolronde twijgen; de kelkbladen zijn vrij breed en stomp (bij var. *leschenaultii* smal en spits), meestal uitstaand en vaak zeer zwak getand; de meeldraden zijn kort, meestal slechts $\frac{1}{3}$ van de kroonbladen en de stijlen, die aan de top gewoonlijk iets naar buiten gebogen zijn, steken er boven uit.

Wanneer we nu cv. 'Hidcote' met beide beschrijvingen vergelijken (en met de platen die er van bestaan) dan komt deze vrijwel geheel overeen met die van *H. hookerianum* en niet met die van *H. patulum*.

Vermoedelijk is dus cv. 'Hidcote' niets anders dan een zaailing van *H. hookerianum*, die afwijkt van het type, door de mooie regelmatige groei en de lange bloei.

Groei opgaand, tot $1\frac{1}{2}$ m hoog en breed; twijgen rolrond, bruin, onderin met onduidelijke richels; bladen altijdgroen, $4-5 \times 1,5-2$ cm, lang-eirond tot bijna langwerpig, met de grootste breedte onder het midden, bovenzijde dofgroen, onderkant vrij licht blauwgroen; bloemen in armbloemige tuilen, 5-7 cm doorsnede, geel; meeldraden in 5 groepen, kort, 3 maal zo kort als de kroonbladen; stijlen vrij, aan de top iets naar buiten gebogen, iets korter dan de kroonbladen.

De plant verkreeg op een keuring van de Royal Horticultural Society te Londen een Award of Merit op 27 juli 1954.

Hypericum hookerianum WIGHT & ARNOTT cv. 'Rowallane' (A. MOORE).

H. 'Rowallane Hybrid' ex Gardn. Chron., 1943, 2, 126; A. MOORE ex COMBER in Gardn. Chron., 1946, 2, 232, fig. 106.

Deze *Hypericum* werd gevonden omstreeks 1932 door Mr. Armytage Moore, Rowallane, Saintfield, Co. Down (Ierland) tussen planten van *L. hookerianum leschenaultii* en *H. rodgersii* en werd door hem voor een bastaard tussen deze 2 soorten aangezien. Hij vermeldt, dat het oorspronkelijke exem-

plaar nu 12-15 jaar oud is en nooit bevroor, maar dat geldt natuurlijk voor Ierland en niet voor ons. De ervaringen hier zijn niet zo bevredigend wat betreft de winterhardheid.

De plant komt evenals 'Hidcote' sterk overeen met *H. hookerianum* en m.i. is het geen hybride. Het is in ieder geval geen var. *leschenaultii*, gezien de brede en stompe kelk. Nu weet ik niet wat *H. rogersii* is, deze soort kan ik in de literatuur niet vinden.

Grote struik, tot 1 m en opgaand; twijgen bruin, rolrond, slechts met een aanduiding van 2 richels; bladen 5-7 × 2-2,5 cm, lang-eirond tot langwerpig, bovenzijde glimmend groen, onderkant licht blauwgroen; bloemen in armbloemige tuilen, 5-7 cm doorsnede, botergeel; kelk ± 1/3 van de kroonbladen; stijlen aan de top duidelijk naar buiten gebogen, langer dan de meeldraden.

De plant verkreeg op een keuring van de Royal Horticultural Society te Londen een Award of Merit op 21 september 1943.

These 2 Hypericums are both belonging to H. hookerianum characterised by the persistent leaves, the terete branches, the broad sepals, the short stamens and the rather long ovary and styles, which are recurved at the apex. I do not believe that these are hybrids.

Tamarix pentandra PALLAS cv. 'Rubra' (BARBIER).

T. hispida aestivalis rubra BARBIER, Cat. 1945/46, 17 (1945).

T. pentandra rubra BARBIER ex GROOTENDORST in Boomkwekerij, 4, 211, (1949).

T. 'Summer Glow' HORT. ex Cat. Wayside Gardens, Mentor, 1948, 180.

De firma Barbier te Orléans schreef me, dat zij deze vorm enkele jaren voor de oorlog hebben gevonden als een sport van *T. pentandra*. H. J. GROOTENDORST vond de plant op bedoelde kwekerij en kon, naar hij mij mededeelde, bevestigen, dat het een sport van *T. pentandra* was, doordat de vorm terugslagen op deze soort vertoonde. Het schijnt, dat deze cultuurvariëteit, die gekenmerkt is door aanmerkelijk donkerder rose bloemen dan die van het type en die in U.S.A. verkocht wordt onder de naam 'Summer Glow', nog steeds niet constant is.

Neotype in Rijksherbarium te Leiden. coll. BOOM en VAN OOSTSTROOM, no. 11956, collectie R. Chenault, Orléans, 14.7.1949.

Elaeagnus ebbingei BOOM, Ned. Dendr., ed. 2, 247 (1942), sine descr.

lat.; J. DOORENBOS in Jaarboek Ned. dendr. Ver., 17, 109, 1948/9 (1952).

E. submacrophylla SERVETTAZ in Bull. Herb. Boiss., 8, 307 (1908) nom.; BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 286 (1949) sine descr. lat.

E. pungens ebbingei FELIX & DIJKHUIS, Cat. 1946/47, 5 (1946).

E. macrophylla × *pungens*.

Deze hybride is eigenlijk voor het eerst goed beschreven door J. DOORENBOS (zie boven), doch daar ontbreken de historische gegevens.

In mei 1927 vond S. G. A. DOORENBOS op een der kwekerijen van de gemeente Den Haag een exemplaar van *E. macrophylla* volop in vrucht; dit exemplaar stond naast *E. pungens* cv. 'Simonii' en cv. 'Reflexa'. De zaden, waaronder ook enkele van *E. pungens*, werden uitgezaaid en omstreeks 60 zaailingen werden verkregen, waarvan er na de winter 1929 slechts 6 overbleven en wel 4 geheel ongeschonden. Deze 4 exemplaren werden verkocht aan de firma M. Koster & Zonen, te Boskoop, die het mengsel van de 4 klonen als *E. ebbingei* in de handel bracht, een naam in 1938 gegeven door S. G. A. DOORENBOS ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van de Rijkstuinbouwschool te Boskoop en genoemd naar wijlen de Heer Ebbinge, toen voorzitter van de Commissie van toezicht van genoemde school.

Momenteel bevinden zich op de kwekerijen 2 vormen, één met grotere en één met kleinere bladen. Deze zijn nu algemeen in cultuur en behoren zelfs tot de exportproducten.

De planten zijn zeer bestand tegen wind, zelfs op zeer winderige plaatsen. Zij golden tot nog toe voor zeer winterhard, kwamen de strenge winters van 1940, 1941 en 1942 onbeschadigd door, doch de winter van 1956 heeft grote schade aangericht. Op vele plaatsen hebben de planten evenwel weer nieuwe scheuten vanuit de wortelhals geproduceerd.

De plant kreeg op de keuring van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw & Plantkunde op 8 november 1938 een getuigschrift van verdienste en op 16 november 1950 een getuigschrift eerste klasse.

Type in herbarium van het Arboretum der L.H. te Wageningen, coll. DOORENBOS, den Haag, 30.9.1948.

A new hybrid between E. macrophylla and E. pungens originated in the town nursery at The Hague, characterised by its large leaves, which are darkgreen above and white beneath; it is very good resistant against the wind and the frosts. The leaves retain their beauty till the next summer.

Cornus alba L. cv. 'Argenteomarginata'

- C. alba* buntblättrige Abart SCHMIDT, Öst. Baumz., 2, 11, t. 65 (1794).
- Cornus alba* 2 fol. var. HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 421 (1864);
DE VOS, Woordenboek, 31 (1867).
- C. alba* fol. arg. var. DE VOS, Handboek, 51 (1887).
- C. alba argenteo-marginata* HORT. ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 1, 378 (1900) var.
- C. tatarica argentei-marginata* HESSE in Mitt. deutsche dendr. Ges., 25, 226 (1917).

Cornus alba L. cv. 'Sibirica variegata'

- C. sibirica* fol. arg. marginatis DE VOS, Woordenboek, 32 (1867).
C. sibirica alba arg. marg. OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 290 (1877).
C. sibirica foliis albo marginatis JAEGER, Zierg., ed. 2, 107 (1884) var.
C. alba sibirica variegata BEAN, Trees & Shrubs, 1, 384 (1914) var.;
BOOM, Ned. Dendr., ed. 2, 282 (1942).

Er zijn 2 vormen van *C. alba* in cultuur met wit gerande bladen, één waarvan de bladen normaal van vorm zijn, d.w.z. typisch voor *C. alba* en één met bredere bladen, typisch voor *C. alba sibirica*. Bij de laatste is bovendien de rand smaller. De 2 vormen zijn duidelijk te herkennen en komen beide vrij algemeen in cultuur voor. REHDER (Manual, 668, 1927 en Bibl. 498, 1949) heeft het verschil niet onderkend en geeft de laatst genoemde vorm als synoniem van de eerste.

Cornus mas L. cv. 'Violacea'

- C. mas, fructu violaceo* JAEGER, Zierg., 174 (1865) var.
C. mas violacea BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 325 (1949).

Deze vorm, die zich onderscheidt door violette vruchten, is zeer zeldzaam, misschien in Nederland niet meer te vinden.

Fraxinus excelsior L. cv. 'Punctata'

- F. excelsior 6 foliis punctatis* HORT. ex KIRCHNER, Arb. musc., 501 (1864).
F. excelsior punctata GROENEWEGEN in Sempervirens, 8, 332 (1879).
F. excelsior aureo-punctata HORT. ex BEISSN. in Handb. Laubh. Ben., 410 (1903) f. nom.

GROENEWEGEN schrijft hiervan het volgende (l.c.); „Bladeren met roomkleurig wit, sierlijk gemarmerd en bestippeld en in de jonge, zich pas ontwikkelde blaadjes met rozerood geschakeerd”. Deze vorm treft men in cultuur nog af en toe aan.

Neotype in Rijksherbarium, Leiden, coll. BOOM, no 13309, Kwekerij P. Lombarts, Zundert, 6.8.1940.

Fraxinus excelsior L. cv. 'Aurea'

- F. excelsior F. aurea* PERSOON, Syn. Pl. 2, 604 (1807); DUM. COURS., Bot. Cult., ed. 2, 2, 577 (1811).
F. aurea WILLD., Enum. Pl. Hort. Berol., ed. 2, 153 (1811) var.
F. excelsior aurea LOUDON, Hort. brit., ed. 2, 414 (1832); JAEGER, Ziergew., 231 (1865) var.

Fraxinus excelsior L. cv. 'Jaspidea'

F. excelsior *F. jaspidea* DUM. COURS., Bot. Cult., 1, 710 (1802) var.

F. excelsior jaspidea DESF. Tables École Bot., 52 (1804) nom?; POIRET in Nouv. Duh., 4, 59 (1809); JAEGER, Ziergew., 231 (1865); DE Vos, Woordenboek 49 (1867).

Deze beide cultuurvariëteiten zijn voortdurend voorwerp geweest van strijd. In menig handboek vindt men ze opgegeven als zijnde identiek, in andere worden ze als afzonderlijke vormen behandeld. DUM. COURS. is de eerste, die er één beschrijft nl. 'Jaspidea' (1802) en vermeldt daar 'Aurea' in het geheel niet. In de tweede editie van zijn werk (1811) geeft hij ze beide naast elkaar, ieder voorzien van een duidelijke beschrijving. Het eigenaardige hierbij is, dat hij een der meest typische kenmerken, nl. het zeer vroeg geel worden der bladen, daarbij niet vermeldt. Hij zegt nl. (vrij vertaald) het volgende: „*F. excelsior* var. *F. jaspidea* verschilt niet alleen van het type door de gele lijnen, die vooral op de schors van de jonge scheuten te zien zijn, maar ook door de knoppen, die opgeblazen zijn en 2 maal zo groot als bij het type en door de dofgroene bladkleur en de groeiwijze, die wat meer uitstaand is”.

Van *F. excelsior* var. *F. aurea* zegt hij: „Deze es is gemakkelijk te herkennen aan de rossig gele schors (jaune fauve); de twijgen zijn vaak afgeplat, voorzien van bruine punten; de blaadjes zijn smaller dan die van het type”.

Alle latere beschrijvingen geven ongeveer hetzelfde, men heeft de gegevens kennelijk steeds van elkaar overgeschreven.

REHDER in Bailey, Stand. Cycl. Hort. 3, 1276 (1915) noemt ze ook nog afzonderlijk en geeft alleen op, dat bij de eerste de twijgen roseachtig wit gestreept zijn en bij de laatste geel; in zijn Manual (p. 747, 1927) noemt hij ze als synoniem onder de naam 'Aurea', hetgeen hij ook zijn Bibliographie doet (p. 560) en hier blijkt, dat hij de publikaties van DUM. COURS. en POIRET niet gezien heeft, waardoor hij meende, dat de aanduiding 'Aurea' de oudste was.

Maar de beide vormen zijn goed van elkaar te onderscheiden. Zij komen met elkaar overeen in de gele twijgen en in de bladen, die in de loop van de zomer geel worden, vandaar de naam 'Goudes'. De verschillen zijn als volgt:

F. excelsior cv. 'Jaspidea': vrij grote boom met een krachtige groei, normaal vertakt; eenjarige twijgen vrij lang en met niet bijzonder dicht opeenstaande knoppen, geel, vaak gestreept (vooral aan langloten te zien); bladen in de loop van de zomer geel wordend.

F. excelsior cv. 'Aurea': langzaam groeiende boom, dichter vertakt; eenjarige twijgen met dichter opéénstaande knoppen, geel, niet gestreept; bladen later geel wordend.

Hetgeen men als Goudes aangeplant ziet, is vrijwel altijd de eerstge-

noemde. Merkwaardig is, dat het kenmerk, dat de bladen geel worden, nergens wordt opgegeven. Mogelijk is dit hierdoor veroorzaakt, dat vele tuinbouwbotanici de planten alleen maar uit de literatuur kennen en elkaar kritiekloos naschrijven. Bovendien is herbariummateriaal in ons geval ontoereikend, want op den duur wordt de gele kleur der twijgen grijs, zodat er niets kenmerkends meer aan te zien is.

Wel zijn er auteurs geweest, die essen hebben beschreven, die iets geels hadden; soms kunnen we uit de beschrijving niet opmaken, wát er geel geweest moet zijn en soms zijn het planten met gele bladen, waarbij niets gezegd wordt van de twijgen.

Zo schrijft WESTON in Bot. Univ., 1, 109 (1770) al: *F. excelsior* var. 4 *lutea*, maar de beschrijving is beperkt tot: „Yellow coloured Ashtree”, hetgeen dus niets zegt.

Dan is er een *F. excelsior* var. *lutea* LOUDON, Arb. brit., 2, 1217, (1838), doch hier staat: „Leaves yellow-edged”, dus bladen geelgerand, een vorm, die we niet meer kennen. Ook beschreef CARRIÈRE in Rev. hort., 1878, 380 een *F. excelsior* f. *foliis aureis*, die hij op de kwekerij van Simon Louis te Metz-Plantières vond, maar hij vermeldt ook slechts de gele bladen.

Willen we dus onze Goudes een naam geven, dan moeten we van de gedachte uitgaan, dat DUMONT COURSET en POIRET een vorm hebben bedoeld, die behalve de gele twijgen ook in de zomer gele bladen krijgt. Een vorm met gele twijgen en normale groen blijvende bladen is namelijk nooit beschreven.

These 2 names are not synonymous as is done generally, the plants are well defined by their growth and the colour of the branches. The cv. 'Aurea' has a rather slow growth, the buds are closely set and the colour of the branches is yellow; the cv. 'Jaspidea' developes to a tall tree; the buds are not closely set and the branches are often striped with yellow and yellowish green. The latter is the common form in cultivation. It is strange, that the yellow colour of the leaves in summer and autumn has never been mentioned in the literature. If the 2 cultivars are considered as synonyms, the oldest name is 'Jaspidea' and not 'Aurea' as Rehder l.c. indicates.

***Fraxinus excelsior* L. cv. 'Heterophylla pendula' (SPAETH).**

F. excelsior heterophylla pendula HORT. ex SPAETH, Cat. no. 102, 91 (1898).

F. excelsior var. *diversifolia* f. *pendula* SCHNEIDER, Laubh., 2, 830 (1912).

F. excelsior f. *monophylla pendula* HORT. ex LINGELSHEIM in Pflanzenreich, Heft 72, 51 (1920).

Dit is een zg. éénbladige es in treurvorm; deze groeit ongeveer als de gewone treures. De herkomst is onbekend, de firma Spaeth bracht hem in 1898 als een nieuwigheid in de handel.

Hier doet zich weer het geval voor, waarbij vormen van hetgeen men vroe-

ger een variëteit noemde, met verschillende namen worden aangeduid. Dit is eenvoudig een kwestie van prioriteit. We moeten hierbij alleen maar letten op de naam, die oorspronkelijk aan de cultuurvariëteit gegeven werd. Dit geval ligt aldus, dat de gewone éénbladige es de naam *F. excelsior* cv. 'Diversifolia' draagt, omdat dit de oudste naam (1789) is. Maar de treurende en tevens éénbladige es werd het eerst beschreven als cv. 'Heterophylla pendula' en dus hebben we hier deze naam te handhaven.

Deze vorm komt in ons land vrij algemeen voor.

Fraxinus excelsior L. cv. 'Hessei' (HESSE).

F. excelsior hessei Hort. HESSE ex HESSE, Cat., 59, 144, foto (1937).

Dit is een door HESSE gevonden selectie uit de éénbladige es *F. excelsior* cv. 'Diversifolia'. De verschillen hiermede zijn: de kroon wordt breder, doordat de takken meer uitstaan; de twijgen zijn meer olijfgroen; de bladen zijn vrij groot, enkelvoudig of soms 3-tallig (bij 'Diversifolia' vaak 3-5-tallig), vaak iets holstaand en mooi groen blijvend (die van 'Diversifolia' worden in de zomer spoedig bruin en lelijk).

Deze cultuurvorm komt bij ons tamelijk veel voor en heeft op de kwekerijen de cv. 'Diversifolia' bijna verdrongen.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 28383, kwekerij H. Hesse, Weener, 23.9.1954.

A new cultivar raised at the Hesse-nurseries, Weener (Germany), which is frequently planted in Holland, differing from cv. 'Diversifolia' by its wide habit, its nearly always simple leaves, which remain green until autumn; the leaves of 'Diversifolia' soon wither in our climate.

Fraxinus excelsior L. cv. 'Doorenbos' (DOORENBOS).

De kwaliteiten van deze es werden ontdekt in 1942, toen op last van de bezettende autoriteit een aantal ± 150-jarige essen op het landgoed Overvoorde nabij Den Haag moest worden gekapt ten behoeve van de ski-fabriek. Van alle exemplaren werd door S.G.A. DOORENBOS enthout genomen en dit werd onder nummer geënt. Deskundige houtbewerkers wezen uit 22 stammen 4 exemplaren aan, die het beste werkhout opgeleverd hadden (no. 5, 7, 14 en 15); de nummers, die als jonge plant de beste groei gaven bleken 5 en 14 te zijn en daar no. 14 slechts 2½ m³ houtinhoud had tegenover no. 5 zelfs 7½ m³, werd deze laatste gekozen om te worden doorgekweekt. Deze is jarenlang bekend geweest als 'Doorenbos no. 5'. Daar evenwel geen andere klonen van deze serie in cultuur aanwezig zijn, kunnen we het getal 5 weglaten en alleen spreken van 'Doorenbos', een naam die ik evenwel nog nergens gepubliceerd vond. Voor de kenmerken zie hieronder.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 30250, Den Haag, gemeentekwekerij, 1.9.1955.

Fraxinus excelsior L. cv. **'Eureka'** (VAN DER HAVE).

F. excelsior 'Eureka' ex Ned. Staatscourant, 10 mei 1950, no. 90.

Deze es is gevonden door de Heer VAN DER HAVE in een rij bomen op zijn terrein te Gravenpolder en ingeschreven in het rassenregister onder no. 107.

Het is een bijzonder mooie boom, met een kaarsrechte stam en een regelmatige kroon, de mooiste, die ik ooit van een es heb gezien; hij ontstond als zaailing in 1928 en nu is de boom omstreeks 14 m hoog.

De plant is vrouwelijk, hetgeen door de houthandel in het algemeen niet op prijs gesteld wordt; men beweert namelijk, dat het hout van vrouwelijke bomen van mindere kwaliteit is dan dat van mannelijke exemplaren, wat veroorzaakt zou worden door de vaak zeer overvloedige zaadproductie. Een onderzoek naar de kwaliteit van het hout zal echter slechts uit kunnen maken in hoeverre het vrouwelijke karakter hier een rol speelt.

Voor de kenmerken zie hieronder.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 14356 en 15995, Gravenpolder, kwekerij van der Have, resp 21.4.1949 en 10.8.1949.

Fraxinus excelsior L. cv. **'Westhof's Glorie'** (VAN 'T WESTEINDE).

F. excelsior 'Westhof's Glorie' Ned. Staatscourant, 29 juli 1949, no. 146.

In samenwerking met het Staatsbosbeheer werd deze es in 1947 door J. C.

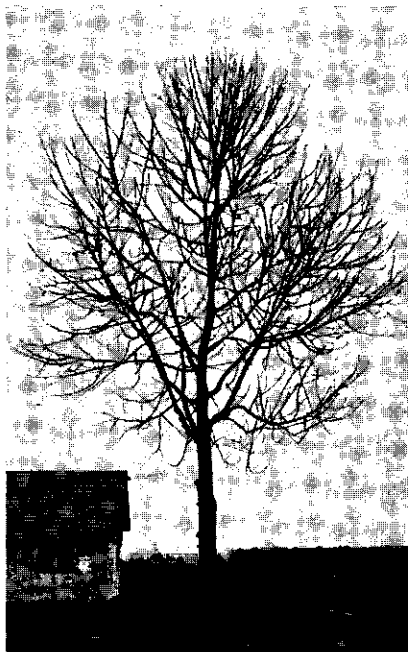

fig. 13. (foto van 't Westeinde)
Fraxinus excelsior 'Westhof's Glorie'

VAN 'T WESTEINDE gevonden langs de Rijkstraatweg tussen Sleeuwijk en Geertruidenberg ter hoogte van Nieuwendijk en ingeschreven in het Centraal Rassenregister onder no. 96 (fig. 13).

Het is een boom met een rechte stam, die overigens niet bijzonder veel verschilt van andere goed gevormde zaailingen. Op de kwekerij vertonen eenjarige oculaties een zeer sterke groei en nooit enige vertakking, deze treedt pas op in het tweede jaar. De boom is mannelijk en loopt opvallend laat uit, hetgeen een der kenmerken is geweest, waarbij tijdens de selectie rekening is gehouden. Dit laatste is namelijk zeer belangrijk, daar vaak jong essenschot door late nachtvorsten verloren gaat.

De 3 essenselecties, die momenteel in cultuur zijn en die gezamenlijk de cultuur van zg. zaaïessen sterk heeft doen verminderen, kunnen door de volgende kenmerken onderscheiden worden.

	'Doorenbos'	'Eureka'	'Westhof's Glorie'
éénjarige tw. lenticellen	olijfgroen donker en laag, dus twijgen glad	grijsgroen bruin en hoog, dus twijgen ruw	grasgroen donker en laag, dus twijgen glad
éénjarige oculatie zijzscheuten 2de jaar	sterk vertakt vrij dun, vaak krom	onvertakt vrij steil, recht	onvertakt stevig, recht
hoek zijzscheuten uitbotten	45-60° lichtbruin	40-50° lichtbruin	80-90° donkerbruin
tijdstip uitbotten	matig laat	matig laat	laat
voet bladsteel	zonder randjes	met 2 kleine, opstaande randjes	met 2 brede, scherp uitstaande vleugels
aantal blaadjes	9-11	11-13	11-13

Described are 3 new cultivars of the common Ash tree, all selections have been done in view of the wood production (see p. 51); they have pushed aside the cultivation of the ash tree from seed.

Syringa emodi Wall. cv. **'Variegata'** (OTTOLANDER).

S. emodi variegata OTTOLANDER in Sieboldia, 3, 376 (1877).

S. villosa aureo-variegata HORT. ex REHDER in Bailey, Cycl. Am. Hort., 4, 1762 (1902) var.

S. emodi aureo-variegata HORT. ex REHDER in Bailey, Stand. Cycl. Hort., 3300 (1917) var.; BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 380 (1949) var.

OTTOLANDER, wiens opstel blijkbaar steeds over het hoofd is gezien, schrijft: „Bladeren zeer groot, in de lente met een zeer breeden, heldergelen rand; later wordt deze rand geelachtig groen”. Bij onze exemplaren zijn de bladen ook vaak onregelmatig gevlekt. Het is een vorm zonder betekenis, hier en daar nog aanwezig.

Syringa tigerstedtii H. SMITH in Lustgården, 28/29, 105 (1948).

Deze nieuwe sering werd in 1934 gevonden door H. SMITH (Zweed) en en C. G. TIGERSTEDT op hun reis door China en wel in de provincie Sekiang. Zij verzamelden zaad en dit kiemde o.m. in de botanische tuin te Uppsala. Vandaar uit is deze soort verspreid en ook in Nederland zijn reeds hier en daar exemplaren te vinden.

S. tigerstedtii lijkt het meest op *S. yunnanensis*, doch wijkt daarvan af door de blad vorm (fig. 12 b, c); de bladen zijn namelijk eirond, hebben een afgeronde of plotseling samengetrokken voet, een toegespitste top en een witachtige, aan de voet der nerven behaarde onderzijde. Bij *S. yunnanensis* zijn de bladen meer ovaal met een wigvormige voet, een korte top en hebben een geheel kale, blauwgroene onderkant. De bloeiwijze van *S. tigerstedtii* is kaal, die van *S. yunnanensis* is behaard. De vruchten van eerstgenoemde zijn 16-18

mm en lang toegespitst, van laatstgenoemde 14–16 mm en met een plotse-
linge versmalde top.

De soort vertoont ook enige overeenkomst met *S. sweginzowii*, maar heeft
kleinere bloemen en bredere kroonlobben. De bloemknoppen zijn afgerond,
bij *S. sweginzowii* ± spits. Bij beide zijn de bloemen lichtlila en welriekend.

Syringa microphylla DIELS cv. 'Superba' (CASSEGRAIN).

S. microphylla superba CASSEGRAIN in Cat. Grandes Roseraies, 1933/
34, 2 (1933).

Deze vorm werd gevonden ± 1932 door Mr. CASSEGRAIN, destijds direc-
teur van de boomkwekerij Grandes Roseraies te Orleans in een zaaisel van
S. microphylla. Verschilt in hoofdzaak van het type door de langere bloeitijd;
deze begint reeds in mei en duurt praktisch tot oktober. Een belangrijke aan-
winst, die de oorspronkelijke vorm heeft verdrongen.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom no. 32132, Orléans, Grandes
Roseraies, 31.5.1956.

*A novelty originated in the Grandes Roseraies at Orleans (France) flowering during
the whole season and very common now in nurseries.*

Ligustrum vulgare L. cv. 'Viride' (SPAETH).

L. atrovirens HORT. ex SPAETH, Cat. no. 50, 48 (1880).

L. vulgare viride MOUILLEFERT, Traité, 976 (1896) var.

L. vulgare atrovirens HORT. ex SCHELLE in Handb. Laubh. Ben., 419
(1903) f., nom.; SPAETH ex HÖFKER in Mitt. deutsche dendr. Ges.,
20, 224 (1911).

Deze algemeen bekende vorm werd in 1880 door de firma Spaeth in de
handel gebracht als *L. atrovirens*, daarbij dus de plant als een soort beschou-
wende. Pas in 1911 werd voor het eerst 'Atrovirens' als variëteit gepubliceerd
en dus moet deze naam helaas verdwijnen ten gunste van de naam van
MOUILLEFERT, die in 1896 de plant beschreef als *L. vulgare viride*.

Ligustrum vulgare L. cv. 'Lodense' (JACKSON & PERKINS).

Privet Lodense JACKSON & PERKINS, Cat. 1924, 15 (syn. *L. nanum com-
pactum*).

Ligustrum lodense GLOGAU in Gartenwelt, 32, 658 (1928); HORT. ex
SPAETH in Spaethbuch, ed. 2, 243 (1930).

L. vulgare 'Lodense' REHDER, Manual, ed. 2, 784 (1940) f.

L. vulgare nanum KOHANKIE & SONS, Cat. 1945/46, 76 (1945); REHDER
Bibl., 570 (1949).

Deze vorm is gevonden bij de firma Kohankie & Sons, Painsville, Ohio
kort voor 1924 en werd door de firma Jackson & Perkins in de handel ge-
bracht als Privet Lodense. De naam in de catalogus is voorzien van een
goede beschrijving en dus is de aanduiding 'Lodense' geldig. REHDER zegt,
dat 'Lodense' geen botanisch epithet is (het betekent nl. low en dense) en

dus niet als variëteitsnaam gebruikt kan worden. Evenwel is deze opvatting nu niet juist meer, omdat de nieuwe regels voorschrijven, dat de oudste en geldig gepubliceerde naam gebruikt moet worden en het er niet toe doet of dit in latijnse vorm is of niet. Deze vorm is algemeen bekend en wordt in Nederland veel gekweekt. Onderscheidt zich van het type door de korte, gedrongen groei.

The name 'Lodense' which signifies low and dense is the oldest one given to this compact growing privet and there is no necessity to alter this name in 'Nanum'.

Teucrium chamaedrys L. cv. 'Albiflorum'

T. chamaedrys albiflorum OPIZ, Seznam, 95 (1852) nom.; BERGMANS, Vaste planten & Rotsheesters, ed. 2, 835 (1939).

Dit is een aardige rotsplant, die men evenwel maar weinig aantreft. Groeit voor een *Teucrium chamaedrys* vrij los en heeft roomkleurige bloemen. De herkomst ervan is onbekend.

Neotype Rijksherbarium, Leiden, coll. Boom, no. 18881, Maastricht, de Beyart, 8.9.1950.

Teucrium chamaedrys L. cv. 'Variegatum' (LOWE).

T. chamaedrys variegatum LOWE, Beautiful leaved plants, 135 (1862) nom.

Van deze plant zijn de bladen geheel of gedeeltelijk geelachtig wit; het is een vorm van weinig betekenis, die bovendien nog vaak verloopt. Toch is de plant hier en daar in rotstuinen aanwezig.

Neotype in Rijksherbarium te Leiden, Coll. Boom.

Teucrium lucidrys hybr. nov.

T. chamaedrys integrifolium BOOM, Gekw. kruid. gew., 235 (1950) var.

T. chamaedrys x *lucidum*.

Deze algemeen gekweekte plant komt reeds lange tijd in onze culturen voor als *T. chamaedrys* en is nooit als een afzonderlijke vorm herkend. De herkomst is in het duister gehuld. Vermoedelijk is deze plant ergens in Nederland ontstaan, want in het buitenland vindt men hem zelden en zo men hem tegenkomt, dan kan men altijd nagaan, dat deze uit Nederland werd betrokken. In de Verenigde Staten schijnt de plant tegenwoordig vrij algemeen voor te komen gezien de aanbiedingen in advertenties in the 'American Nurseryman'; uit de beschrijving die hierbij vaak gegeven wordt, kunnen we opmaken, dat men zonder twijfel de hybride bedoelt.

Ook is de plant in geen der grote herbaria te vinden; noch in Londen, Kew, Parijs en Brussel komt hij voor. Wel in Nederland, want in Amsterdam ligt in het herbarium van de gemeentelijke Universiteit een klein stukje, dat in 1899 in de Amsterdamse Hortus is geplukt. Dit is de oudste bron, die ik heb kunnen vinden. Ook in de literatuur wordt er nergens over gesproken en

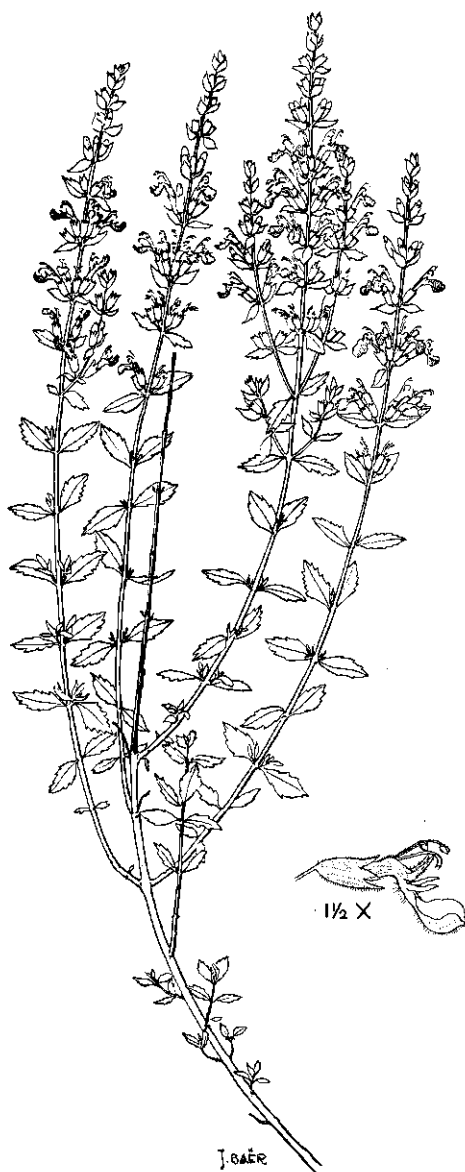

fig. 14. *Teucrium lucidrys* (2/5).

¹⁾ **T. lucidrys** (*T. chamaedrys* x *T. lucidum*), a *T. chamaedryi* caulibus erectis, altioribus, stolonibus brevissimis, bracteis integris, a *T. lucido* integumento pubescente, stolonibus brevissimis differt.

nergens is een plaatje te vinden. Het is werkelijk vreemd, dat een zo bekende plant nog steeds onbeschreven is gebleven.

Aanvankelijk meende ik te doen te hebben met een vorm van *T. chamaedrys*, die afweek door de zeer korte uitlopers, de hoge groei en de gaafrandige schutbladen. Maar in de variabiliteit van *T. chamaedrys* past hij niet en bovendien is de plant steriel, hetgeen wijst op een mogelijke bastaardnatuur.

De enige plant, die behalve *T. chamaedrys* aan de hybridisatie heeft kunnen deelnemen, is *T. lucidum*, een plant, die in Nederland hier en daar gekweekt voorkomt. Van deze soort, die in vele opzichten weinig van *T. chamaedrys* verschilt, heeft de hybride de groeiwijze en de gaafrandige bracteeën.

Opgaande struik tot 60 cm met zeer korte uitlopers; twijgen wit en afstaand behaard; bladen 10-15 × 7-10 mm, ovaal, vrij diep, hier en daar dubbel gezaagd, bovenzijde matig, onderkant dicht behaard, voet wigvormig in de korte, smal gevleugelde steel versmald; bloeiwijze tot 20 cm lang, bestaande uit een vrij groot aantal tamelijk dicht op eenstaande schijnkransen, welke gesteund zijn door smalle, gaafrandige (de onderste zijn soms iets gezaagd) schutbladen, waarvan de randen gewoonlijk iets ingerold zijn; kelk ± 7 mm, meestal purper, behaard, met toegepitste tanden; kroon ± 1 cm lang, helderroze, eveneens wit behaard (fig. 14).¹⁾

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no 29971, Maastricht, de Beyart, 5.8.1955.

This plant, common in cultivation in the Netherlands as T. chamaedrys, is still not described. It is without doubt a hybrid between T. chamaedrys and T. lucidum, divergent from the former by its erect habit (to 60 cm), the very short stolons and the entire bracts, from the latter by the rather dense pubescence and the short stolons. The plant is sterile and the origin is unknown: the oldest record is 1899 (Hortus botanicus Amsterdam).

Virburnum fragans BUNGE cv. 'Nanum' (CL. ELLIOT).

V. fragans nanum CL. ELLIOT in Bull. Alpine Garden Soc., 5, 227 (1937); BOOM, Ned. Dendr., ed. 3, 393 (1940).

Deze voor kleine tuinen zeer geschikte heester verschilt van het type door de korte, gedrongen groei en de kleinere bladen. CL. ELLIOT verkreeg voor deze plant een Award of Merit op 26.1.1937 en is door hem in de handel gebracht.

Is in Nederland niet zeldzaam.

Virburnum burkwoodii BURKWOOD cv. 'Park Farm' (JOHNSON).

V. 'Park Farm Hybrid' Journ. R.H.S., 74, 506 (1949); Gardn. Chron., 1949, 1, 143; JOHNSON ex Gardn. Chron., 1952, 2, 165.

Deze vorm is vermoedelijk ontstaan uit de kruising van *V. carlesii* met *V. utile*, lijkt veel op hetgeen wij kennen als *V. burkwoodii*, verschilt hiervan door de zuiver witte bloemen, die in grotere schermen zitten. De bladen zijn eirond tot lancetvormig, 7-10 cm lang, gaafrandig of iets gezaagd, onderzijde behaard; de bloemen zijn wit, zeer welriekend en zitten in grote, afgeronde schermen. Het grote verschil schijnt te zitten in het feit, dat de plant uitsluitend in het voorjaar bloeit, terwijl de typische *burkwoodii* steeds een aantal bloemen in de herfst geeft.

Hier hebben we weer het geval, waarin het noodzakelijk is, een hybride een speciale fantasienaam te geven. Want nu betekent de naam *V. burkwoodii* de verzameling van alle vormen, die uit de kruising van *V. carlesii* met *V. utile* ontstaan zijn zowel als de speciale kloon.

De plant verkreeg een Award of Merit op de keuring van 12.4.1949 en komt uit de tuin van Mr. Johnson te Conway, die hem in 1949 al 25 jaar bezat.

Virburnum lantana L. cv. 'Aureum'

V. lantana aureum E. WOLF ex SPAETH in Spaethbuch, 231 (1921).

Deze vrij algemeen voorkomende vorm is voor zover ik weet nergens anders beschreven dan in het Spaethbuch. Het jonge loof is mooi geel en gedurende de zomer blijft dit bestaan, hoogstens wordt het later iets groenachtig.

De herkomst is me onbekend.

Virburnum rhytidophyllum HEMSL. cv. 'Variegatum'

V. rhytidophyllum variegatum HORT. ex KRÜSSMANN, Laubh., 335 (1937)
var.

V. rhytidophyllum aureovariegatum BOOM, Ned. Dendr., ed. 2, 327 (1942)
var.

Hiervan zijn de bladen onregelmatig geel of roomkleurig gevlekt. De bonte planten vertonen echter vaak terugslagen en wanneer men niet op-past, kan de struik in enkele jaren geheel groenbladig worden. Volgens Mr. R. CHENAULT in zijn kwekerij ontstaan.

Type (van aureovariegatum) in het Rijksherbarium Leiden, coll. Boom no. 15409, tuin van R. Chenault, Orléans 14.7.1949.

Symphoricarpus albus BLAKE cv. 'Turesson' (DOORENBOS).

S. albus 'Turesson' DOORENBOS ex KRÜSSMANN in Deutsche Baumsch., 5, 138, fig. 74 (1953); DOORENBOS in Dendron, 1, 13, fig. (1954).

Deze vorm is door S.G.A. DOORENBOS geselecteerd uit planten, die als zaad uit Noord Canada ingevoerd werden door Prof. Turesson te Uppsala. De vorm is gekenmerkt door de bijzonder grote en ovale vruchten (fig. 15) en behoort tot de var. *laevigatus* Blake door de grotere en kale bladen en rijk-bloemige trossen.

Struik tot 1,5 m breed en met overhangende takken; twijgen kaal; bladen 4-7 × 2-4,5 cm, eirond-ovaal, voet kort wigvormig, top stomp of spits, rand gaaf of (bij waterlotbladen) gegolfd; bladsteel 2-5 mm; bloemen in tamelijk gerekte trossen; kroon 4-5 mm lang, klokvormig, rose, binnenzijde behaard; vruchten wit, ovaal, 1-2 cm lang.

Vormen met ovale bessen zijn reeds langer bekend; in verscheidene herbaria liggen in het wild gevonden planten, waarvan de bessen gerekt zijn; ook REHDER (Man., ed. 2, 843 1940) vermeldt onder *S. albus*, dat de vruchten rond of ovaal zijn.

Eenmaal is er zelfs een beschreven en benaamd nl. door CARRIÈRE in Rev. hort., 1875, 460 als *S. racemosus* f. *ovicarpus*, die hij uit zaad had gewonnen; deze is evenwel niet identiek met cv. 'Turesson', want de vruchten zijn bij de vorm van Carrière slechts 1 cm lang en iets rose getint.

Type in Rijksherbarium te Leiden, coll. Boom, no. 25717/28494, Den Haag, gemeentekwekerij, resp. 12.8.1953 en 29.9. 1954.

Symphoricarpus cv. 'Erect' (DOORENBOS).

S. 'Erect' DOORENBOS ex KOPPESCHAAR JR. in Boomkwekerij, 5, 3 (1949); DOORENBOS in Dendron, 1, 13 (1954).

In de herfst van 1937 plukte S. G. A. DOORENBOS zaad van planten van *S. chenaultii*, die vlak bij *S. albus* var. *laevigatus* en *S. orbiculatus* stonden. Uit de zaailingen, die in 1940 voor het eerst bes droegen, werden 3 vormen geselecteerd, die door bijzondere eigenschappen opvielen en waarvan we dus nu niet meer weten, welke ouders deze gehad hebben. Het is daarom beter

fig. 15. *Symphoricarpos albus* 'Euresson'.

(foto S. G. A. Doornbos).

af te zien van het geven van een soortnaam, want de hybride van *S. albus* met *S. chenaultii* moet dan een andere naam hebben dan die van *S. chenaultii* met *S. orbiculatus* en we zullen bij voortgezette kruisingen ook nooit meer kunnen achterhalen, uit welke ouders ze zijn voortgekomen.

S. cv. 'Erect' groeit opvallend rechtop, alle zijtakken gaan loodrecht naar boven en daardoor is de plant bijzonder geschikt om in hagen gebruikt te worden. Ze behoeven zelfs als haag nooit te worden bijgesnoeid.

Struik tot 1,5 m, rechtopgroeiend; twijgen dicht, kort en afstaand behaard; bladen $2-3 \times 1,3-2,4$ cm, breed eirond tot ovaal, voet afgerond, top stomp, vaak kort toegespitst, bovenzijde donkergroen, kaal of op de middennerf iets behaard, onderkant grijs- tot geelgroen, vooral op de nerven behaard; bloemen in fijn behaarde, tamelijk dichte trossen; kelk 5-spletig; kroon klok-vormig, rose, binnenzijde behaard; vruchten dicht opeen, ± 1 cm doorsnede, magentarood. Deze vorm kreeg op de keuring van de Kon. Mij voor Tuinbouw en Plantkunde op 9 november 1948 een getuigschrift van verdienste.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 28498, Den Haag, gemeentekwekerij, 29.9.1954.

Symphoricarpus cv. 'Magic Berry' (DOORENBOS).

S. 'Magic Berry' DOORENBOS ex KOPPESCHAAR Jr. in Boomkwekerij, 5, 3 (1949); DOORENBOS in Dendron, 1, 13 (1954).

De geschiedenis van deze vorm is dezelfde als die van de vorige.

Groei vrij dicht en bossig, tot 1 m hoog; twijgen dicht, kort en afstaand behaard; bladen $2-3 \times 1,2-2$ cm, breed eirond tot ovaal, voet afgerond, top stomp, vaak kort gespitst, bovenzijde donkergroen, op de witachtige middennerf kort behaard, onderkant vrij los behaard en lichtgroen; bloemen in korte, kort behaarde trossen; kelk 5-spletig; kroon klokvormig, kleiner dan bij vorige; vruchten in dichte bundels, mooi lilarood, reeds in juli kleurend, 7-10 mm lang, iets ovaal.

De plant kreeg dezelfde onderscheiding als de vorige.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 28497, Den Haag, gemeentekwekerij, 29.9.1954.

Symphoricarpus cv. 'White Hedge' (DOORENBOS).

S. 'White Hedge' DOORENBOS ex KOPPESCHAAR Jr. in Boomkwekerij, 5, 3 (1949); DOORENBOS in Dendron, 1, 13 (1954); in Journ. Roy. Hort. Soc., 80, fig. 124 (1955).

De geschiedenis van deze vorm is dezelfde als die van 'Erect' en verkreeg ook op dezelfde dag het getuigschrift van verdienste.

Struik rechtopgaand, tot $1\frac{1}{2}$ m; twijgen naar boven gericht, kaal; bladen $2-3,5 \times 1-2,3$ cm, ovaal tot iets omgekeerd eirond, voet spits tot wigvormig, top stomp, meestal kort gespitst, kaal, onderzijde lichtgroen; bladsteel 2-3 mm, zeer smal gevleugeld; bloemen in kale, langgerekte trossen; kelk 5-lob-

big; kroon klokvormig, ± 4 mm lang, iets rose getint; bessen in opstaande trossen, 10–13 mm doorsnede, wit.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 28496, Den Haag, gemeentekwekerij, 29.9.1954.

Symphoricarpus cv. **'Mother of Pearl'** (DOORENBOS).

Ontstaan door kruising van *S. albus laevigatus* met *S. chenaultii*, omstreeks 1950.

Vrij forse, compacte struik (tot 2 m); twijgen kort behaard; bladen 2–4 \times 1–2,5 cm, ovaal tot breed eirond, voet stomp of spits, top stomp en kort gespitst, bovenzijde donkergroen, kaal, onderkant lichter en \pm behaard; bladsteel 1–2 mm, behaard; bloemen in korte trossen; kelk 5-spletig; kroon klokvormig, 5–7 mm lang, iets rose getint; bessen in dichte bundels, 10–13 mm doorsnede, wit met rose wang.

Type in Rijksherbarium Leiden, coll. Boom, no. 27947, Den Haag, gemeentekwekerij, 27.8.1954.

These 5 new cultivars have been raised by S. G. A. Doorenbos, the director of the parks at the Hague. The latter 4 are hybrids between S. chenaultii with S. albus var. laevigatus and S. orbiculatus. As it is not to locate which have been the parents of each hybrid and the mutual crossing will go on, we have decided to use no specific name.

From the publication of Doorenbos in Dendron l.c. the following is taken:

'Magic Berry' has a bushy growth; the plant is smaller than *S. chenaultii*; the berries are borne on the tops of the shoots, are larger and colour in August; the berries also keep in good condition till November.

'Erect' is upright in habit, making a very good hedgeplant; the berries are bloodred and larger in size than those of *S. orbiculatus*; they appear on the top of the plant.

'White Hedge' is also upright and bushy; the small white berries are borne on the top of the young shoots; even one year old cuttings will be covered by them; the dark green leaves stay on till November; this form offers a welcome rival to the privethedges.

'Mother of Pearl' has berries like the common *Symphoricarpus albus* var. *laevigatus* but of a lilac colour.

INDEX

De juiste namen der besproken planten zijn vet gedrukt; alle andere zijn synoniemen of namen, welke slechts terloops werden vermeld. Zo veel mogelijk is ook hier de oorspronkelijke schrijfwijze gehandhaafd, doch zo af en toe is hiervan ter wille van de overzichtelijkheid afgeweken. De enkelvoudige aanhalingstekens zijn bij de synoniemen weggelaten. De met * gemerkte namen zijn nieuw.¹

Acer campestre compactum	99	-- ' Memmingeri '	102
-- ' Fastigiatum '	99	-- pumila	102
-- globosum	99	-- memmingeri	102
-- ' Nanum '	99	Alnus alnobetula grandifolia	52
-- digitatum aureomarginatum	93	-- elliptica ' Itolanda ' *	53
-- lorbergii	98	-- pubescens	52
-- neglectum annae	99	-- viridis ' Grandifolia '	52
-- negundo ' Aureomarginatum '	101	Berberis cavaleriei	73
-- -- elegans	101	-- chenaultii	73
-- -- crispifolium	101	-- chillanensis	71
-- ' Crispum '	101	-- -- hirsutipes	72
-- ' Elegans '	101	-- darwinii pendula	72
-- fol. aureomarg. elegans	101	-- hookeri	75
-- platanoides aureomarginatum	93	-- -- latifolia	75
-- compactum	98	-- hybrido-gagnepainii	73
-- ' Crimson King ' *	97	-- -- ' Terra Nova '	73
-- -- ' Drummondii '	93	-- julianae ' Lombarts Red ' *	73
-- -- ' Faassen's Black ' *	96	-- knightii	75
-- fol. aureomarginatis	93	-- lempergiana	73
-- Geneva	97	-- manipurana	75
-- ' Globosum '	98	-- montana chillanensis	71
-- globosum atropurpureum	96	-- ottawensis	76
-- -- ' Goldsworth Purple ' *	96	-- -- ' Golden Ring ' *	78
-- heterophyllum fol. aureomarginatis	93	-- -- ' Lombarts Purple ' *	77
-- heterophyllum fol. varieg.	93	-- -- ' Purpurea '	77
-- ' Heterophyllum variegatum '	93	-- -- ' Superba ' *	77
-- lorbergii	98	-- stenophylla ' Pendula '	72
-- -- ' Palmatifidum '	98	-- -- ' Stenophylla '	72
-- pictum	95	-- thunbergii ' Atropurpurea nana '	75
-- ' Reitenbachii	95	-- atropurpurea superba	77
-- rubrum	95	-- -- Crimson Pygmy	75
-- -- schwedleri Goldsworth Purple	96	-- -- Golden Ring	78
-- -- schwedleri nigrum	97	-- -- Kleiner Favorit	75
-- -- ' Waldenseeii '	93	-- -- pluriflora	76
-- pseudoplatanus ' Brillantissimum '	100	-- wallichiana latifolia	75
-- ' Erectum ' *	100	-- wokingensis	73
-- -- handjeryi	100	-- xanthoxylon	75
-- -- 'Nachtegaalplein'	100	Carpinus betulus albovariegata	54
-- -- ' Prinz Handjery '	100	-- -- aureovariegata	55
-- rubrum ' Schlesingeri '	101	-- -- foliis marmoratis	54
-- -- schlessencer's	101	-- -- foliis variegatis	55
-- -- zoechense ' Annae '	99	-- -- ' Horizontalis '	54
Aesculus digitata	102	-- -- ' Marmorata '	54
-- hippocastanum ' Digitata '	102	-- -- ' Variegata '	55
-- -- foliis incisus	102	-- marmoratus	54
-- -- henkelii	102	Castanea castanea argenteovariegata	57
-- -- ' Incisa '	102	-- -- cochleata	60

¹ Names with * are new.

-- glabra	60	Crataegus flexuosa	83
sativa albomarginata	57	-- horrida	82
-- argentea	57	-- monogyna ,compacta'	82
-- argenteomarginata	57	-- 'Ferox'	82
-- 'Argenteovariegata'	57	-- 'Flexuosa'	83
-- 'Aureomaculata'	59	-- globosa	82
-- aureomarginata	59	-- horrida	82
-- aureovariegata	59	-- inermis compacta	82
-- 'Cochleata'	60	oxyacantha 'Gireoudii'	82
-- foliis eleganter variegatis	59	-- ferox	82
-- 'Glabra'	60	-- ferox pendula	82
-- monstrosa	60	-- flexuosa	83
-- 'Variegata'	59	-- horrida	82
-- vesca albomarginata	57	-- spinosissima	82
-- argenteomarginata	57	Cytisus 'Hollandia' *	85
-- argenteovariegata	57	laburnum vossii	84
-- aureomaculata	59	praecox Hollandia	85
-- aureomarginata	59	-- Zeelandia	85
-- bullata	60	'Zeelandia' *	85
-- cochleata	60	Elaeagnus ebbingei	106
-- fol. argenteovariegatis	57	pungens ebbingei	106
-- fol. aureovariegata	59	submacrophylla	106
-- foliis aureomaculatis	59	Euonymus aucubaefolius	89
-- foliis lucidis	60	europaea 'Argenteovariegata'	89
-- foliis luteomaculatis	59	-- 'Aucubaefolia'	89
-- glaberrima	60	-- 'Chrysophylla'	88
-- glabra	60	-- fol. maculatis	89
-- variegata	59	-- foliis variegatis	89
-- viridimaculata	59	-- variegata	89
-- vulgaris glabra	60	japonica	89
-- vulgaris variegata	59	japonica 'Albomarginata'	91
Cercidiphyllum japonicum	78	-- angustifolia	90
-- magnificum	78	-- 'Aurea'	92
magnificum	78	-- aurea	91
Cornus alba 'Argenteomarginata'	107	-- 'Aureomarginata'	92
-- buntblättrige Abart	107	-- 'Duc d'Anjou'	92
-- fol. arg. var.	107	-- 'Flavescens'	91
-- fol. var.	107	-- fol. argenteomarginatis	91
-- 'Sibirica variegata'	108	-- fol. ovatis aureovariegatis	92
-- mas fructu violaceo	108	-- latifolia	90
-- 'Violacea'	108	-- latifolia aureomaculata	92
-- sibirica alba arg. marg.	108	-- latifolia foliis aureomarginatis	92
-- fol. arg. marginatis	108	-- 'Macrophylla'	90
-- foliis albomarginatis	108	-- macrophylla aureomarginata	92
-- tatarica argenteimarginata	107	-- macrophylla viridivariegata	92
Cotoneaster adpressa praecox	80	-- mediopicta	92
-- franchetii sterniana	81	-- mediovariegata	92
-- frigida fructu luteo	82	-- microphylla	90
-- 'Xanthocarpa'	82	-- microphylla pulchella	91
-- nanchuanica	80	-- ovata	92
-- Nan Shan	80	-- ovata mediopicta	92
-- 'Praecox'	80	-- pallens	91
-- Nan Shan	80	-- 'Pulchella'	90
-- spec. de Nan Shan	80	-- 'Pulchella albovariegata'	91
-- 'Sterniana' *	81	-- robusta	90
-- wardii	81	-- sulphurea	91

-- viridivariegata	92	-- 'Lodense'	114
-- microphylla	90	-- nanum	114
-- ovata aureovariegata	92	-- 'Viride'	114
-- pulchella	90	Liquidambar styraciflua foliis variegatis	79
-- foliis argenteovariegatis	91	-- 'Variegata'	79
-- foliis variegatis	91	Magnolia parviflora semiplena	78
-- vulgaris fol. maculatis	89	-- 'sieboldii 'Semiplena'	78
Fagus antarctica uliginosa	55	Mespilus monogyna flexuosa	83
-- Castanea castanea variegata	59	-- horrida	82
-- castaneaefolia	55	Negundo aceroides cripum	101
-- ferruginea cochleata	55	-- fraxinifolium crispum	101
-- grandifolia	55	-- fol. aureomarginatum	101
-- silvatica 'Ansoergei'	56	-- heterophyllum	101
-- 'Argenteomarmorata'	55	Nothofagus antarctica uliginosa	55
-- 'Aureopendula'	56	Planera aquatica	70
-- castaneaefolia	55	Populus canadensis	47
-- 'Cochleata'	57	-- 'Aurea'	50
-- foliis argenteomarmoratis	55	-- aurea van geerti	50
-- foliis striatis	56	-- van geertii	50
-- 'Grandidentata'	57	-- deltoides	47
-- hartigii	56	-- curamericana	47
-- marmorata	55	-- helvetica	47
-- pendula aurea	56	-- hybr. serotina aurea	50
-- 'Striata'	56	-- latifolia	47
-- undulata	57	-- serotina aurea	50
-- 'Viridivariegata'	56	-- tremula columnaris	47
-- uliginosa	55	-- 'Erecta'	47
Fraxinus aurea	108	-- pyramidalis	47
-- excelsior 'Aurea'	108	Privet lodense	114
-- aureopunctata	108	Prunus cerasifera 'Hessei'	83
-- diversifolia pendula	110	-- incisa moerheimi	83
-- 'Doorenbos' *	111	-- pissardii hessei	83
-- 'Eureka' *	112	-- yedoensis 'Moerheimi' *	83
-- foliis aureis	110	Quercus aegilops fol. arg. var.	62
-- foliis punctatis	108	-- fol. aureo var.	62
-- 'Hessei'	111	-- americana aurea	61
-- 'Heterophylla pendula'	110	-- macrophylla albertii	60
-- 'Jaspidea'	109	-- borealis aurea	61
-- lutea	110	-- maxima	61
-- monophylla pendula	110	-- cerris 'Argenteovariegata'	62
-- 'Punctata'	108	-- 'Aureovariegata'	62
-- 'Westhof's Glorie' *	112	-- fol. arg. var.	62
Hamamelis mollis 'Brevipetala' *	79	-- fol. aur. var.	62
-- vernalis 'Lombarts Weeping' *	79	-- foliis aureomarginatis	62
Holodiscus discolor 'Carneus'	80	-- foliis variegatis	62
Hypericum Hidcote	105	-- variegata	62
-- hookerianum 'Hidcote'	105	-- macrophylla albertsii	60
-- 'Rowallane'	105	-- magnifica albertii	60
-- patulum Hidcote	105	-- mespillifolia	69
-- Rowallane Hybrid	105	-- pedunculata albomarmorata	65
Laburnum vossii	84	-- arg. marg.	65
-- vulgare vossii	84	-- arg. marmorata	65
-- watereri 'Vossii'	84	-- argenteopicta	65
Ligustrum atrovirens	114	-- argenteovariegata	64
-- lodense	114	-- aureobicolor	67
-- vulgare atrovirens	114	-- bullata	67

-- cochleata	69	-- dependens	88
-- contorta	69	-- erecta	88
-- cucullata	67	-- 'Frisia' *	86
-- cucullata macrophylla	68	-- 'Monophylla fastigiata'	88
-- fastigiata cucullata	68	-- 'Monophylla pendula'	88
-- fastigiata cupressoides	70	-- pendula monophylla	88
-- fol. arg. marmorata	65	-- 'Pendulifolia'	88
-- fol. marginata	65	-- 'Pendulifolia purpurea'	88
-- foliis argenteomarginatis	65	-- 'Sandraudiga' *	87
-- foliis argenteopictis	65	Salix aegyptiaca	52
-- foliis maculatis	64	-- aglaea	52
-- foliis variegatis	64	-- alba 'Liempde' *	51
-- latifolia cucullata	68	-- 'Rockanje' *	51
-- latimaculata	64	-- californica	52
-- longifolia	69	-- cinerea medemii	52
-- marmorata	65	-- daphnoides aglaia	52
-- pyramidalis cucullata	68	-- 'Latifolia'	52
-- tricolor	67	-- latifolia glabra	52
-- variegata	64	-- Drakenburg	50
-- petraea 'Columna'	63	-- medemii	52
-- 'Giesleri'	63	-- nitida	52
-- pyramidalis cucullata	68	-- phlomoides	52
-- pyrenaica 'Pendula'	63	-- rubens 'Drakenburg' *	50
-- robur 'Albomarmorata'	65	Spiraea ariifolia carnea	80
-- 'Argenteomarginata'	65	Symphoricarpus albus 'Turesson' *	118
-- 'Argenteopicta'	65	-- 'Erect' *	118
-- 'Argenteovariegata'	64	-- 'Magic Berry' *	119
-- 'Aureobicolor'	67	-- 'Mother of Pearl' *	120
-- cochleata	69	-- racemosus ovicarpus	118
-- 'Contorta'	69	-- 'White Hedge' *	119
-- 'Cucullata'	67	Syringa emodi aureovariegata	113
-- 'Cucullata macrophylla'	68	-- 'Variegata'	113
-- 'Cupressoides'	70	-- microphylla 'Superba' *	114
-- 'Fastigiata cucullata'	68	-- tigerstedtii	113
-- fastigiata cupressoides	70	-- villosa aureovariegata	113
-- holophylla	69	Tamarix hispida aestivalis rubra	106
-- laurifolia	69	-- pentandra 'Rubra'	106
-- 'Maculata'	64	-- Summer Glow	106
-- marmorata	65	Teucrium chamaedrys 'Albiflorum'	115
-- monstrosa	67	-- integrifolium	115
-- 'Salicifolia'	69	-- 'Variegatum'	115
-- 'Strypemonde' *	70	-- lucidrys *	115
-- variegata	64	Tilia europaea 'Wratistlawiensis'	104
-- rubra	61	-- grandifolia wratistlawiensis	104
-- albertii	60	-- platyphylla 'Compacta'	103
-- 'Aurea'	61	-- fastigiata	103
-- fol. aureis	61	-- obliqua pyramidalis	103
-- sessiliflora Columna	63	-- 'Örebro'	103
-- Giesleri	63	-- pyramidalis	103
-- toza pendula	63	Ulmus glabra 'Bea Schwarz' *	71
-- tricolor	67	Viburnum burkwoodii 'Park Farm'	117
-- velutina 'Albertsii'	60	-- fragrans 'Nanum'	117
-- macrophylla	61	-- lantana 'Aureum'	117
-- magnifica	60	-- Park Farm Hybrid	117
-- nobilis	61	-- rhytidophyllum aureovariegatum	118
Robinia pseudoacacia aurea	87	-- 'Variegatum'	118

MEDEDELINGEN¹⁾

VAN HET INSTITUUT VOOR DE VEREDLING VAN TUINBOUWGEWASSEN

50. Algemene Veredelingsdagen 1952. Verslag van voordrachten en discussies. Juni 1953 f 1,50
51. Sneepe, J. Praktijkproeven met Spitskool 1949-1950 en 1950-1951. Juli 1953 f 0,65
52. Boom, B. K. Internationaal reglement voor de naamgeving van gekweekte planten f 0,75
53. Kronenberg, H. G. en F. Garretsen. Opbrengstproeven met aardbeiklonen. November 1953 f 0,35
54. Veredelingsdag Groentegewassen 1953. Verslag van voordrachten en discussies. December 1953 f 1,—
55. Floor, J. Planten in plastic. Januari 1954 Uitverkocht
56. Banga, O. Taproot-problems in the breeding of root vegetables f 0,25
57. Jensma, J. R. en A. Kraai. Praktijkproeven met Rode Kool 1950-1951. Juni 1954 f 1,10
58. Jensma, J. R. en A. Kraai. Praktijkproeven met Spruitkool 1950-1951. Juli 1954 f 0,85
59. Veredelingsdag Fruitgewassen 1954. Verslag van voordrachten en discussies. Augustus 1954 f 0,95
60. Kraai, A. The use of Honey-bees and Bumble-bees in breeding work. September 1954 f 0,45
61. Jensma, J. R. en A. Kraai. Praktijkproeven met Witte Kool 1952-1953. Februari 1955 f 1,35
62. Banga, O. en J. W. de Bruyn. Selection of Carrots for Carotene Content. Februari 1955 f 0,25
63. Kronenberg, H. G. en L. M. Wassenaar. Praktijkproeven met aardbeirassen 1952-1954. April 1955 f 0,90
64. Keuls, M. and J. W. Steben. Two statistical problems in plant selection. April 1955 f 0,35
65. Banga, O. The Institute of Horticultural Plant Breeding. April 1955 f 0,25
66. Banga, O. Uienveredeling met gebruikmaking van inteelt en herstel door heterosis. Juni 1955 f 0,30
67. Banga, O. Carrot yield analysis. September 1955 f 0,30
68. Banga, O., J. W. de Bruyn and L. Smeets. Selection of carrots for carotene content. II Sub-normal content at low temperature. September 1955 f 0,25
69. Braak, J. P. Effect of temperature and light on June Yellows in strawberries. September 1955 f 0,25
70. Banga, O. De ontwikkeling van de rassensituatie bij groentegewassen. Oktober 1955 f 0,25
71. Bruyne, A. S. de. Tendensen in de ontwikkeling van het Nederlandse fruitsortiment. Oktober 1955 f 0,40
72. Banga, O. Praktijkproeven met Knolselderij 1953-1954. November 1955 f 0,30
73. Floor, J., Proeven met stekken onder watervernevelling. April 1956 f 1,—
74. Andeweg, J. M. en J. H. Ruyten. Praktijkproeven met Tomaten 1954-1955. April 1956 f 0,40
75. Andeweg, J. M. en A. van Steenberg. Praktijkproeven met Stoksnijbonen 1953-1954. Mei 1956 f 0,35
76. Banga, O. en J. L. van Benekom. Praktijkproeven met Ronde Witpunt Radijs 1953-1954. Mei 1956 f 0,55
77. Smeets, L. and Hester G. Kronenberg. Runner formation on strawberry plants in autumn and winter f 2,50
- Smeets, L. Runner formation on strawberry plants in autumn and winter. II. Influence of the light intensity on the photoperiodical behaviour. Juni 1956 f 0,30
78. Smeets, L. Influence of the temperature on runner production in five strawberry varieties. Juni 1956 f 0,25
79. Smeets, L. and L. M. Wassenaar. Problems of heat spot in *Fragaria vesca* L. when indexing strawberry selections for viruses. Juni 1956 f 0,50
80. Banga, O. and J. W. de Bruyn. Selection of carrots for carotene content. III Planting distances and ripening equilibrium of the roots. Juni 1956 f 0,35
81. Banga, O. International conference on the improvement and on the standardization of vegetable varieties at Wageningen, Netherlands, on August 26 and 27, 1955. August 1956 f 0,75
82. Floor, J. Proeven met vermeerdering van houtige gewassen. September 1956 f 0,80
83. Gerritsen, C. J. Improvement of the cherry varieties used in the Netherlands. Oktober 1956 f 0,35
84. Gerritsen, C. J. Research offered new possibilities for nut growing in the Netherlands. Oktober 1956 f 0,25
85. Andeweg, J. M. The breeding of scab-resistant frame cucumbers in the Netherlands. Oktober 1956 f 0,30
86. Zeilinga, A. E. An improved acetic orcein squash method for serial cytological preparations. Oktober 1956 f 0,20
87. Braak, J. P. and L. Smeets. The Phytotron of the institute of Horticultural Plant Breeding at Wageningen, the Netherlands. Oktober 1956 f 0,30
88. Banga, O. and L. Smeets. Some effects of the photoperiod on growth and pithiness of radish. Oktober 1956 f 0,30
89. Kho, Y. O. and J. P. Braak. Reduction in the yield and viability of carrot seed in relation to the occurrence of the plant bug *Lygus campestris* L. Oktober 1956 f 0,35
90. Terpstra, W. Some factors influencing the abscission of debladed leaf petioles. Oktober 1956 f 0,35
91. Keuls, M. en J. J. Post. Invloed van de temperatuur op de groei van asperges. Januari 1957 f 0,70
92. Smeets, L. Some effects of the photoperiod on the shoot growth of cherry seedlings. Febr. 1957 f 0,30
93. Elzenga, G. and J. W. de Bruyn. Interrelation of alkaloid content and stage of development of 1- and 2-year-old *Atropa belladonna* L. Febr. 1957 f 0,30
94. Elzenga, G., L. Smeets and J. W. de Bruyn. Influence of the temperature on growth and alkaloid content of first-year *Atropa belladonna* L. Februari 1957 f 0,25
95. Ferguson, J. H. A. Some applications of binomial probability paper in genetic analyses. Februari 1957 0,35
96. Jensma, J. R. Teelt en veredeling van bloemkool. Maart 1957 f 3,50
97. Boom, B. K. Benaming, geschiedenis en kenmerken van een aantal houtachtige planten. Nomenclature, history and characteristics of some woody plants. Maart 1957 f 2,50

PERSBERICHTEN UITSLAGEN PRACTIJKPROEVEN

- 11- 3-'51. Uitslag Praktijkproeven Westlandse Boerenkool 1949-1950.
- 3- 9-'51. Uitslag Praktijkproeven Spitskool 1950-1951.
- 23- 1-'52. Uitslag Praktijkproeven Vroege en Herfst Rodekool 1950-1951.
- 31- 3-'52. Uitslag Praktijkproeven Spruitkool 1950-1951.
- 4-11-'52. Uitslag Praktijkproeven Ronde Rode Radijs 1951-1952.
- 4-11-'52. Uitslag Praktijkproeven Vroege Rijspeulen 1951-1952.
- 25-11-'52. Uitslag Praktijkproeven Lange Kroten 1951-1952.
- 23- 1-'53. Uitslag Praktijkproeven Radijs Ronde Scharlakenrode Extra Kortloof 1951-1952.
- 13- 5-'53. Uitslag Praktijkproeven Bewaar Rode Kool 1951-1952.
- 10- 9-'53. Uitslag Praktijkproeven Vroege Witte Kool 1952-1953.
- 18-12-'53. Uitslag Praktijkproeven Herfst Witte Kool 1952-1953.
- 3- 6-'54. Uitslag Praktijkproeven Bewaar Witte Kool 1952-1953.
- 17-11-'54. Uitslag Praktijkproeven Stoksnijbonen 1953-1954.
- 2-12-'54. Uitslag Praktijkproeven Ronde Rode Witpunt Radijs 1953-1954.
- 12- 2-'55. Uitslag Praktijkproeven Knolselderij 1953-1954.
- 1- 9-'55. Uitslag Praktijkproeven Vroege Groene Savoye Kool 1954-1955.
- 14-11-'55. Uitslag Praktijkproeven Tomaten 1954-1955.
- 27 12-'55. Uitslag Praktijkproeven Witlof vroege trek 1954-1955.
- 2-3-'56. Uitslag Praktijkproeven Witlof middelvroege trek 1954-1955.
- 5-3-'56. Uitslag Praktijkproeven Schorseneren 1954-1955.
- 28- 5-'56. Uitslag Praktijkproeven Savoye Kool 1954-1955.
- 28- 5-'56. Uitslag Praktijkproeven Witlof koude kuil en meilof 1954-1955.
- 30- 7-'56. Uitslag Praktijkproeven Tuinbonen 1955-1956.
- 1- 9-'56. Uitslag Praktijkproeven Amsterdamse Bakwortel 1955-1956
- 1- 9-'56. Uitslag Praktijkproeven Vroege Rode Kool 1956
- 1- 9-'56. Uitslag Praktijkproeven Platronde Kroten 1955-1956
- 20- 9-'56. Uitslag Praktijkproeven Pronkbonden 1955-1956.
- 26-11-'56. Uitslag Praktijkproeven Herfstprei 1955-1956.
- 31- 1-'57. Uitslag Praktijkproeven Winterwortelen 1955-1956.

Zijn geplaatst in diverse
tuinbouwbladen

RASSENLIJSTEN ¹⁾
UITGEGEVEN DOOR HET INSTITUUT VOOR DE VEREDELING
VAN TUINBOUWGEWASSEN

Achtste Beschrijvende Rassenlijst voor Fruit. 1957. . . . f 1,75

Negende Beschrijvende Rassenlijst voor Groentegewas-
 sen. 1957. Redacteur Dr. O. Banga f 1,75

PUBLIKATIES VAN HET INSTITUUT VOOR DE VEREDELING VAN
TUINBOUWGEWASSEN IN ANDERE ORGANEN OF IN BOEKVORM
EVENTUEEL IN SAMENWERKING MET ANDERE INSTELLINGEN ²⁾

De publikaties, waarvan prijs en uitgever worden vermeld zijn verkrijgbaar in de boekhandel. Overigens wende men zich tot de opgegeven bronnen of tot de bibliotheek van het I.V.T.

- Boom, B. K.** Cotoneaster waardig en verwante soorten. De Boomkwekerij 11, 1955: 3.
- Gerritsen, C. J.** Zit er wat in de teelt van hazelnoten? De Fruitteelt 45, 1955: 865.
- Kronenberg, H. G.** Aardbeien. Wat moeten we toch planten? De Fruitteelt 45, 1955: 866-867.
- Gerritsen, C. J.** Gaat U kersen planten? De Fruitteelt 45, 1955: 909-910.
- Burg, J. P. L. A.** en **G. Elzenga.** Rapport over een studie-reis aangaande de teelt en verwerking van geneeskrachtige en aromatische gewassen in Duitsland en Frankrijk (16 t/m 31 augustus 1955). V.N.K.-Nieuws, september 1955: 92-99.
- Boom, B. K.** Sorbus practi en S. koeneana. De Boomkwekerij 11, 1955: 27.
- Elzenga G.** Het rooien van de wortels van Angelica en Valeriana. V.N.K.-Nieuws, november 1955: 110-111.
- Elzenga, G.** Pepermint opnieuw inplanten. V.N.K.-Nieuws, november 1955: 112.
- Boom, B. K.** Vraagstukken rondom het Cotoneaster-sortiment. De Boomkwekerij 11, 1955, 41-42.
- Jensma, J. R.** Rassenkeuze bij bloemkool. Groenten en Fruit 11, 1956: 721.
- Bruyne, A. S. de.** Nieuwe appelrassen tot James Grieve. De Fruitwereld 1, 1956; no 4: 8-9.
- Boom, B. K.** Cercidiphyllum. De Boomkwekerij 11, 1955: 27.
- Broertjes, C.** Reactie op vraagstukken rondom het Cotoneaster-sortiment. De Boomkwekerij 11, 1956: 67-68.
- Broertjes, C.** Veredeling op ziekteresistentie bij rozen. De Boomkwekerij 11, 1956: 73.
- Boom, B. K.** Acer platanoides 'reitenbach' en 'rubrum'. De Boomkwekerij 11, 1956: 74.
- Bruyn, J. W. de.** De exportcontrole van kruiden in 1955. V.N.K.-Nieuws, januari 1956: 134-135.
- Boom, B. K.** Buxus, buksus of buks. De Boomkwekerij 11, 1956: 80-81.
- Boom, B. K.** Drie nieuwe wilgen. De Boomkwekerij 11, 1956: 81-82.
- Boom, B. K.** Enkele bontbladige bomen. De Boomkwekerij 11, 1956: 88.
- Boom, B. K.** Een nieuwe monographie over het geslacht Philadelphus. De Boomkwekerij 11, 1956: 96-97.
- Gerritsen, C. J.** Zal de noot een deugd worden? De Fruitwereld 1, 1956; no. 14: 5.
- Banga, O.** Enkele opmerkingen naar aanleiding van een internationale conferentie. Zaadbelangen 10, 1956: 101-102.
- Kronenberg, H. G.** Strawberry growing in the Netherlands. American Fruit Grower 76, 1956; no. 4: 77.
- Elzenga, G.** Lobelia inflata. V.N.K.-Nieuws, maart 1956: 163-166.
- Boom, B. K.** Variëteit en cultivar. De Boomkwekerij 11, 1956: 112-113.
- Andeweg, J. M.** Vroegrijpende moneymaker's. Zaadbelangen 10, 1956: 145.
- Boom, B. K.** Verwarring over de plantennamen. Vakblad voor de Bloemisterij 11, 1956: 130-131.
- Gijbbers, J. W.** Ruimtebesparing bij de opberging van dia's en negatieven. Meded. Dir. Tuinbouw 19, 1956: 298-300.
- Boom, B. K.** Over een verzameling prijscouranten. De Boomkwekerij 11, 1956: 128-129.
- Boom, B. K.** Een Amerikaan over Boskoop. De Boomkwekerij 11, 1956: 130.
- Huyskes, J. A.** Klauwselectie bij asperges geeft goede resultaten. Boer en Tuinder (Land en Vee) 10, 1956; no. 482: 17.
- Koot, Y. v. en J. M. Andeweg.** De groenteteelt in Amerika. 's-Gravenhage, C.O.P., 1956. 149 blz. f 7,00.
- Banga, O.** Kweker en overheid in de sector groentezaden. Zaadbelangen 10, 1956: 189-190.
- Kho, Y. O.** Opbrengstvermindering en kiemkrachtverlaging van wortelzaad als gevolg van aantasting door wantsen. Zaadbelangen 10, 1956: 193-194.
- Elzenga, G.** Digitalis lanata Ehr. V.N.K.-Nieuws 1956: 167-170, 193-199.
- Andeweg, J. M.** Rationalisatie en rassenkeuze. Groenten en Fruit 12, 1956: 111.
- Kho, Y. O.** en **J. P. Braak.** Opbrengstvermindering en kiemkrachtverlaging van wortelzaad als gevolg van aantasting door wantsen. Meded. Dir. Tuinb. 19, 1956: 440-445.
- Kronenberg, H. G.** Praktijkproeven met aardbeien in 1956. De Tuinderij 36, 1956, no 33: 1-3. Groenten en Fruit 12, 1956: 177.
- Floor, J. en P. A. Wezelenburg.** Stekken onder plastic. De Boomkwekerij, 11, 1956: 174-175.
- Terpstra, W.** Some factors influencing the abscission of de-bladed leaf petioles. Acta Botanica Neerlandica 5, 1956: 157-170.
- Bruyne, A. S. de.** Trends and developments in Dutch varieties. The Commercial Grower 1956, no 3165: 419-422.
- Smeets, L.** A note on the shortening of the juvenile phase in cherry seedlings. Euphytica 5, 1956: 117-118.
- Boertjes, C.** Vorstschade aan Rhododendronvarieteiten in 1956. De Boomkwekerij 11, 1956: 187-189.
- Rodenburg, C. M.** Het kweken van wolfresistente spinazierassen. Zaadbelangen 10, 1956: 325-326.
- Andeweg, J. M.** Een waardevolle vroege kruisingsouder. Zaadbelangen 10, 1956: 344.
- Huyskes, J. A.** en **C. M. Rodenburg.** Internationale samenwerking bij het onderzoek van slarassen. Meded. Dir. Tuinb. 19, 1956: 823-826.
- Gerritsen, C. J.** De teelt van buitenperziken I, II, III, IV. Groenten en Fruit 12, 1956: 537-538; 569-570; 603; 628-629.
- Gerritsen, C. J.** De Feyoa, een nieuw cultuurgewas? Meded. Dir. Tuinb. 19, 1956: 889-894.
- Jensma, J. R.** Sluickoolrassen. Wageningen, I.V.T. 1956: 150 blz. f 13,50.
- Floor, J.** Planten in plastic. Wageningen, I.V.T., 1956. f 0,35.
- Elzenga, G.** De teelt van Valeriana. V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 234-236.
- Elzenga, G.** Het mechanisch rooien van Valeriana. V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 246.
- Elzenga, G.** Het opkweken van plantmateriaal van Levisticum en Rheum. V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 246-247.
- Elzenga, G.** Roest in munt. Zou gier helpen? V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 247.
- Elzenga, G.** Mechanisch planten van Valeriana blijkt zeer goed mogelijk. V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 248-249.
- Elzenga, G.** De oogstdatum van Digitalis lanata. V.N.K.-Nieuws 4, 1956: 249-250.
- Giessen, A. C. v. d.** en **A. v. Steenberg.** Een nieuwe methode voor de toetsing van bonen op resistentie tegen vlekziekte. Zaadbelangen 11, 1957: 26-27.

¹⁾ Zolang de voorraad strekt kunnen deze publikaties franco worden toegezonden, na ontvangst van het vermelde bedrag op giro no. 425340 van het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen, S. L. Mansholtlaan 15 te Wageningen onder vermelding van wat verlangd wordt; ook bestaat de mogelijkheid deze publikaties uit de bibliotheek van het I.V.T. te lenen.

²⁾ Eerder verschenen publikaties zijn vermeld achterin in de Mededelingen nos 1 t/m 89.